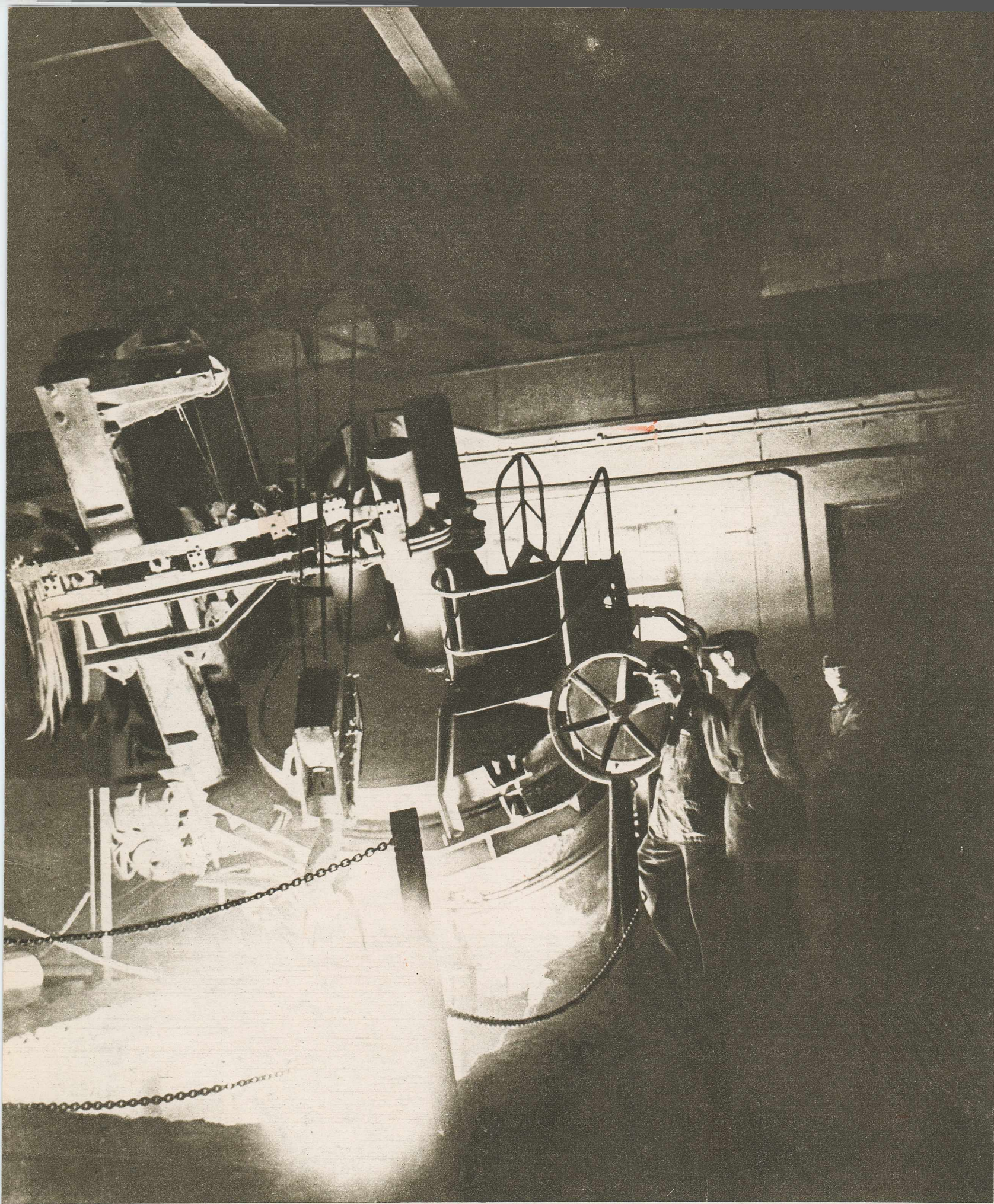

FLACARA

Nr. 13 (62) — 1 IULIE 1955

Se dă o nouă șarjă la Uzinele „Mao Tze-dun” din Capitală.

Fotografie de M. RĂDULESCU

COPERTA I: Cornel Zăgreanu și Mihaela Petrovici, din ansamblul artistic al U.T.M.-ului, se pregătesc pentru marea sărbătoare a finerețului lumii. În curînd ei vor dansa, alături de tovarășii lor, minunatele noastre jocuri naționale la Varșovia, la Festival.

COPERTA a IV-a: Castelul Huniazilor din Hunedoara. În urma secole el domina ținutul și era simbol al asupririi poporului. Azi, este un monument istoric. Jur împrejurul lui, se ridică mărilefele așezărilor ale cetății oțelului.

Fotografii de A. LOVINES

ÎN PRAGUL MARII BĂTĂLII

„Vom cucerii pământului, în acest an, zece milioane tone cereale!” Angajamentul acesta, pornit din dorința înflăcărată de a da poporul tot mai multă pîine, tot mai mult belșug, a răsunit pentru întâia oară în primăvară, la Consfătuirea frunțașilor din agricultură. Apoi, el a dat ocol țării, satelor, ogoarelor, intrînd adînc în gîndul oamenilor. Insuflețiți de el, cei ce prin munca lor fac pămîntul să rodească au pornit de atunci în bătălie. Bătălia pentru cea mai îmbelșugată recoltă din toate cîte s-au adunat de pe pămînturile noastre.

...Și iată-ne acum, în miez de vară: porumbul s-a înălțat volnic, holdele de grîu foșnesc sub mîngîierea vîntului. Dar pentru ca toate aceste nesfîrșite întinderi legănate de vînt și pîrguite de soare să se prefacă în pîine, acum, în această vreme, mai mult ca oricînd trebuie să intervină omul cu munca lui, cu mașinile stăpînite de el, cu știința lucrării pămîntului. Acest lucru îl înțeleg bine lucrătorii ogoarelor noastre. Întrecerea în munca de întreținere a culturilor a cuprins nenumărate sate, milioane de oameni. Mergi în satul Tudor Vladimirescu, din raionul Fetestî. Nu vei găsi pe nimeni acasă. Toți colectivisții sînt la cîmp. Pilda lor o urmează și ceilalți țărani muncitori. Du-te în regiunea Cluj. Ai să ai ce vedea și auzi și acolo. Tînăr sau vîrstnic o să-ți spună același lucru: pînă la 10 iulie, trebuie să termine prașila a treia la porumb și cea de a patra la sfecla de zahăr. Doar așa sună chemarea la întrecere pe care au adresat-o tuturor lucrătorilor ogoarelor din regiune, colectivisții din Plăiești. Iată-i și pe țărani muncitori din comuna Buchin, raionul Caransebeș. Pentru ca muncile agricole să se desfășoare cît mai repede și mai bine, ei au format grupe de ajutor reciproc pentru buna îngrijire a culturilor.

Dar cîte alte exemple nu se mai pot da. Ele toate arată că, în toila grelei lupte, a acelei lupte date cu arșița, cu pămîntul, cu natura, lucrătorii ogoarelor noastre sînt cu gîndul la victorie, sînt hotărîți să cucerească această victorie a celor zece milioane de tone de cereale.

Cu același avînt, se fac pregătirile de recoltare. Ca niște armate ce stau s-o pornească în lupta pentru belșug, au fost aliniate în S.M.T.-uri, în gospodării de stat, combinele, secerătorile-legători, batozele. Mecanizatorii de la

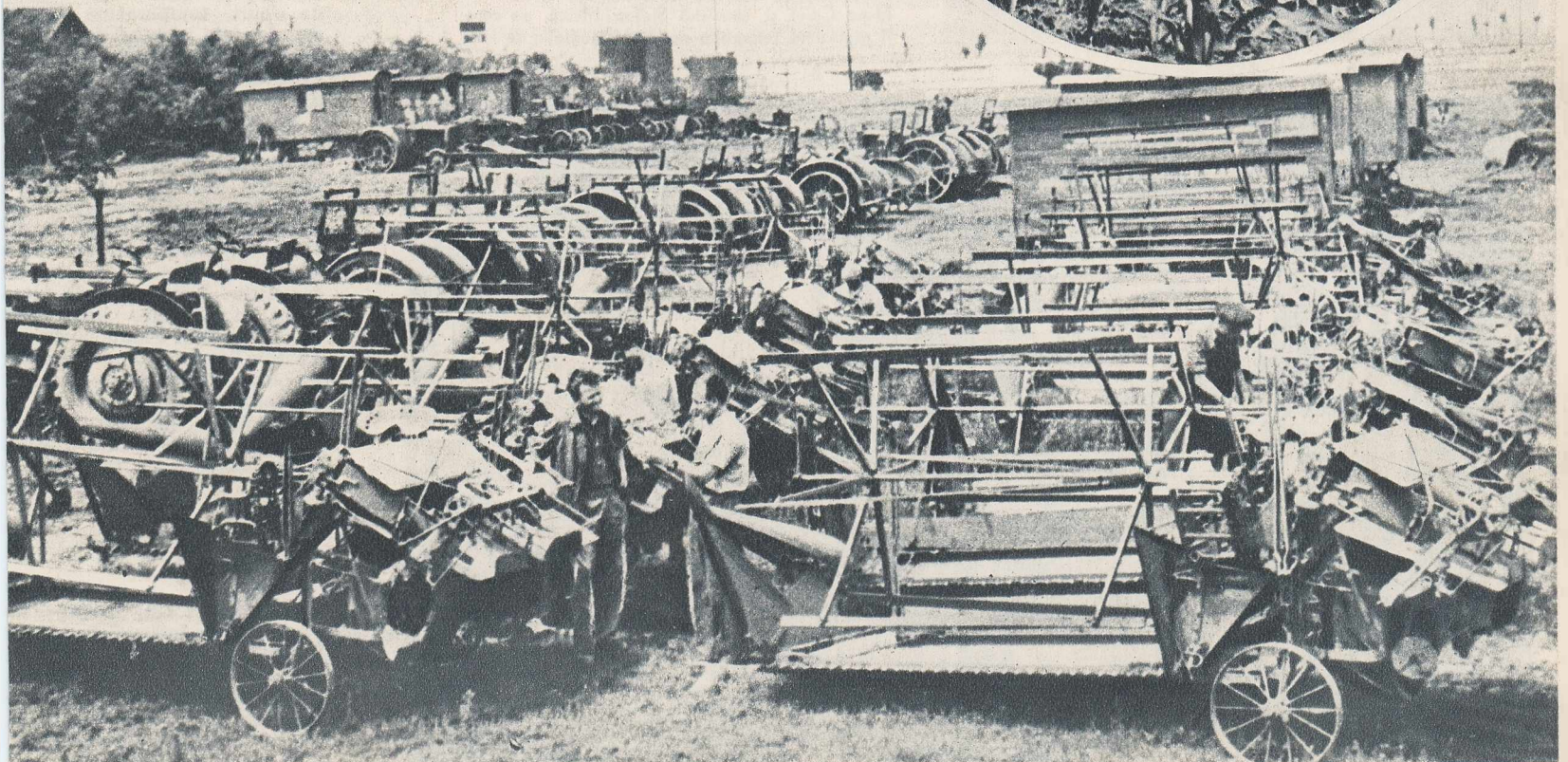
S.M.T. Turnișor-Sibiu, cei din regiunea Cluj, din Pristea Mare-Mediaș, din Sighișoara, Boziaș-Tîrnăveni și din multe alte regiuni și comune se pot mîndri pe drept că au terminat printre primii repararea mașinilor și a utilajului agricol.

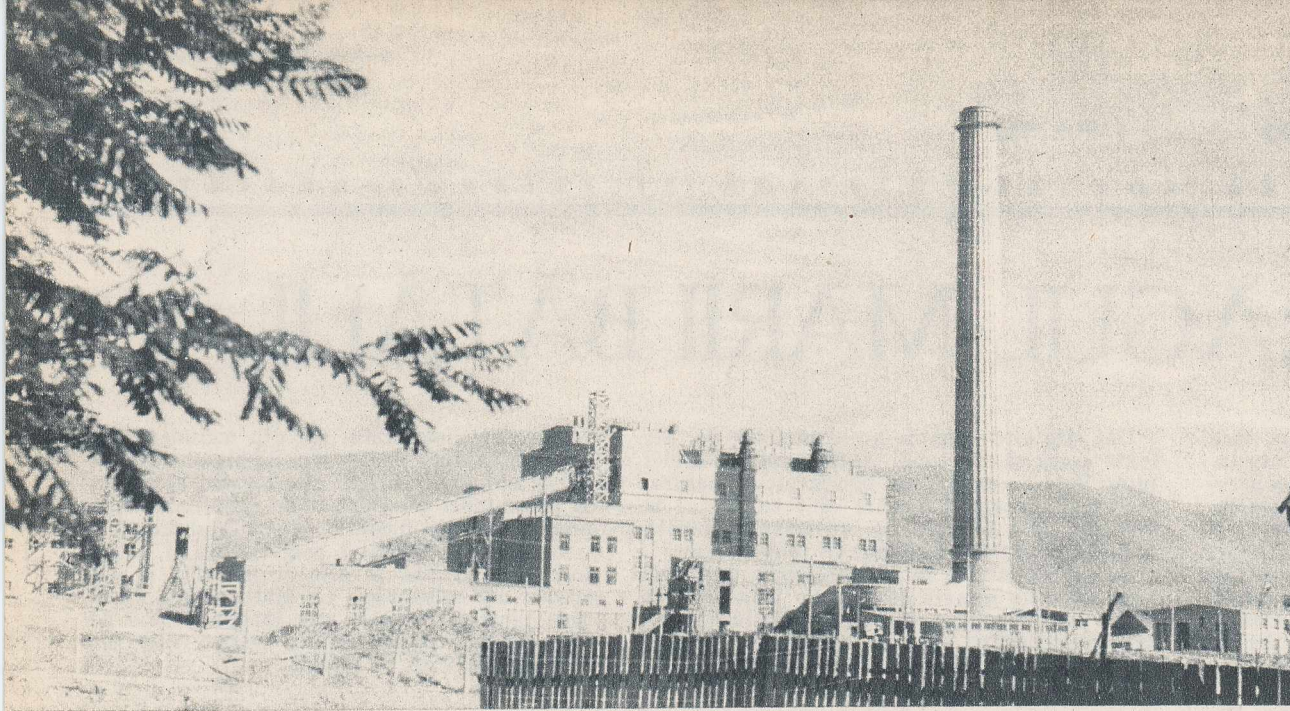
La șirurile mașinilor pregătite de ei, se alătură zi de zi alte și alte șiruri, alte și alte armate ale belșugului. Cu ajutorul lor, lucrătorii ogoarelor noastre vor începe curînd bătălia pentru pîine, bătălia pentru cele zece milioane de tone de cereale.

Și muncitorii de la gospodăria agricolă de stat Fundulea, raionul Brănești, regiunea București, au muncit cu în-suflețire la întreținerea culturilor. Iată-l pe tractoristul utemist Dumitru A. Petre, ajutat de conducătorul de cultivator, Ion Berceanu, străduindu-se să termine cît mai curînd cea de a doua prașila la porumb.

★

În curînd, pe ogoare vor trebui să iasă pentru recoltat și treierii, secerătorile-legători, batozele etc. Și pentru aceasta mecanizatorii se pregătesc cu sîrg. Iată-i pe cei de la S.M.T.-Videle, regiunea București: o ultimă revizie și parcul de mașini agricole e gata pentru campania de recoltare.

Ierburi și câmp semănat cu porumb... Acesta era peisajul, neîntrerupt de sute de ani, pe locul unde s-au clădit corpurile geometrice ale termocentralei Comănești. Cărămizi și mortar, screpere și tractoare, turbine și țevi, macarale și mosoare imense de cablu au fost aduse aici. Sute de oameni harnici au înălțat în primăveri dulci, în veri toride, în ierni geroase, acest colos al energiei electrice. El alimentează cu energie electrică nenumerate și felurite mașini, luminează galeriile minelor, turlele sondelor, școlile din sate și casele țărănești acuite la geana pădurilor.

Drumurile interioare sînt frămîntate de pneurile camioanelor care mai aduc cărămizi pentru clădirile anexe. Constructorii nu au plecat. Ei mai clădesc ori finisează, dînd ultimul contur. În jurul termocentralei, va fi un parc. Mașinile vor trece atunci pe alei asfaltate, străjuite de straturi cu flori și răzoare de iarbă...

★

...In sala mașinilor, oameni puțini. Poți să treci pe lingă turbogeneratoare, să cobori pe scărița metalică la cota zero și să nu întîlnești pe nimeni. Doar mașini, mașini care zumzăie... Explicația: termocentrala este în mare măsură automatizată. Oamenii doar supraveghează.

Ambăruș Gheorghe a venit aici cînd flăcările gazului de sondă au încălzit pentru întîia oară primul cazan. Uzina dădea primii kilowați. Înainte vreme, fusese cărăuș și hălăduia pe drumurile Moldovei. Azi, e unul dintre cei mai buni mecanici de cazane ai termocentralei.

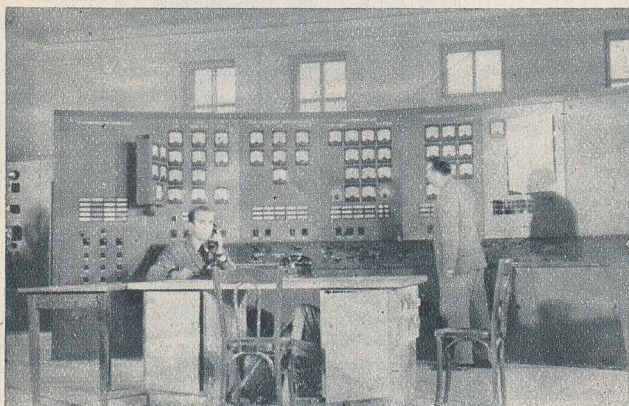
Pe cadranele albe, limbile tremurătoare ale acelor au încremenit în fața unor cifre. Pe alte cadrane, cu panglică de hîrtie mișcătoare, acul imprimă cu cerneală linii frînte. Aparatele acestea sînt pulsul și ochii cazanului; și toate aceste semnalizări făcute de aparate sînt controlate de cărăușul de altădată. El dirijează presiunile, debitul de aburi, temperatura gazelor etc. În fața acestui tablou de comandă, el este întocmai ca un căpitan care conduce un vas pe un ocean agitat...

Termocentrala de la Comănești este una dintre realizările de seamă ale planului de electrificare elaborat de partid. Ea alimentează cu energie electrică bazinul petrolifer din Moldova, bazinul carbonifer Comănești și multe întreprinderi forestiere. Termocentrala furnizează de asemenea curent electric comunelor Plopu, Vermești, Leorda, Supan, Lăboara etc. care au fost electrificate conform planului de stat.

Dar acum, să lăsăm să vorbească imaginile, care prezintă cîteva sectoare ale termocentralei.

Cînd intri în sala turbogeneratoarelor, te întîlnești cu un zgomot difuz, de parcă ai fi încorjorat de mil de albine. Totul are proporții uriașe. Un singur alternator de aici ar putea da lumină pentru locuințele și străzile unui oraș ca Bucureștiul.

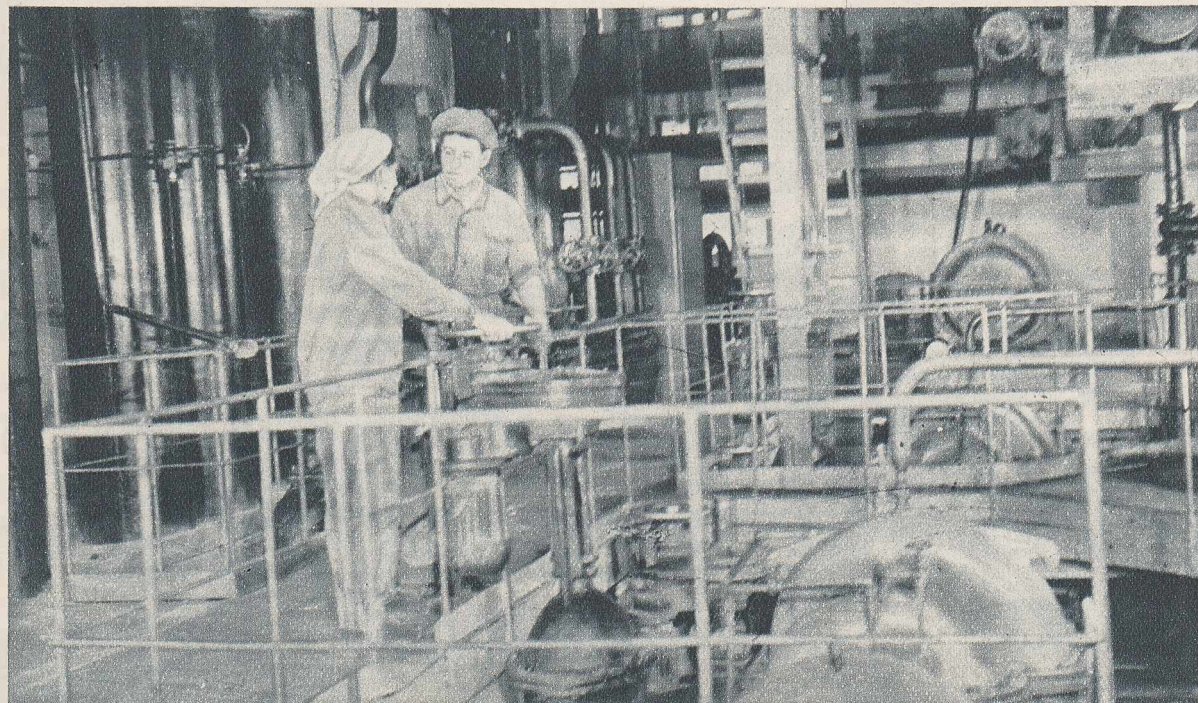
Termocentrala COMĂNEȘTI

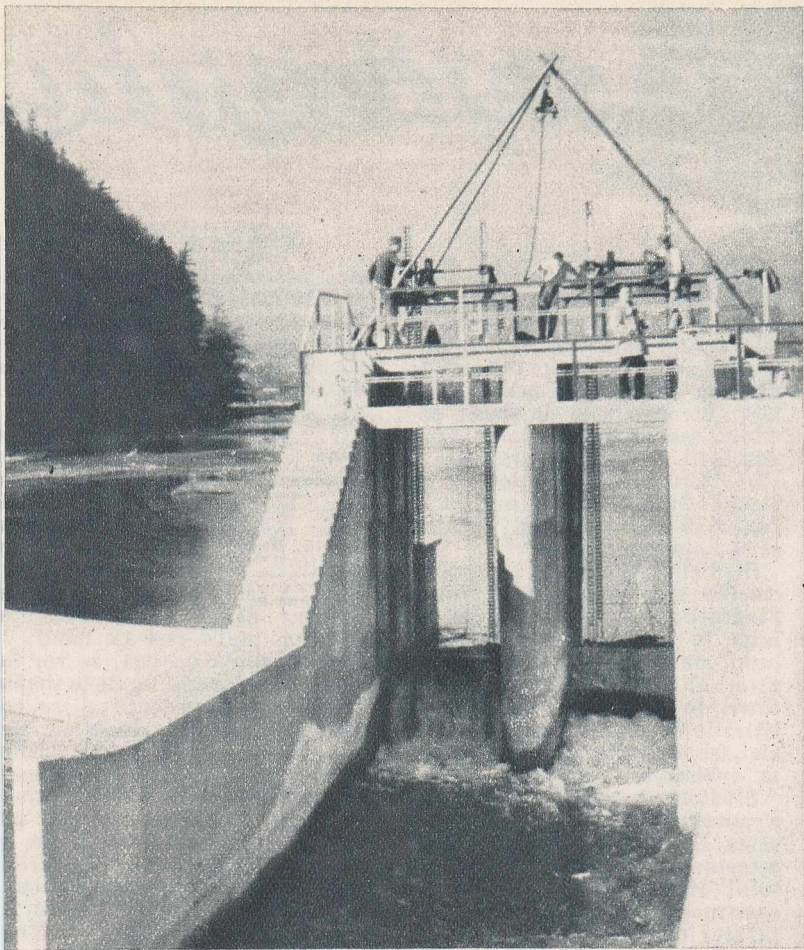

Termocentrala de la Comănești a fost instalată cu ajutorul tehnicienilor sovietici. Întregul ei utilaj e fabricat în uzinele sovietice de specialitate. În fotografie: vedere generală a termocentralei (fotografia de sus).

Aici, în camera de comandă, e creierul uzinei. Cu ajutorul aparatelor speciale, se poate controla în fiecare moment cîți kilowați se produc și pe ce linii sînt ei distribuiți (fotografia din stînga).

Una din stațiile de pompare a apei. Cei ce supraveghează bunul mers al pompelor sînt în majoritate tineri, calificați în uzină, așa cum sînt și Elena Carol, și utemistul Ștefan Muscă, pe care îi reprezintă fotografia noastră (fotografia de jos).

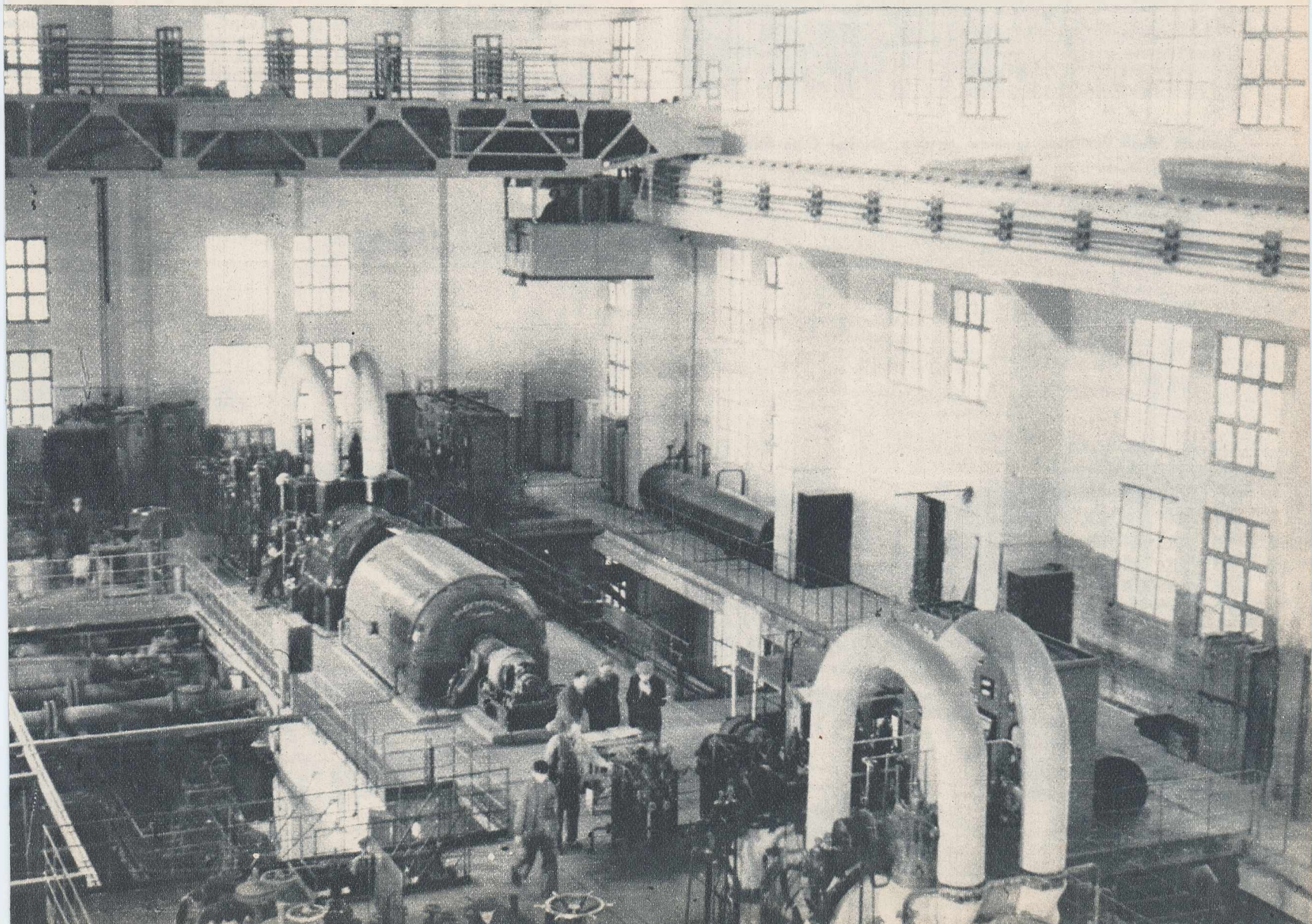

Năvalnicul Troțuș slujește și el termocentrală. În fotografie: barajul construit pe râu. De aici, o bună parte a apei își schimbă cursul și, pe un canal de aducțiune, se îndreaptă spre termocentrală. Barajul asigură un debit constant apei care alimentează uriașa centrală electrică.

După ce se consultă aparatele care verifică automat arderea, muncitorii de la cazane supraveghează focarul, pentru a preveni orice avarie. În fotografie: șeful de tură Ambăruș Gheorghe și maestrul-șef de exploatare, Ion Tănase, privind prin ecranul care permite să se vadă procesul de ardere.

VARȘOVIA așteaptă

— reportaj trimis de la Varșovia, pentru „Flacăra” —
de Marla OLBRYCHT

Fotografii de Wiesław PRAZUCH

Unul din afișele Festivalului (proiectul aparține pictoriței Olga Siemaszkowa).

Marele stadion sportiv din Varșovia crește văzînd cu ochii. Pe malul Vistulei, unde în urmă cu câteva luni se întindeau cîmpuri verzi, s-au înălțat acum talazuri de pămînt, șerpuiesc drumuri asfaltate. Pe terenurile de sport, pămîntul este proaspăt gazonat. Constructorii stadionului raportează zilnic terminarea unui nou lot de lucrări. Sute de varșovieni vin în fiecare zi aci, pe țărmul Vistulei, ca să-i ajute pe muncitori.

Stadionul va fi inima celui de al cincilea Festival al Tineretului și Studenților. Aici, va sosi la 31 iulie, în ziua deschiderii Festivalului, șafeta celor mai buni alergători ai lumii, aici, se vor întrece tineri de pe întregul glob pentru titlurile de cei mai buni sportivi, aici, își vor arăta măiestria diferite ansambluri artistice.

Stadionul nu este decît o părticică a pregătirilor noastre. De pe acum, întreaga Capitală trăiește în așteptarea mării întîlniri a tineretului. În împrejurimile Varșoviei, construcția „orașelor” Festivalului este în toi. Cu gîndul la oaspeții noștri dragi, împodobim cu flori și verdeață orașul nostru, construim locuințe confortabile, pregătim serbările prieteniei.

De altfel, pregătirile pentru Festival nu se desfășoară numai în Capitală, ci în întreaga Polonie. În minele de cărbuni, în uzinele metalurgice, ca și în celelalte întreprinderi industriale de la orașe și sate, tineri muncitori, țărani și elevi se întrec între ei, muncind cu elan sporit, pentru a merita cîntea de a participa la Festival. Întreceri asemănătoare se desfășoară și pe scenele poloneze. Ansamblurile artistice muncitorești

și sătești din întreaga țară participă la concursuri de selecționare. Cele care vor ieși învingătoare se vor produce la Varșovia, arătînd tineretului din alte țări frumusețea dansului, cîntecului și melodiilor poloneze.

Fiecare festival constituie o nouă trecere în revistă a forțelor crescînde ale tineretului lumii în lupta pentru pace, fiecare festival aduce speranțe noi. La Festivalul de la București, au participat 30 de mii de tineri, reprezentînd 11 țări. La cel de la Varșovia, sperăm să vină delegații ale tineretului din mai multe țări ale lumii.

În Capitala noastră, se vor înfățișa prietenii vechi legate în timpul întîlnirilor precedente și se vor lega prietenii noi. În zilele sărbătorii tineretului, se vor întîlni din nou și se vor îmbrățișa tinerii împrieteniți la celelalte festivaluri, se vor strînge și mai puternic legăturile de prietenie și de luptă dintre tinerii țărilor lumii. Comitetul Internațional pentru pregătirea celui de al cincilea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pregătește numeroase întîlniri interesante între delegațiile diferitelor țări.

Printre altele, se va organiza o întîlnire a tineretului cu foștii deținuți ai lagărelor hitleriste și cu primarul orașului Hiroshima.

Deosebit de interesante vor fi convorbirile între tineri și diferiți savanți care se ocupă de problemele folosirii pașnice a energiei atomice. La aceste convorbiri, va lua parte savanții cu renume mondial, ca profesorul Joliot-Curie și savantul englez Bernal, laureat al Premiului Internațional Stalin „Pentru întărirea păcii între popoare”.

Piața Constituției din Varșovia — una din mîndriile orașului-gazdă al Festivalului.

Cițiva dintre membrii Comitetului Internațional pentru pregătirea Festivalului, fotografiați pe una din străzile Varșoviei.

Se proiectează, de asemenea, 16 întâlniri între tinerii din diferite țări, care lucrează în aceleași ramuri de producție, precum și interesante convorbiri între tineri filatelisti, radio-amatori, cineaști și iubitori de turism.

Fiecare zi ne apropie de momentul fericit al deschiderii Festivalului. Întreaga Polonie așteaptă cu nerăbdare oaspeții dragi din lumea întreagă, care vor veni în Capitala noastră, spre a-și afirma din nou nestrămutata lor hotărâre de a apăra pacea, de a-și apăra viitorul.

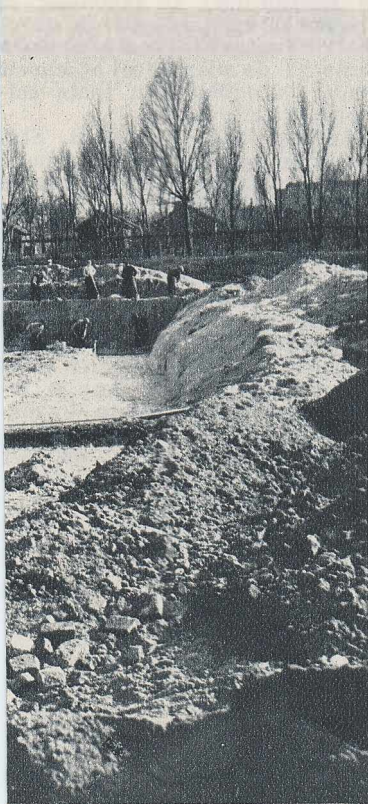
Se construiește un mare bazin de înot, care a fi gata până la începerea marilor competiții sportive din cadrul Festivalului Tineretului.

↑ „Vă place insigna Festivalului?” — întreabă o tânără varșoviancă (stînga) pe prietena ei, Triny Valdes, din Cuba.

← Bruno Bernini, președintele Federației Mondiale a Tineretului Democrat, conducătorul pregătirilor în vederea Festivalului.

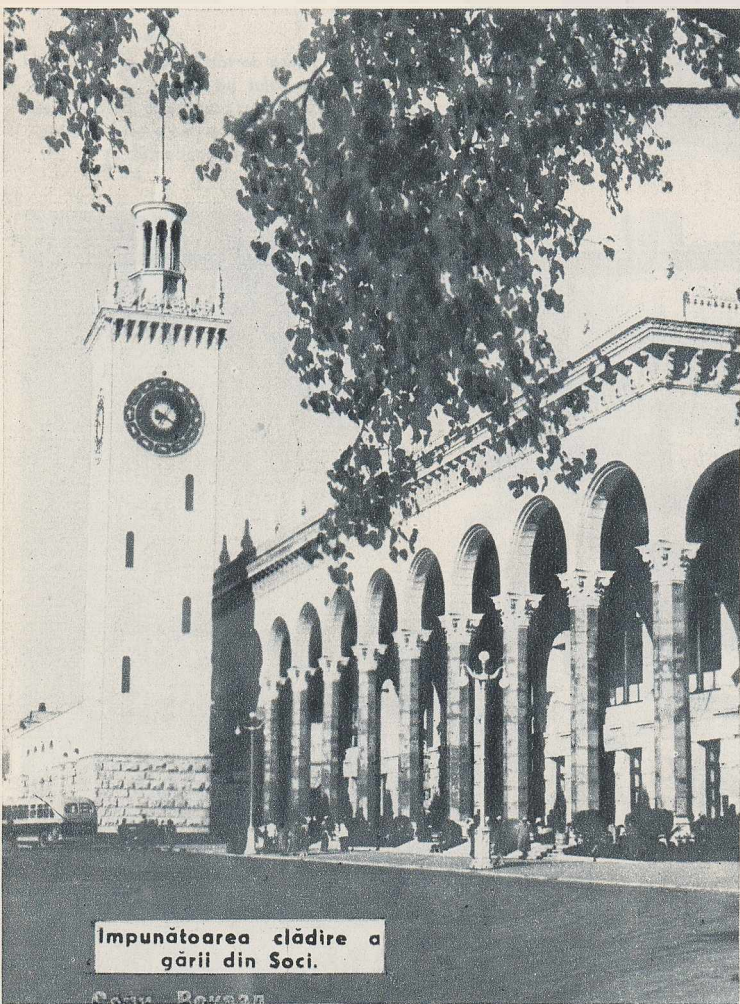
↓ Din peste o sută de țări, sosesc zilnic scrisori și mesaje de salut pe adresa Comitetului Internațional pentru pregătirea Festivalului. La sediul Comitetului, se ține o evidență precisă a corespondenței.

Soci azi. Sanatoriul „Sergo Ordjonikidze” al minerilor

LA SOCI

Impunătoarea clădire a gării din Soci.

„Orașul soarelui! Orașul sănătății și al frumuseții! Orașul florilor! Toate aceste denumiri se potrivesc de minune stațiunii Soci...” — astfel descrie revista „Ogoniok” această pitorească localitate balneo-climaterică sovietică de la Marea Neagră.

Teritoriul verde al însoritei stațiuni Soci, presărat cu impunătoarele palate ale sanatoriilor, se întinde pe o lungime de aproape 30 kilometri de-a lungul țărmului răsăritean al Mării Negre, avînd drept hotar, de o parte, întinderea nemărginită a mării, iar de cealaltă, poalele munților Caucaz.

Un vizitator, fermecat de pitorescul stațiunii Soci, cu greu și-ar putea imagina cum arăta vechiul Soci, înainte de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Un orașel murdar, cu străzi înguste și întortochiate, cu drumuri impracticabile și cu mlaștini insalubre — iată ce era Soci în trecut.

Frumusețile naturii îi atrăgeau și atunci pe vilegiaturisti — mari bogătași și comercianți. Se organizase chiar și o societate pe acțiuni, care luase în exploatare izvoarele minerale din localitate, pe timp de 75 ani. Dar patronii, lacomi de cîștiguri ușoare, nu catadicsiseră să construiască nici măcar un hotel ca lumea; cu bani puțini ei ridicaseră niște jalnice pavilioane de sezon, cu barăci rudimentare și cu 18 putini de băi calde.

În anii puterii sovietice, stațiunea Soci s-a transformat radical, devenind una dintre cele mai vestite localități balneare din Uni-

unea Sovietică. Prin frumusețea rară, prin eleganța și confortul cu care este înzestrat, Soci și-a creat un renume mondial, și deține un loc de cinste în rîndul celorlalte stațiuni balneare sovietice de la Marea Neagră.

Numărul caselor de odihnă, al sanatoriilor, al căminelor și creșelor de copii este atît de mare, încît în fiecare vară Soci găzduiește peste 300 de mii oameni ai muncii veniți la odihnă din toate colțurile Țării Sovietice.

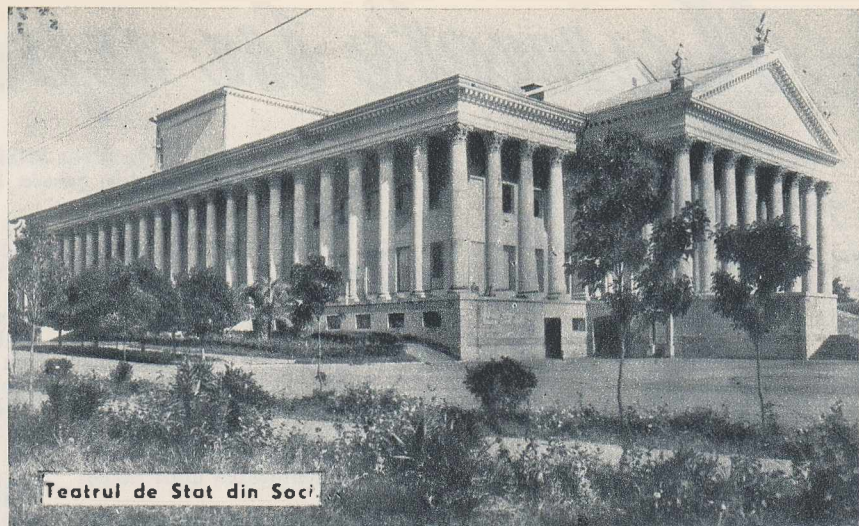
Aceasta însă nu e totul. Stațiunea se dezvoltă cu pași repezi. Printre palmieri, printre tufe de lauri și trandafiri, se zăresc schelele noilor construcții. După cum arată arhitectul-șef al orașului, M. V. Korneev, planul general de reconstrucție a stațiunii e grandios și n-are precedent în istoria mondială a construcției de stațiuni balneo-climaterice. Mereu și mereu răsar ca din pămînt și sînt date în folosință noi și noi palate — sanatorii și case de odihnă pentru muncitori. În același timp, au fost descoperite la mare adîncime izvoare minerale fierbinți, cu extraordinare însușiri terapeutice, care fac ca stațiunea să fie și mai căutată.

Nu va trece mult, și numărul sanatoriilor aproape se va dubla. În această minunată stațiune, se vor odihni și își vor îngriji sănătatea, în lunile de vară, peste jumătate de milion de oameni ai muncii, ceea ce reprezintă de 30 ori mai mult decît numărul sezonisților tuturor stațiunilor din vechea Rusie, luate laolaltă.

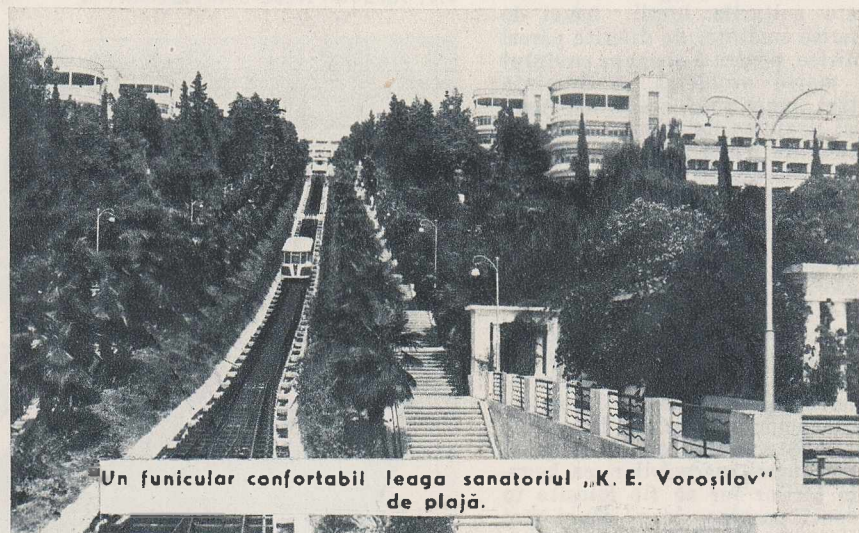

Dincolo de verdele proaspăt al oraşului, se întinde marea albastră, nesfârşită.

Teatrul de Stat din Soca.

Un funicular confortabil leaga sanatoriul „K. E. Vorşilov” de plajă.

Celui ce vizitează Grădina botanică din Soca îi rămân pentru totdeauna în minte bogăţia şi varietatea plantelor, precum şi priveliştile minunate văzute aci.

Mamele în apărarea vieții

La 7 iulie, va începe Congresul mamelor din lumea întreagă. Se vor întruni în Congres femei din toate colțurile lumii, femei de diferite credințe, de diferite păreri politice, pentru a-și spune cuvântul în marea problemă ce frământă astăzi omenirea: stabilirea unei păci trainice în lume. Căci nu este și nu poate fi mamă în lume care să nu dorească din tot sufletul o astfel de pace, care să asigure nu numai copiilor de azi, dar și generațiilor viitoare, o viață însoțită, fără nopți de spaimă, fără spectrul îngrozitor al morții.

Vor veni la Congres, pentru a-și ridica glasul plin de îngrijorare întru apărarea copiilor, împotriva războiului, pentru dezarmare și prietenie între popoare, delegatele milioanei de mame din țările capitaliste, care cer să se pună capăt cursei înarmărilor, ca bugetele țărilor lor să fie folosite în scopuri pașnice ca să nu-și mai audă pruncii plângând de foame, femei ce luptă pentru un salariu omenesc, care îndură din greu calamitățile „războiului rece“.

La tribuna Congresului, va răsună puternic și glasul altor femei, de pe fețele cărora s-au șters urmele trecutului chinuit; va fi glasul acelor sute de milioane care trăiesc în țările libere ce se întind de la Elba la Pacific. Vor veni la Congres soliile mamelor din U.R.S.S. și cele trimise de femeile Chinei eliberate, de mamele Albaniei noi, de cele din R.D. Germană, din R.D. Vietnam și din R.P.D. Coreeană, din Ungaria, din Varșovia martiră, din Cehoslovacia — toate unite într-un singur gând: acela de a lupta pentru apărarea vieții copiilor lor, ce înfloresc astăzi nestingerită, înconjurată de grijă și dragoste.

Marea întâlnire a mamelor va însemna o trecere în revistă a luptei eroice pe care femeile din țările capitaliste și coloniale o duc împotriva războiului, pentru libertate, pentru pace, pentru apărarea copiilor și căminelor lor. Să ne gândim la femeile franceze, care au manifestat cu mii, cu zecile de mii, împotriva acordurilor de la Paris. Să ne amintim de femeile din regiunea Ruhrului, care au înfruntat atacurile poliției alături de soții lor, în pichetele de grevă; de femeile care au participat cu toate forțele la eroica luptă desfășurată în întreaga Italie, împotriva închiderii fabricilor și a concedierii muncitorilor.

Multe și diferite vor fi limbile ce vor răsună la Congres. Și, totuși, în oricare grai vor vorbi, delegatele se vor înțelege. Căci durerea mamei care și-a pierdut fiul sub bombe,

sub torturi sau în fața plutonului de execuție, este aceeași pretutindeni, tot așa cum aceeași este dragostea mamei ce-și vede crescând sub ochii ei pruncii. Orice primejdie care amenință viața copilului îngrijorează mult femeia-mamă. Și cum să nu fle cuprinse de neliniște mamele de pretutindeni, când ațîțitorii la război fac să plutească asupra copiilor, asupra omenirii, amenințarea unui război atomic!

Iată de ce, din străfundul sufletelor de mamă, se va ridica la Congres un puternic strigăt hotărât: războiul trebuie împiedicat! Și

tot ce constituia rostul meu în viață: fiul mai mic împușcat la vîrsta de 34 de ani; cel mare și soțul meu exterminat în blestemele lagăre de la Bergen-Belsen și Neuengamme. Eu însămi am fost arestată. Înțelegeți că scopul luptei mele este de a feri alte mame, alte soții, de suferințele pe care le-am cunoscut. Ca mamă, ca soție care a cunoscut nopțile de groază, ca bunică ce dorește din suflet un viitor fericit pentru nepoții ei, mă angajez să lupt cu toate forțele pentru succesul Congresului mondial al mamelor“.

Cîte rînduri, ca acestea, emoțio-

„Nu!“ războiului.

Afiș de V. Ivanov, laureat al Premiului Stalin.

nu va fi în acest strigăt doar revolta firească a instinctului, a naturii, ci un protest gândit, conștient. El nu s-a născut atât din teamă, cât din certitudinea că voința popoarelor poate învinge, din convingerea că dacă mișcarea mondială a femeilor a avut un mare aport în instaurarea păcii în Coreea, în încetarea războiului din Vietnam, ea poate să aducă o puternică contribuție la făurirea unei păci trainice în lume.

Congresul mamelor, care răspunde năzuințelor tuturor femeilor și tuturor mamelor, a fost primit pretutindeni cu bucurie și încredere. La secretariatul F. D. I. F., sosesc, cu zecile de mii, scrisori, telegrame, mesaje prin care femei simple cu nume necunoscute sau savante cu renume mondial ca Irène Joliot-Curie, uriașe organizații internaționale ca F.M.T.D. și F.S.M., precum și organizații neafiliate F.D.I.F.-ului, ca de pildă „Conademy“ din Chili, își exprimă adevărată la Congresul mondial al mamelor. Nu poate fi lucru mai convingător decît scrisoarea acelei bătrîne mame belgiene care scrie: „sînt o mamă căreia războiul i-a răpit totul. În 14 luni, am pierdut

nante în simplitatea lor, cu scrisul ud de lacrimi, nu se găsesc în teancul de scrisori! Mai sînt, însă și alt fel de scrisori, ca aceea a Galinei Dobronravova, o tînră femeie sovietică, mamă a cinci copii, care scrie: „Inima mea bate, mai repede cînd mă gîndesc că micuții mei, mîndria și bucuria mea, vor deveni bărbați și femei instruiți, ducînd o viață liberă. Un Congres al mamelor din toate țările va fi un avertisment serios pentru toți acei care vor să dezlănțuie un nou război. Să audă glasul nostru, să-l înțeleagă, să se astîmpere“.

Mișcarea democrată a femeilor, care a organizat cu succes o serie de manifestări internaționale, ca, de pildă, Conferința Internațională a copilului și Congresul femeilor, marchează prin Congresul mondial al mamelor o nouă treaptă în dezvoltarea ei. Acest Congres, care are loc la puțină vreme după Conferința de la Bandung și după Adunarea Mondială a Păcii de la Helsinki, constituie o nouă verigă în lanțul manifestărilor internaționale pentru pace, manifestări în care voința femeilor se afirmă cu tot mai multă hotărîre.

În toate țările, au avut loc nenumărate acțiuni în întîmpinarea Congresului: formarea de comitete de pregătire și organizarea de congrese naționale, mitinguri și adunări, strîngeri de fonduri și alegeri de delegate. Toate aceste acțiuni s-au împletit strîns, ca florile aceleiași cununii închinată păcii, cu celelalte manifestări îndreptate împotriva războiului și, în primul rînd, cu stringerea de semnături pe Apelul de la Viena.

În țara noastră, vestea Congresului a fost primită, de asemeni, cu nespuse căldură și încredere. Căci mamele din țara noastră știu, la rîndul lor, prea bine ce înseamnă ororile războiului, cunosc din proprie experiență nopțile lungi de veghe, păstrează încă proaspăt în amintire groaznicul tablou al pruncilor sfîrtecați de schije sau îngropați sub dărîmături. Ele luptă cu hotărîre ca toate acestea să nu se mai repete. Ele știu că există forțe uriașe care stau de strajă căminului și copiilor lor, că Tratatul de la Varșovia constituie o pavăză puternică în calea ațîțitorilor la război și, în același timp, o contribuție importantă la menținerea păcii în Europa și în lumea întreagă.

Delegatele noastre vor exprima la Congres profunda dorință de pace a femeilor din țara noastră, voința lor de a feri de grozăviile războiului viața copiilor lor, pe care întreg poporul se străduiește s-o facă tot mai frumoasă și mai îmbelșugată.

În compania de pregătire a Congresului, mii de femei au participat la acțiunile de înfrumusețare a creșelor și căminelor, la amenajarea grădinițelor sezoniere, la pregătirea solarelor și taberelor pentru elevi și pionieri. În fabricile de confecții, în cele de jucării, fiecare muncitor, fiecare muncitoare s-a străduit să producă sortimente noi, mai frumoase și mai bune, spre bucuria micuților noștri; poezii și scrierile noastre le-au închinat noi opere.

Femeile din țara noastră, care au dat mai bine de jumătate din cele 11 milioane de semnături pentru pace strînse pe Apelul de la Viena, au întîmpinat Congresul mamelor strîngîndu-și și mai mult rîndurile în jurul partidului nostru, muncind cu și mai mult avînt la locul lor de muncă.

Sentimente mărețe sînt exprimate prin scrisorile, desenele măiestre ale cusăturilor romînești sau prin alte daruri pe care le pregătesc mamele din R.P.R. pentru surorile lor de peste hotare. Sînt tot atîtea felurite mesaje și manifestări care mărturisesc că acest Congres mondial al mamelor este un eveniment de importanță deosebită în viața lor și a femeilor din lumea întreagă. Noi ne exprimăm solidaritatea cu femeile de pretutindeni, încrederea în izbînda cauzei comune, răspunzînd din toată inima și cu toate forțele Apelului lansat cu prilejul convocării Congresului: „*Vom acționa împreună pentru a apăra viața împotriva morții, prietenia împotriva urii, pacea împotriva războiului, căci nimic nu ne poate opri în lupta noastră, pentru fericirea și viitorul copiilor noștri*“.

„Debuie să-i cumpărăm şahistului o pălărie mai mare” — spune bunicuț, minerul Roman Ambrozie din Lupeni. Anul trecut, R. Ambrozie a fost decorat cu „Ordinul Muncii” și i s-a acordat o pensie de peste 700 lei. Dar el n-a vrut să se despartă de mină. Și astăzi, ca șef de echipă, el contribuie din plin cu munca sa la extragerea a tot mai mult cărbune, realizând, în același timp, un câștig de mai bine de 2.000 lei pe lună, (în afară de pensie).

Fotografie de E. FRUNZĂ

Un vechi oraş în plină înnoire: Clujul.

Fotografie de L. SCHINDERMA

„Doamna Kalafova” PE SCENA ROMINEASCĂ

— Articol scris pentru „Flacăra”, de dramaturgul ceh Vojtech JACH —

Dacă „Doamna Kalafova” ocupă un loc întrucâtva special printre piesele mele, aceasta se datorează cred, în bună măsură, concepției ei dramatice, metodelor de creație folosite în realizarea ei. În scrierile mele din trecutul apropiat — ca „Viaductul de la Duhov” și „Greva din Most” — elementele acțiunii au pornit, mai mult sau mai puțin direct, de la evenimente istorice autentice, tenița aceasta către concretizarea dramaturgică a istoriei ducând, mai ales în „Greva din Most”, la o formă descriptivă largă, amintind de o cronică. Aceasta a venit, în mod firesc, în conflict cu exigențele genului dramatic. Lucrând la „Doamna Kalafova”, mi-am dat seama că nu este suficient a dramatiza evenimentele istorice, și că în centrul interesului dramaturgului trebuie să rămână omul, omul ca valoare dialectică.

Dar și printr-un alt aspect important se deosebește „Doamna Kalafova” de lucrările mele dramatice anterioare. Acest lucru a fost remarcat și de critica teatrală, care a lăsat textul activ, vioi, al personajului central. Dacă în celelalte piese istorice ale mele (ca de altfel și în unele piese inspirate din contemporaneitate), am pornit de la evenimente la personaje, în „Doamna Kalafova”, procedeul a fost invers. Și nu a însemnat pentru mine un impediment faptul că amia care mi-a servit oarecum model al personajului central a trăit în cu totul alte condiții într-o altă regiune decât cele fatășate în piesă. Esențial a fost faptul că am vrut să reprezint un om care iubește cu întreaga sa viață și tot ce este în ea actor, creator și cu perspective de viitor. De ce Kalafova, deși reprezentantă a burgheziei, urăște — de îndă — pe ginerele ei Fidermuz, neîncosafacerist, lipsit de scrupule? Ce se simte atrasă la început mod nelămurit, dar apoi puternic, fără rezerve, de cel de al doilea ginere al ei, revoluționar nar? Pentru că firea ei dreaptă, călă adâncă a concepției ei despre viață o face să nu-și găsească locul printre cei care, după căderea domniei feudale habshurice, luptă împotriva tinerei republici cehoslovace instaurate după boldul și exemplul statului sovietic.

Kalafova nu poate, rațional temperamental, acționa altfel ea trebuie să simpatizeze cu revoluționarii dacă nu vrea să-și atragă trecutul ei, dragostea de viață, umanismul de care e pătrunsă (cu toată setea ei de ceri, manifestată agresiv în tinerete). Această femeie în vîrstă este reprezentanta unei burghezii care, acei ani, mai avea în rîndurile răzlețe forțe creatoare, progresive. Fidermuz nu face parte din această lume. El s-a ridicat din

Scenă din piesa „Doamna Kalafova”. În fotografie: Lucia Sturdza-Bulandra, artistă a poporului din R.P.R., și Ileana Predescu.

punct de vedere material și al poziției sociale, pe de o parte prin căsătoria sa cu fiica Kalafovei, pe de altă parte, prin afacerile sale murdare din timpul primului război mondial. De aici, ura Kalafovei față de această hienă cu chip de om, căci Kalafova încearcă organic repulsie față de tot ce se descompune și este sortit pieirii inevitabile. Kalafova vrea să evadeze din acest bîrlog, din acest putregai social pe care îl reprezintă familia fiicei ei mai mari. Dar nu mai poate, este prea târziu și soarta ei tragică, pe care singură și-a creat-o în anii tinereții, prin necugetatele-i aventuri amoroase, se împlinesc...

Drumul de la crearea acestei eroine la conturarea celorlalte personaje nu a mai fost greu de străbătut.

Cînd am reflectat asupra invitației teatrului din Kladno de a scrie o piesă în legătură cu aniversarea sa, o piesă care să se inspire din trecutul revoluționar al acestui oraș, am simțit insistent că în centrul interesului meu trebuie să stea în primul rînd, un astfel de tip cum e Kalafova, prin care să se poată demonstra artistic mișcarea forțelor revoluționare din acei ani și influența lor socială. Personajele și situațiile s-au născut apoi unele după altele. În cursul acestei munci, am făcut o constatare foarte importantă. Al doilea act se petrecea inițial pe stradă, în plin iureș al răscoalei maselor. Mi-am dat seama însă că în acest mediu, personajele mele acționau forțat, călcînd logica firii, a caracterelor lor

și le-am readus în mediul inițial, casa Kalafovei; aici, verva sarcastică, cinismul Kalafovei, dar și înțelegerea lucidă a sensului evenimentelor politice apăreau firești, după cum firească era și atitudinea de lașitate lacrimogenă a fiicei ei, Blajena. Această nouă versiune, jucată la Teatrul de Cameră din Praga, deși mai izbutită, nu este complet dezbărată de anumite elemente discursive, în acest act zăcînd încă nefolosită destulă energie dramatică. Există aici slăbiciuni evidente în redarea atmosferei revoluționare, pline de tensiune, care a trepidat atunci în acest oraș industrial; în locul unui tablou puternic al revoluției care izbuteste să zdrobească curburile contrarevoluționare sînt prezentate doar, cîteva situații, mai mult sau mai puțin dramatice: arestarea lui Fidermuz de către revoluționari, disensiunile din familia Kalafovei, care culminează cu scena sălbatică între Blajena și sora ei bolnavă, Maria etc.

De aceea, pentru mine a fost deosebit de îmbucurător faptul că spectacolul Teatrului Municipal din București și-a concentrat întreaga sa atenție tocmai asupra acestui punct slab al dramei. Regia tînarului și talentatului Dan Nasta a urmărit, în primul rînd, crearea atmosferei revoluționare și integrarea organică a personajelor centrale în vârtejul violent al evenimentelor. Și nu numai concepția regională bine gîndită a reliefat aceasta, ci munca întregului colectiv. Cu ajutorul talentatului scenograf Nicolae Savin, regizorul a creat o interesantă dispunere scenică a decorului: deși acțiunea se petrece tot timpul în același interior, la fiecare act este schimbat unghiul în care decorul este văzut de public, ceea ce dă nu numai varietate interiorului, ci, de fiecare dată, o altă semnificație dramatică.

În ceea ce privește modestul meu ajutor adus pe parcursul montării spectacolului, el nu a atins lucruri esențiale. Căci regizorul și colaboratorii săi au făcut totul pentru a realiza un spectacol valoros. Ansamblul Teatrului Municipal a studiat bine piesa, a „disecat-o” cu înțelegere și sensibilitate și, ceea ce este principal, a pus accentul just pe momentele importante. S-ar putea riposta că acest lucru e normal, dar să nu uităm că e vorba de o piesă dintr-un mediu

străin, cu personaje oarecum necunoscute, piesă la a cărei îmbunătățire eu continui să lucrez. Și tocmai de aceea vreau să mulțumesc prietenilor mei de la Teatrul Municipal.

În ceea ce privește interpretarea actorilor, cred că n-aș putea să-mi dau o părere autorizată: în primul rînd, pentru că nu sînt critic de artă, în al doilea rînd, sînt un spectator prea interesat și subiectiv în cazul de față, iar în al treilea rînd — și acesta este poate impedimentul cel mai serios — nu aș putea să caracterizez în adîncime jocul unui ansamblu pe care l-am cunoscut atît de puțin. Dacă menționez totuși doi protagoniști, atunci o fac pentru că în jocul acestora se poate vedea cel mai bine grija pentru o expresie scenică realistă (în ciuda faptului, sau tocmai pentru că la aceste personaje autorul nu a făcut atît cît îi impunea lucrarea). Mă refer întîi la artista poporului Lucia Sturdza-Bulandra, proeminentă personalitate actoricească. Trebuie să mărturisesc că eu consider această înfîințare a mea cu frunța scenei romînești drept nespuse de fericită. Lucia Sturdza-Bulandra îmbogățește personajul principal cu culori personale. Kalafova este, în expresia ei actoricească, un tip în deplină funcțiune dramatică, activ, adînc omenesc, reprezentativ. Kalafova ei este agresivă cînd este vorba de Fidermuz, sensibil-maternă față de Maria, sarcastică față de Blajena. Pentru munca mea de viitor, rețin puternicul tablou al acestei creații actoricești.

O impresie la fel de puternică mi-a produs studiul adînc al lui Jules Cazaban. Fidermuz al său vizează direct acele tipuri sociale care încep să simtă cum le fuge pămîntul de sub picioare, dar își continuă fărădelegile. Jocul inteligent al lui Jules Cazaban mă îndeamnă ca, în noua versiune pe care o pregătesc, să urmăresc mai îndeaproape acest personaj, să-l îmbogățesc în primul rînd în sensul unei individualizări mai precise și al unei umanizări a profilului său moral. Ar trebui, desigur, să vorbesc despre toți membrii ansamblului, pentru a-mi exprima întreaga bucurie ce am încercat-o la această reprezentație. Spațiul nu mi-o îngăduie însă.

Aș vrea să mai spun că doresc să i se acorde lucrării dramatice romînești, care se va juca pe scena ceată în viitorul apropiat, tot atîta grijă și atenție cît s-a acordat în București piesei mele. Căci printr-o astfel de colaborare plină de elan, se va dezvolta și mai mult prietenia dintre popoarele noastre. Iar din această colaborare, vor ieși — cu contribuția noastră, a tuturor — opere artistice demne de veacul nostru.

PREGĂTIRI DE SĂRBĂTOARE

Freacățul acela tineresc, care umplea în urmă cu doi ani străzile Bucureștilui, va cuprinde în curând Varșovia, gazda celui de al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților. Strălucitorul palat al Științei și Culturii, dăruit polonezilor de poporul sovietic, și monumentul sirenei cu spadă, simbol al orașului de multe ori erou, vor pluti parcă deasupra valurilor de eșarfe colorate, sombrero-uri, turbane, băști, pălării napolitane, fesuri; iar vechile mazurci—grațioasele, veșnic noile mazurci—se vor împleți cu romanșiosul „De la sierra morena...”, cu ritmul indonezian „Satu nusa, Satu bangsa...”, cu zvăpăitul Gopak ucrainean, cu Perinița noastră plină de viață.

În vederea acestei mari sărbători a tineretului lumii, numeroși tineri artiști, tineri sportivi, tineri scriitori din țara noastră se întrec în concursuri desfășurate în cenacluri, la galerii plastice, pe stadioane. Pretutindeni, au luat flință colțuri ale Festivalului, se pregătesc cu dragoste, nenumărate daruri.

Marile sărbători ale popoarelor libere sînt precedate totdeauna de creșterea eelanului în muncă. Locomotiva ce va fi construită peste plan la uzinele „23 August”, cif și cei 250.000 lei economisiți acolo, cei o sută de mii de pomi și arbuști ce vor fi plantați în regiunea București, sutele de tone de fier vechi adunat și trimis furnalelor—acestea sînt doar cîteva din mărturiile avîntului în lupta pentru înflorirea și întărirea patriei, avîntului cu care tineretul nostru întîmpină Festivalul.

În dreptul Palatului Științei și Culturii, în dreptul sirenei cu spadă, în sunetele Periniței /„Vezi? Aștia atît de veseli sînt românii.!”/ tinerii noștri vor juca, și vor juca... Așa cum poți să joci la o sărbătoare a păcii și prieteniei la care ai venit cu brațele încărcate de daruri pentru prieten și cu inima plină de dragoste de viață.

Ne aflăm în apele Dunării, pe bordul vasului „Nicolae Bălcescu”, care este secondat de baza culturală nr. 1. O șalupă bulgară gonește spre noi. Acolo, în picioare, un bărbat între două vârste manevrează de zor un aparat de filmat. Șalupa ne înconjoară de cîteva ori și apoi se retrage. Fotoreporterii noștri îi salută pe cei bulgari, dar n-au prea multă vreme pentru acest schimb de saluturi, căci se apropie două vase ale flotei fluviale bulgare: „Dimitr Blagoev” și „Al. Stamboliiski”. Pe bordul lor, se află cîteva sute de tineri bulgari. Fanfarele de pe vasele bulgare încep să cînte. Răspund coriștii din ansamblul nostru U.T.M. Navele se apropie tot mai mult.

A început întîlnirea Prieteniei dintre tineretul nostru și cel bulgar, în cinstea Festivalului de la Varșovia.

Mîinile se strîng voinicește, cîntecele răsună tot mai puternic, ovațiile nu mai conținesc. Românii strigă „Privet D.S.N.M.!” iar bulgarii răspund „Trăiască U.T.M.!”

Sîntem invitați să vizităm vasul „Dimitr Blagoev”. Bucuroși de invitație, pornim către vasul bulgar. Un cor de 105 oameni ne întîmpină cu cîntece bulgare.

Într-o atmosferă plină de căldură, a luat cuvîntul Hristu Rașeev, secretar al Comitetului orașenesc din Ruse al D.S.N.M. El a vorbit despre prietenia tradițională dintre tineretul român și cel bulgar și a

ÎNȚILNIREA

arătat că întîlnirea de pe Dunăre deschide campania de pregătire a Festivalului în regiunea Ruse; a răspuns Ion Constantin, secretar al Comitetului raional U.T.M.

pentru Festival în raionul Giurgiu.

S-au schimbat daruri, flori, insigne, iar din coșuri s-a dat drumul mai multor porumbei.

Apoi a început serbarea prieteniei. Tinerii dansatori români s-au suit pe vasele bulgare, iar ansamblurile bulgare au jucat pentru tinerii români. Și Dunărea a fost

Vasul bulgar „Al. Stamboliiski”.

Giurgiu, care a salutat inițiativa tineretului bulgar de a organiza întîlnirea de pe Dunăre, iar apoi a vorbit despre pregătirile ce se fac

martoră a înfrățirii jocului și cîntecului românesc și bulgar...

E. OBERST

DARULOR

În sfîrșit, căzură de acord: darul lor vor fi șase tricouri albe, cu mineci scurte, pentru o echipă feminină de volei, lucrute de cele mai îndemnatice tricoteze. Președintele cooperativei meșteșugărești „Unitatea” din Sighet, secretarul organizației de bază U.T.M. și maiștrii secțiilor erau convinși că se puteau apuca acum de lucru. Se ivi însă o nouă problemă: cine vor fi acei care vor confecționa darul? Maistrul de la etajul I socoti că această cîntec se cuvine încredințată tinerilor din sectorul său care terminaseră de mult planul anual. Maistrul de la „II confecții” se împotrivi, pretinzînd că

la ei trebuie să se lucreze darul, căci realizaseră în ultimele luni o serie întregă de modele noi de tricotațe ce au dus faima cooperativei în întreaga țară. Apoi interveniră creatorii de modele, cusătoresele, țesătorele... Ce era de făcut? Fiecare din zecile de tineri din cooperativă își revendica dreptul de a participa la confecționarea darului pentru festival. Care era soluția? Un băiat năltuț îi șopti la ureche președintelui cooperativei cîteva cuvinte. Acesta se

înveseli deodată căci tînrul găsisse soluția: în loc ca darul să fie lucrat într-un singur sector, el să treacă, de-a lungul fabricării, prin toate sectoarele cooperativei, deci aproape prin mîinile tuturor tinerilor. A doua zi, începu lucrul. În sala de la etajul I, Lăscăian Irina trecu tovarășei sale o pereche de mînecuțe. Cobel Margareta le cercetă cu grijă calitatea și se apucă de lucru. Roman Viorica preluă apoi mînecuțele și restul de tricou început de Cobel. Dar se opri brusc. Ii veni o idee: să adauge la marginea mînecelor, trei rînduri colorate în roșu, galben și albastru. „Va fi mai frumos”—își spuse și începu

să lucreze astfel. După ce termină dădu lucrul mai departe.

A doua zi, tricourile au ajuns în sala de sus. Au lucrat la ele și Mihaliuc Iuliana, și Zecany Iulia și Varga Agneta... Și fiecare și-a dat silința ca participarea sa să se resimtă prin îmbunătățirea calității și înfrumusețarea darului. Așa se face că pe fondul alb al tricourilor au apărut pînă la sfîrșit patru litere albastre cum e cerul F.M.T.D. Cîrînd tricourile au fost preluate de călătorese...

Vor mai trece cîteva săptămîni și pe unul din stadioanele Varșo

Pitoreștile motive populare din diferite regiuni ale patriei noastre au inspirat mulți dintre participanții la concursul de artă plastică.

viei, o echipă feminină de volei va intra să joace în tricouri albe împodobite cu inițialele albastre și cu culorile tricolorului nostru. Poate va fi o echipă din îndepărtata Australie sau din însorita Italie, din frumoasa Cehoslovacie sau din țara piramidelor. De orice meleguri vor fi însă fetele acelea, ele vor ști, vor simți că tinerii noștri le-au trimis darul de toată inima.

PRINTRE STUDENȚI

Ansamblul artistic de amatori studenților Universității „Victor Babeș” din Cluj se pregătește intens în vederea celui de al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților de la Varșovia. Ansamblul cuprinde peste 250 persoane, dintre care 150 coriști, dansatori, o orchestră de 30 de persoane, un cerc dramatic la care participă 45 de studenți, precum un grup de recitatori. În cîntecul Festivalului, repertoriul ansamblului s-a îmbogățit cu cîntece și dansuri, cu noi piese de teatru, inspirate din viața tineretului. Astfel, corul poate interpreta în prezent 40 de cîntece ce oglindesc realitățile noi trăite de oamenii muncii, de tineretul patriei noastre. Printre aceste cîntece sînt: „Cîntec studentesc” compus de tinerii din Cluj, cîntec chinat Universității „Victor Babeș”, pe versuri de tînrul poezic clujean Leonida Neamțu și

scenă din actul I al piesei „Liceenii” de Treniov, în interpretarea artiștilor amatori ai cercului dramatic „I. L. Caragiale” de la Universitatea „Victor Babeș” din Cluj.

muzica de Darius Pop, „Sub mîndre lamuri tinerești”, pe versuri de Ștefan Iureș și cu muzica de Radu Paladi etc. Echipa de dansuri are un repertoriu de peste zece suite de jocuri populare românești și de minorităților naționale, ca de pildă „Brîul pe opt”, „Suita de dansuri din țara Oașului”, „Dans maghiar din Calata”, din regiunea Cluj și altele. De asemenea, se pregătește în prezent, în memoria lui George Enescu, un dans pe melodia unei rapsodii a marelui muzician român. Cercul dramatic

„I.L. Caragiale” și-a îmbogățit și el repertoriul cu piesa „Liceenii” de Treniov și a început să lucreze la montarea piesei „O scrisoare pierdută” de I.L. Caragiale.

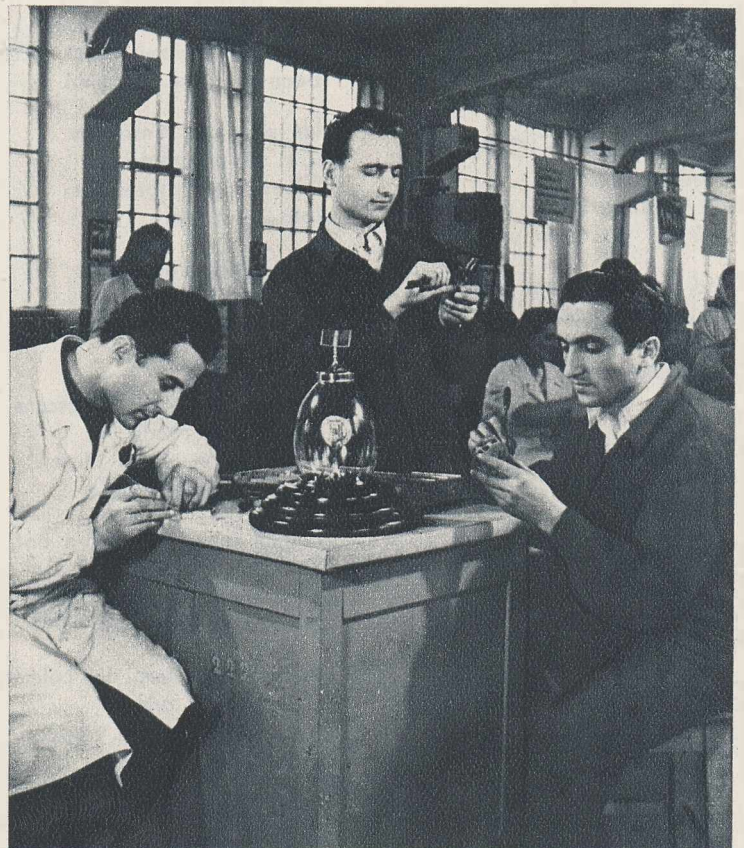
Bogata activitate artistică desfășurată în Universitate nu împiedică munca de învățură a studenților. Dimpotrivă, în această perioadă din preajma Festivalului, studenții se pregătesc cu râvnă pentru absolvirea examenelor cu calificative din cele mai bune.

Ion BABICI, corespondent

unul dintre frumoasele afișe prezentate la concursul de artă plastică organizat în cinstea Festivalului.

Scrisoare prietenilor polonezi din partea studenților de la Facultatea de Ziaristică.

Nu mai e mult și va fi gata și acest glob, pe care tinerii de la întreprinderea „21 Decembrie” îl vor trimite, împreună cu alte câteva frumoase daruri, participanților la Festival.

În curînd acești tineri din ansamblul U.T.M. se vor produce la Festival.

Vară fierbinte

Văd tăind prin ani și ani
Dinspre vîrf spre poale,
Lotrița prin bolovani
Spumegă la vale.

Lasă-n urmă munții suri,
Sprijiniți în bită,
Lasă brîul de păduri,
Zarea mohorîtă.

Surpă maluri, roade stînci,
Pînă dă-n cîmpie
Cu bulboanele-i adînci,
Unda-i viorie.

Și prin văi e-un sat cum sînt
Multe alte sate,
Cu căsuțe de pămînt
Și cu streășini late.

Stau în ele necăjiți,
Frînti de angarale,
Oameni triști și istoviți
De amar și boale.

Sînt și alte case-n sat,
Unde vezi hambare
Ce duhnesc a trai bogat
Și-a îndestulare.

Cei săraci, aci-n pătul,
Cu spinarea arsă,
La bogatul nesătul
Truda și-o revarsă.

Cum lăsat e din părinti,
Sub pîrjol de soare,
Verile se scurg fierbînti
Și apăsătoare.

Dar din cite-au fost în șir
Verile bătrîne,
Numai una-n amintiri
Pururi va rămîne.

Despre ea cei din Ojder,
Povestind întruna,
Mai fierbinte dintre veri
Spun c-a fost doar una.

Cînd un soare doar ardea
Pîrjolind pămîntul...
Teava armei dogorea
Și-și spunea cuvîntul.

Greu cuvînt: de fier, de foc,
Dar mai mult ca toate,
Împlinire de soroc
Și de libertate.

Dați-mi focul vostru-n cînt,
Dragilor cuvinte!
Vara ceea vreau s-o cînt
Căci a fost fierbinte.

Despre ea, drag cititor,
Dragă cititoare,
Să încep — mă simt dator,
Larga mea cîntare.

★

În răscrucea cu fîntîni,
La a treia casă,

— fragment —
de Victor TULBURE

Rumeniul caldei pîni
Strașnic amiroasă.

Și ies aburi din cuptor
Și-i tîgaia-ncinsă.
Vin de viață dătător
Cere oala linsă.

Stă la masă sub umbrar
Și bea vin cu sete,
Inimosul domn primar,
Iacov Arpalete.

Și-i alături de el
Kerekes vecinul.
Mîna-i tremură nițel
Cînd își toarnă vinul.

Iar în capul mesei chiar,
Șade domn părinte,
Cu un ochi către pahar,
Cu-altul la plăcinte.

Pică frunza, semne dînd
Că-n curînd e toamnă.
Stau trei oameni. Beau oftînd.
Beau și nu se-ndeamnă.

Un pahar la masă pus
Gol stă-n farfurie.
Cineva prin tîrguri dus
Iată că-ntîrzie.

Și-i primarul necăjit
Și privește-aiurea
Cum se pierd în asfințit
Drumul și pădurea.

Și-i un gînd ce-l ține-ascuns
Și adînc îl roade:
„Grele vremuri am ajuns!
Frontu-n țandări cade.

Nemții fug cu spaima-n bot,
Rușii sînt pe-aproape
Și se surpă zidul tot
Și-o să ne îngroape.”

Noaptea-n somnul lui buimac,
Crunte visuri are.
Vede mîini de om sărac
Strînse pe topoare.

Vede mîini de sărăcani
Cum se-ndeașă-n poartă,
Tot belșugul ăstor ani
Între ei să-mpartă.

Din pătul, din porumbar
Și din acarete —
Că doar, unui domn primar,
Iacov Arpalete.

Viața-ntreagă a trudit
Și a strîns de toate
Și-acum iată-l huiduit
Și călcat de gloate.

Kerekes și el gîndea
Că vin vremi cumplite
Tocmai cînd se pregătea
Fata să-și mărite.

Nu-i ca alții prea bogat.
N-are largi tarlale.
Dar nici om de lepădat
Nu-i, nici coate-goale.

Că tot are un motor,
Și-un pustiu de moară,
Și o fată pe cuptor
Ca o domnișoară.

Fata s-a-implinit la trup
Și de-un an mai bine
Domnul plutonier Uzdup
Calea i-o aține.

Copleșit de amintiri,
Numai domn părinte,
Fără umbră de mîhniri,
Îmbuca plăcinte.

Și gîndea sfinția sa,
Bîndu-și basamacul:
„N-o fi negru, chiar așa,
Cum zic unii, dracul.”

Că din sat de cînd sînt duși
Oamenii departe
Și se sting de glonț răpuși
Miruiți de moarte,

Și de cînd sub alte zări
Mor prin țări străine,
Parte de înmormîntări
A avut puține.

Frontul rupe-se-n fișii.
Vie mai aproape.
Pe căzuții-n bătălii
El să mi-i îngroape.

Satul știe că-i sărac
Domn părinte Floca.
Ar sluji pentr-un colac,
Pentr-un vin cu oca.

Ziaua întreagă-ar tîmția
Morții-n cimitire...
„Vie-mpărăția ta...
Și-a lor pomenire...”

Răsuflarea verii-n șes
E dogoritoare.
Cucuruzul necules
E pîrlit de soare.

Și se-arată ploaia-n nori,
În văzduh fierbinte,
Dar sînt norii călători
Și se duc'nainte.

Se usucă via-n dîmb,
Vara-i nemiloasă,
Soarele străluce-n cîmp,
Și-n tăiuș de coasă.

Și din cîmp coșași se-ntorc
Și muieri trudite —
Și nu lacrimi, flăcări storc
Arsele orbite.

Le ies aburii fierbînti
Din cămeși zdrențoase.
Umiliții de părinți
Dorm pe prispe joase.

Și cînd plozi se nasc n-au feși
N-au la nuntă praznic,
Dar ascuns, duc sub cămeși
Un vulcan năprasnic.

„Beau, privirea ascunzînd,
Trei meseni ca hoții.
Și pe toți îi roade-un gînd
Și-l ascund cu toții.

★

Iată dinspre Mădăraș
Tulburînd chindia,
Trece-n zbor un călărăș
Străbătînd cîmpia.

Chipu-i aspru, stacojiu,
Prinde să se-arate.
Cu mundir și cu chipiu
Și cu pușcă-n spate.

Parcă fuge urmărit
De o neagră soartă.
Murgu-n spume s-a oprit
La primar, la poartă.

Și mesenii toți tresar.
Fruntea se-nsenină:
— Domnul plutonier jandar
A sosit la cină!

Dar i-e glasul tremurat,
Vorba: frîntă-n două.
— Ei, ce vești? — Vor fi în sa
Miine-n zori, pe rouă.

Dar să beau dă-mi mai întii
Că mă sting de sete
Și nu-mi aflu căpătii,
Vere Arpalete.

Nu e vară. Jerăgai
Este, măi cumetre.
Și să ospătez să-mi dai
C-aș mânca și pietre.

...Frunza-și leagănă arar
Frasinul — bătrînul...
Cel de-al patrulea pahar
Și-a găsit stăpînul.

Din hartane dinții rup,
Rup din hălci de carne.
Ospăteze domn Uzdup
Și-n pahar să-și toarne.

Că nu-i vară, ci pojar.
Crunte jerăgaie.
Limbi de flăcări la hotar
Ard în putregaie.

Kerekes și domn primar,
Domn Uzdup, părinte,
Beți tot vinul că-i pojar,
Vara e fierbinte!

Să mai vie-un poloboc
Că-i cumplit jeratic
Și-un berbec mai treacă-n foc
Ori un porc sălbatic.

Kerekes, vin chihlimbar
Soarbe-l cu găleata:
Fără popă și altar
Ți-e nuntită fata.

Bea că-i ultimul ospăț.
Bea din vedre banii
C-or porni amar județ,
Mîine sărăcanii.

Vor porni colindători
Să ridice satul.
Mîine, mîine, mîine-n zori,
Trez va fi tot satul.

Bea, Uzdupe, cît poți bea,
Umpleți bîrdăhanul!
Mîine-n sat va cuvînta
Boroș sărăcanul.

Urma de știa să-i iei
L-ai fi rupt, Uzdupe,
Cum acuma dinții tăi,
Din hartan știu rupe.

Boroș mîine va scula
Satul în picioare.
Calea-n codru vei lua,
Fiară între fiare.

Oamenii te-or hăitui,
Crud hăitaș de oameni
Și nici lupi nu te-or primi
Deși lor le-aseameni.

De județul de nord
Copleșindu-l teama,
Singur domn primar în pod
O să-și facă seama.

Și n-o vrea cu nici un preț
Nici p-un vin cu oca
Pe-azvîrlitul în juvăt
Să-l îngroape Floca.

★

N-a fost trăsnetul. Pe cer
Nici un nor, nici unul.
Dinspre munți, peste Ojder
Bubuit-a tunul.

În răscrucea cu fîntîni,
La a treia casă,
Groaza cu paharu-n mîini
Se-așeză la masă.

Și pe fața tuturor
E acum stăpînă.
A rămas domnul major
Cu-n hartan în mînă.

Popa ochii din pămînt
Și-i zvîrli spre munte
Și-a rămas cu crucea-n vînt
Cu trei dește-n frunte.

Și nu vîntul fremăta,
Tremura pămîntul.
Oaste, oaste se scurgea
Și gonea ca vîntul.

Și treceau năluci, năluci
Cruci încîrligate,
Ca la lupi, pe la uluci,
Cîinii-au prins a bate.

★

Undeva, de prin vecini,
Firavă și slabă,
Cu gălețile în mîini
Se-ntorcea o babă.

Cînd deodată-n fața ei
Ce-i vād ochii oare?
Chipuri slute de mișei
Ca o arătare.

Sare baba înapoi
Peste șanț, ca arsă.
Cad gălețile. Șuvoi,
Apa se revarsă.

Și scurmînd cu ochii mari
În adînc de zare,
Vede cete de fugari
În amurg de soare.

Iar cînd ultimul cheson
Zdrăngănînd din spate
Se pierdu la orizon
Numai pe trei roate,

Baba bulgări de pămînt
Frămîntă în palmă
Și-i zvîrli răcnînd în vînt
Ștrașnica-i sudalmă:

„Cum secată mi-i acum
Apa din găleată,
Totu-n sec să-ți iasă-n drum!
Focul să te bată.

Iar din codrii vechi de brazi,
Coborau din munte,
Oști cu soare pe obraz
Și cu stele-n frunte.

Da. Ca un torent de foc
Își purtară pașii
Oști cu stea la cozoroc,
Urmărînd vrăjmașii.

Mai tîrziu un prunc hai hui,
Singur pe coclaur
A găsit un bumb gălbui
Cu o stea de aur.

Și-i plăcea că-i mărunțel,
Cît o corcodușă,
Că-i pe el un ciocănel
Și o secerușă.

Ii plăcea că-i lucitor
Și-l ținea în mînă
Și sărea într-un picior
Și juca-n țărînă.

Și-a zvonit la toți pe drum,
Pruncu-n gura mare.
Cum că-n mîini el ține-acum
Nu un bumb, ci soare.

★

Intr-o casă din Ojder,
Toată noaptea ceea,
Boroș pe un lăicer
Și-a vegheat femeia.

Iar cînd zorii zilei luzi
S-au ivit pe coastă,
Avea Boroș ochii uzi,
Dar nu de năpastă.

Că în casa de săraci
Unde tînda-i joasă,
Unde ramuri de copaci
Dau să între în casă,

Unde nu departe-n văi,
Spumegă Lotrița,
În cei zori, iubiiții mei,
S-a născut fetița.

Ochii ei adînci, curați,
Fără nici o pată,
Au privit atunci, mirați,
Ceru-ntîia dată.

De aceea-s pînă azi
Tot atît de albaștri...
Au spălat-o-n rouă brazi.
Au vegheat-o aștrii.

Cînt de leagăn i-a cîntat
Glasul mitralierei
Ce răzbea îndepărtat
În arșița verii.

Dați-mi focul vostru-n cînt,
Dragilor cuvinte,
Vara ceea să o cînt
Și de-aci-nainte.

Vara ceea am s-o cînt
Căci a fost fierbinte.

Să te ardă flăcări vii,
Jaruri să te-ncingă,
Bălți stătute și sălcii
Limba ta să lingăl

Și să zaci neogoit,
Corbi să-ți dea țircoale,
Că în piept mi-ai fost cuțit,
Iar în suflet jale.

Și să pieri uitat în drum
Și strivit de pietre,
C-ai lăsat în urmă scrum
Și prăpăd pe vetrel

Și să-ți fie blestemat
Hoitul și-amintirea
Că pe unde mi-ai umblat
Fată pustiireal!

Ea punea în bolovani
Blestemu-i de moarte,
Și-i zvîrlea către dușmani...
Dar erau departe.

★

Glas de-al treilea cocoș,
Lung pluti pe uliți.
Răsăritul era roș
Și străpuns de suliți.

ACTUALITĂȚI

cinematografice

„TĂUNUL”

S-au scurs peste cinci decenii de când a fost scrisă povestea Tăunului, dar farmecul ei n-a pălit și semnificația Tăunului nu s-a stins încă. De atunci pînă astăzi, nenumărate ediții în diferite limbi au povestit zecilor de generații viața dramatică a luptătorului revoluționar italian de la începutul secolului al XIX-lea, și mulți actori s-au străduit să-i redea personalitatea strălucitoare. Noul film al studioului „Lenfilm”, pe care-l vom vedea în curînd rînd la cinematografele noastre, ne va prilejui bucuria reîntîlnirii cu Tăunul, emoția retrăirii pasionantelor lui peripeții. Dincolo de sensul istoric, valabil pentru toate timpurile și locurile unde popoarele au avut de înfrînt nedreptatea și silnicia, Tăunul are un înțeles simbolic care-l face nemuritor: acel al atotbiruitoarei tinereți, neistovită în lupta pentru

libertate și dreptate, tinerețea autentică în care abnegația cu dragostea de viață se contopesc.

De-a lungul peripețiilor lui tragice, Tăunul are de învins toate obstacolele posibile, de la cele mai subtile torturi morale, pînă la cele mai brutale suferințe trupеști. Tînăr înflăcărat și pur, Arthur (cel care va primi mai tîrziu numele conspirativ de „Tăunul”) este trădat de un spion în odăjdii căruia îi dezvăluise, la spovedanie, crezul lui patriotic și numele organizației revoluționare din care făcea parte. Inchis, acuzat de trădare de către tovarăși, zguduit de descoperirea că este fiul nelegitim al cuviosului cardinal Montanelli, pe care îl venera, Arthur trăiește o cumplită dezamăgire. Edificiul moral pe care se întemeia concepția despre viață a tînărului student, plin de elan generos, se prăbușește.

Ethel Voynich, autoarea romanului „Tăunul”

Arthur dispăre și se întoarce apoi sub chipul Tăunului, mutilat trupește, dar călit sufletește de pe urma luptei crîncene cu viața. El se

conacră cu totul luptei pentru libertatea și independența Italiei. Povestea Tăunului se termină cu moartea sa eroică: e ucis pe cînd încerca să strecoare revoluționarilor arme, în statul papal.

Regizorul filmului, A. Feintimmer, a reușit să exprime de-a lungul întregului film sensul larg al conflictului dintre spiritul nou, revoluționar, întrucipat de Tăun, și lumea veche împotriva căreia el luptă — respectînd, în același timp, caracterul individual, romantic, al personajelor. Oleg Strijenov, actorul care dă viață Tăunului, îmbină, în joc și fizionomie, particularitățile meridionale și romantice ale personajului, cu adîncul lui sens eroic. Actorul N. Simonov are în rolul cardinalului Montanelli o apariție emoționantă: drama sufletească a părintelui care-și pierde copilul și a preotului care-și pierde credința capătă proporții impresionante, prin figura de o gravă demnitate realizată de N. Simonov. Montanelli, rătăcit în lumea fariseică a bisericii, în care domină tronul papal corupt de puterea laică, are revelația neputinței religiei în fața răului social; dar e prea tîrziu, pentru bătrînețea lui, ca să treacă pe pozițiile revoluționare ale Tăunului.

Cum s-a născut această poveste — plină de fapte autentice — în care viziunea lucidă, realistă, se împletește cu un romantism cuceritor?

Nu o să răpim acelor cititori care n-au cunoscut pînă acum Tăunul, emoția

primei întîlniri cu el, trădîndu-le tîna eroului. Că să ne mulțumim numai să le prezentăm pe autoarea romanului, pe care foarte puțini o cunosc. Ethel Voynich este de origine engleză, dar a trăit timp îndelungat în Rusia, în mijlocul cercurilor de revoluționari care se încheaseră acolo în deceniile 6-7 ale secolului al XIX-lea. Mai tîrziu ea s-a căsătorit cu unul dintre aceștia, fugi din deportare. Romanul „Tăunul”, cea mai cunoscută operă a ei, deși se leagă de evenimente petrecute în prima jumătate a secolului al XIX-lea în Italia, este cînd cu multă culoare la cală caracterul specific al epocii, este de fapt inspirat din eroismul revoluționarilor ruși pe care autoarea îl cunoscut bine. Particularitățile meridionale ale Tăunului, asupra cărora autoarea insistă mult, se împletesc cu trăsăturile multor eroi prezentați în literatura rusă progresistă, scrierile de contemporanii lui Voynich. Așa se explică, în mare măsură, popularitatea acestui roman în rîndul muncitorilor ruși, și, mai tîrziu, printr-o înțelegere a lui de către oamerii sovietici.

Din tragica poveste a Tăunului, se desprinde, în concluzie optimistă, imaginea omului care se sacrifică, lucid și fără șovăisiri pentru cauza dreaptă a poporului său. Tăunul e un prevestitor al lui Pavel Kocaghin și al lui Meresiev al altor eroi ai eroicelor noastre epoci.

Anca ARGH

„MONSIEUR TAXI”

Intr-o zi, o călătoare străină l-a numit pe șoferul ce o conducea pe străzile Pari-

sului, „Monsieur Taxi”. De atunci, Pierre Verger a rămas cu numele acesta, care-l identifica cu bătrîna sa mașină C4.

În fiecare dimineață, din cartierul acesta modest al celui de al 19-lea arondisment, puteau fi văzuți, pornind de-a lungul Parisului, de la Montmartre la Notre Dame și de la turnul Eiffel la Menilmontant, cei trei „prieteni” inseparabili: șoferul Verger, zis și „Monsieur Taxi”, credincioasa sa mașină, cu motorul cu cam răgușit și pneurile învechite, și veselul lor tovarăș de călătorii, cîinele Gangster.

...Trebuie s-o recunoaștem, nu-i prea ușoară viața unui

șofer parizian „piețaș”. Mai ales cînd a trecut de prima vîrstă, iar mașina lui și de cea de-a doua, cînd are familie grea și griji multe...

Viața își urmează astfel cursul pînă într-o zi. Pînă în ziua în care o adevărată furtună răvășește viața modestului șofer: strecurată între pernele mașinii, furtuna aceasta are forma unei poșete uitate, în care se află suma de 500.000 franci. Ce se întîmplă cu această descoperire și cu descoperitorul ei, ne povestește filmul lui André Hunebelle, intitulat „Monsieur Taxi”.

Fără îndoială că acest subiect ar fi putut da naștere, în mîna unui regizor care se teme de adevărul vieții și vrea să-l ascundă, la tot felul de situații ieftine și de un umor gratuit.

Din filmul lui André Hunebelle, pe care acesta l-a realizat cu concursul marelui actor Michel Simon, crudul adevăr al realităților Parisului de azi străbate însă viguros. Cu toate acestea nu se poate spune că regizorul e condus pînă la capăt de o concepție con-

secvent realistă; dovadă, însuși sfîrșitul filmului, care are ceva din happy-end-urile tandafirii, mincinoase, ale peliculelor hollywoodiene.

Dar din prezentarea plină de adevăr a vieții modestei familii Verger, cît și din fina urmărire a procesului psihologic pe care îl trăiește șoferul din momentul găsirii banilor, se vede că atît scenaristul Jean Halain cît și regizorul Hunebelle n-au putut minți și au spus adevărului pe nume, deși nu întotdeauna i-au sesizat și reliefa esența.

Pe „Monsieur Taxi”, banii aceștia căzuți ca din cer și care i-ar fi putut aduce, credea el, fericirea întregii familii, îl tulbură profund la început. Om onest și corect, învățat să trăiască numai din munca sa (unul din marile merite ale realizatorilor filmului și în mod special al lui Michel Simon este tocmai acela de a fi redat puritatea și candoarea sufletului francezului simplu), el își face un întreg proces de conștiință, împărțîșit numai fidelului său amic, Gangster. Filmul ne înfățișează apoi peripețiile prin care trece bătrînul șofer pornit în căutarea posesorului banilor, peripeții care

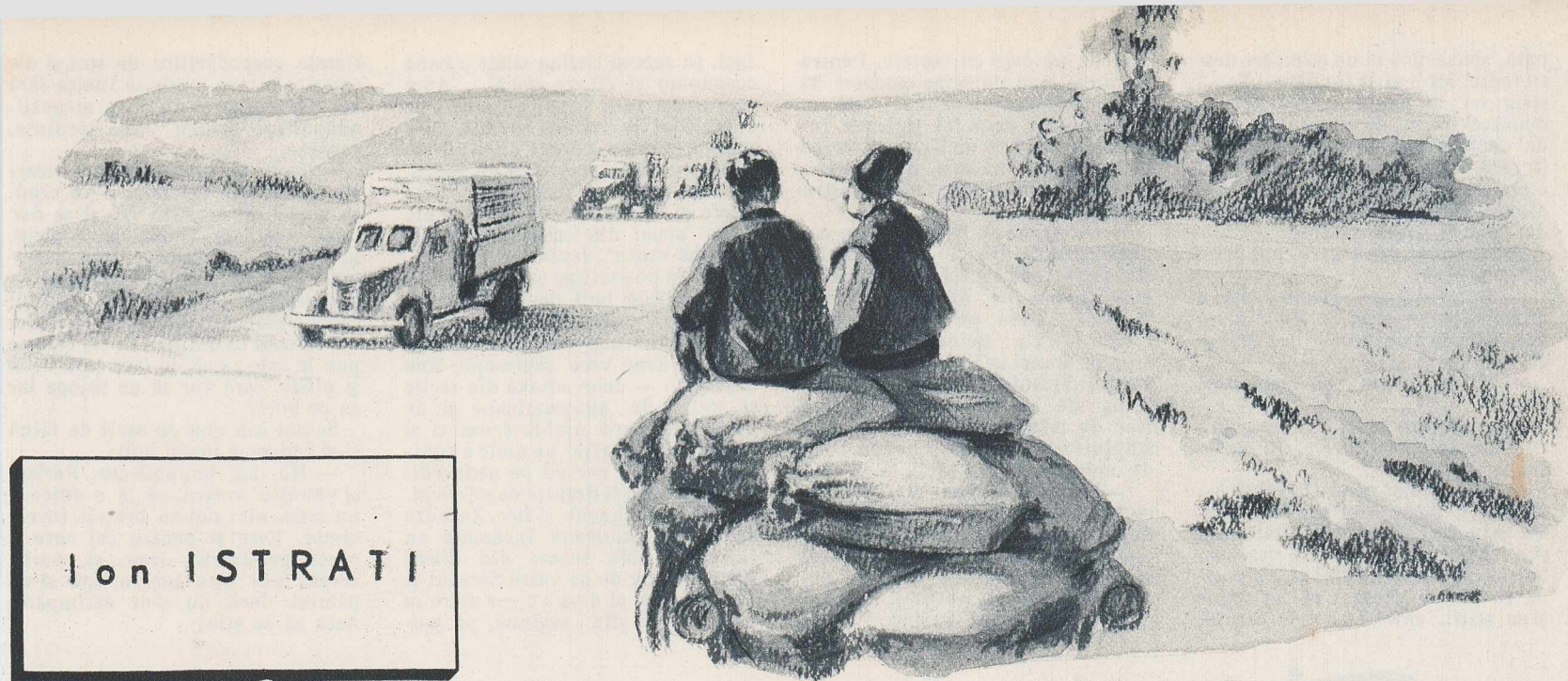
se sfîrșesc cu arestarea lui întrucît banii s-au dovedit a fi proveniți dintr-un furt. Aceste întîmplări prilejuiesc realizatorilor filmului urmărirea reacțiilor sufletești ale personajelor principale, și dezvăluirea unor aspecte semnificative ale vieții Parisului de azi: comportarea celor ce formează poliția — unde nevinovatul Verger este supus pe nedrept unei umilinte înjositoare, a casa de toleranță, o altă instituție specifică lumii bageze, unde onestitatea trînului șofer este profitabilă, și altele.

În ciuda finalului, conștientiv formularelor vechi ale filmului de proastă calitate (dubla căsătorie a fiicei și Jacqueline cu timidul François și a lui Georges iubita lui, Lily, marit care îl consolează pe eroul nostru de toate decepțiile și suferințele îndurate), filmul „Monsieur Taxi” rămîne valoros prin accentuatele realizate, prin autenticitatea și expresivitatea jocului actorilor (Michel Simon, Roland Alexandre, Claire Olivier, Jane Marken, Jean Brochard etc.), prin calitatea artistică a muncii regizorului.

Sanda FA

Michel Simon în filmul „Monsieur Taxi”

Ion ISTRATI

Pe drumuri humuleștene

Desene de I. MITURCĂ

Luna trecută, mergeam de la Vânătorii Neamțului la Humulești. Până acolo, făcusem o raită pe la Bălțătești, unde văzusem cum se pornise încă de cu vară a se înjgheba la loc băile cele mult tămăduitoare, și mă oprisem la Văratice, zăbovind îndelung prin atelierile unde se alegeau cu mîna covoare de lînă, bătute cu trandafiri și cu bujori roșii. Pe urmă, călcasem potecile munților de la Agapia, pe la Sihla și pe la Sihăstria, stătusem la vorbă cu mangalagii și cu cei ce despicau șindriță sub poale de negre brădeturi, trecusem și pe la Secu, și pe la mănăstire la Neamț, și întârziaseam de asemenea la gatele de care răsună codrii, la izvor la Puturosu, unde se umplu vara boloboace cu apă degrab' lecuitoare. În fine, văzusem multe. De la Neamț, apoi, am pornit-o la vale, apostolește, nădăjduind că pe drum o să mă ajungă vreo mașină sau vreo remorcă. Nu știu cît am mers așa. Știu, însă, că era către amiază. Soarele se urcase sus pe boltă și slava toată, alb-albastră, strălîmpede, se îneca de lumină ca vara. De ce mergeam și lăsam codrul în urmă, de ce aerul era, icicolo, tot mai împresurat cu iz de arătură jilavă de pe care, tot mut precum căzuse, se ștergea puful zăpezii. Pretutindeni, stăpînea o liniște adîncă, înălțătoare. Numai din loc în loc, înaintea mea, sfîrșiau în zboruri repezi stoluri de ciocîrlani cenușii. Tîșneau stîngerii, se vede, de lîngă balegile de cai tuflite în mijlocul drumului, se așezau pe coamele brazdelor și scuturau din moțuri, așteptînd să trec mai departe și să se avînte iarăși cu cîrdul în colbul șoselei.

Pășeam așa, de unul singur, cînd, pe la Vânători, îmi tăie calea un țaran plugar cu carul plin de țuhali. Mergea cîtinel, absent parcă, înaintea a doi boi hulubi, bătrîni și ciolănoși. Printre găurelele dintre urzeala și bătătura de cînepă a sacilor răzbătea afară o pulbere albicioasă și lesne am înțeles dincoțoro venea omul.

— De la moară, bădie?
Nu-mi răspuse defîdată. Era un gospodar cam de 40-45 de ani, motănos parcă, îndesățel la trup și avea ochii albaștri, sprincenați negru. Își șterse cu dosul mîinii sudoarea de pe frunte, apoi croi în boul din brazdă, învălătucîndu-i funia între coarne și, în fine, mormăi ca și cum abia atunci și-ar fi amintit de mine:

— De la moară.
Un răstimp, după aceea, n-a mai suflat o vorbă. Pe urmă, s-a răsucit puținel din mers și m-a privit peste umăr:

— Departe, departe?
— Mă duc la Humulești, bădie.
Dădu numai din cap, semn că a priceput și abia că-l auzii rostînd:

— Aha!
— N-am mai fost de vreo doi ani pe acolo, începui a sporovăi, înșirîndu-i vrute și nevrute despre Humuleștii de odinioară.

Sprîncenatul, însă, părea cu gîndurile aiurea. Abia într-o tîrziu catadicsi să spună:

— Iaaa, unde se află?! — făcu el a uimire. Ce-a fost, a fost, tovarășe, da' azi... Azi din ceas în ceas se schimbă veacu'!

Tuși încet din gît, se așeză deasupra pe saci, pofîindu-mă să-i urmez și eu pilda, și cătă undeva departe, dincolo de hotarul ochilor.

— Vezi dumneata satu' cela? urmă el împungînd aerul cu jordia cu care-și mîna boii. Nuu, nu Humuleștii... celălalt, mai dincolo... El, eu de acolo îs. Mă cheamă Baltag... Niță Baltag... Da, da, mă uit așa, și după mine, și de aceea zic că azi nu-i cum era cînd trăia Creangă, săracu'. Atuncea, oho!

Nu-și sfîrși, însă, vorbele. Unul din boi își domolise prea de tot pasul, pricină pentru care Niță Baltag se întinse cît se putu înainte și-l croi cu nuiăua.

— Ho, ho, ho, hăis, cea, *Ciorcil*, 'oa-te-ar dalaacul, ghiuj bătrîn ce ești, se răsti el, încrîțînd din sprîncene.

— Cum i-ai zis, bădie? — îmi

arătai eu nedumerirea. Churchill? Așa nume de batjocură?! Se poate?!

— Aăă — se oțări gospodarul, oțînjînd și în celălalt bou. Păi, dacă ar fi chiar de batjocură, i-aș zice *Dales*, ca istuilalt. Că din pricina unora ca aiștea, tovarășe, pute iar a război... le-a-n Parisu' și vascrisu' lor, că aud că s-o ratificat, nu?!

Isprăvind cu sudalma care gîndeam că nu mai are căpăt, Niță Baltag se scociori sub briu, scoase o țigară și-i dădu foc.

— Săd uneori de vorbă cu femeia — continuă el, după ce zvîrli afară pe nas un vâlătuc gros de fum. De ce n-ar fi, zic, să fie așa o pace? Că,

iaca, de mîncare, slavă muncii. De îmbrăcat, de asemenea. Alt fel trăim de cînd cu partidu' nost', de cînd ne-am dat cu colectivul. Ne-am mai prîmînit viața, ne-am mai îndulcit sufletul... Pofîtim, aici în sacii iștia, îi făină mîna întîii. De unde crezi că-i grîul, dacă nu de la gospodărie, pe ceea ce am muncit cu palmele?! Asta-i spun și la a mea femeie. Mă mai clîntănesc cîteodată cu dînsa, că ea nu le cam pricepe. Înainte vreme, zic... așa, și-așa, și-așa.

— N-o fi de ajuns de lămurită, bădie — dădui eu cu gluma.

— Aăă — făcu omul — păi, cum dacă mai sînt pe la noi de-aiștea... țărani gulerati, nu țărani adevărați... Unora, aiștea le fac urechea toacă.

— Chiaburii, nu?
— Părcă numai ei? Ia, îs slugi cu zăcă, nu muncitori pe brazdă. Că dumnealor, dacă și-au trăit traiul și și-au mîncat, vorba ceea, mîlăiul, plodesc felurite zvioane... Deunăzi, de-o pildă, vine nevastă-mea nu știu de pe unde, de prin vecini, și, na! Trîntește una gogo-

nată, spusă cică la nu știu care dracu radio. Mi-o sărit țandăra. „Fa — strig eu la dînsa — iaca acuș is douăzeci de ani de cînd te-am luat, da' dacă aș fi știut că ai să-mi aduci în casă vorbe proaste ca acestea cu atomica, mai bine-ți suceam gîtul de atunci, făceam 10-15 ani pușcărie, dar restul eram liber!”

Trase adînc din țigară, mă privi lung și rîse.

— Bun înțeles — zise el — asta-i numai așa, o șagă, c-așa sîntem noi, iștia de prin părțile lui Creangă.

— Hitri, bădie, și povestași buni.

Niță Baltag clăti din cap, uitîndu-se undeva departe, în nedeslușit.

— Eh, săracu' nostru Creangă! — oftă el. O făcut și el haz de necaz. Da' știm noi ce soartă a avut, cum și-a vărsat sănătatea. Se veseleau boierii cu poveștile lui și, chipurile, îl laudau. Numai că, o spune și eu, știți... ca vorba nu știu căruia:

faptele, nu oala cu laptele. Pentru că, după cum un sălaş omenesc la vreme de iarnă nu se încălzește sufîind numai cu-n foi țigănesc într-însul, tot așa nici cei cu vorbe înflorite, cu zorzoane, nu-i puteau încălzi inima sărmanului nostru Creangă!...

Il ascultam pe Niță Baltag, colectivistul de dincolo de Humulești, și prin ochii minții mi se perindau icoane de demult. Parcă-l vedeam aievea pe Ion Creangă, trăind — cum spunea fecioru-su, aflat pe atunci la Viena — pe bulevardul Ticăului din Iași cel cuprinși de holeră ciocolască, fără leac de mintuire, cuiברי în care stăpînitorii vitregi cloceau ouă de omidă în inima țării.

— Doamne — făcu țăranul mai departe. Și cum îl mai boceau boierii după ce-o murit. Se vede că de-atîtea lacrimi cîte vărsau, punîndu-și ceapă la ochi ca să-l jelească, era cît pe ce să putrezească și molozul din prăpădita lui bojdeucă de la

Iași, în care-și tîrșiau zilele o babă cerșetoare și cîteva gobăi... Apoi iaca așa aveam și noi a-i cînsti pe dumnealor, la vremea vremii. Că-s șaizeci și cinci de ani de cînd s-o stîns și-o stat îngropat ca un păgin. L-o ridicat însă partidu' nost' la cînstă și la mărire, că azi îi cum țî-am spus: din ceas în ceas se schimbă veacu'. I-auzi!

Sări de pe sacii pe care șezuse și, luînd repede boii de funie, mină pe dreapta șoselei, ferind carul de niște mașini care veneau clacsonînd în vale. Erau vreo șapte-opt, una după alta — doar cîteva din zecile și zecile de autocamioane și de platforme care umblă acum zi și noapte prin părțile pe unde a copilărit Creangă, cărînd pe nedoveditela bușteni, și draniță de scînduri, și leături, și ciment, și fier. Zeci din sutele de camioane încărcate cu cherestea abia scoasă din dinții fierăstraielelor de pe valea Secului și de la Neamț și dusă cu zor mare la S.M.T.-urile din regiune, pe șan-

tierele gospodăriilor de stat și ale celor colective, unde se înalță fără zăbavă remize și ateliere, magazii, adăposturi pentru vite, locuințe, cantine.

— Ioaite-le, tovarășe, cum aleargă — exclamă țăranul. N-au cînd, că ziua-i cît ceasul. Vin și se duc unde vrei: la Galu, la Pipirig, la Roman, la Pașcani... Duc cherestea și vin buștite cu marfă pentru cooperative. Alt fel ni-i traful. Crezi dumneata că de ce le sărîm noi în ochi ca chiperu la cei care se pun la cale ca să ne facă țara drob și piftie, care vor să ne înjuge iar ca pe boi?!

Se sui din nou pe sacii de făină și-și îndemnă iarăși boii:

— Ho, ho, ho, hăis-cea, Parisu' și vascrisu' vostru, că la o adică... nu stăm nici noi cu brațele încrușișate. Este și pentru cei care îl caută pe dracu', leac, și, vorba aceea, s-or face toți o apă și-un pămînt dacă nu s-or astîmpăra. Asta să se știe!

Fapit divers

— schiță —

În fața oficiului raional de achiziții și contractări de animale, se opri o șarabană încăpătoare, în coșul căreia, legat de picioare, grohăia un porc mătăhălos, negru, cît un urs. Cel cu căruța, un țăran tucuriu și rotunjour la trup, cu doi ochi mititei pe fața-i aspră, sări grabnic de pe chilnă și apucînd calul dinspre om de căpițeala hăturilor, coti din drum la stînga și mină înăuntru, în curtea oficiului. În preajma basculei și pe lîngă cîntarele zecimale din preajmă, nu era țipenie de om.

— Hm! — făcu el bosumflat, umblîndu-i ochii în toate părțile. D-apoi ei cred că eu am cînd prăpădi ziua?

Și fără a mai sta mult pe gînduri, își încrîligă degetul mic de la mîna stîngă, îl vîrî ciudos în gură și șuieră o dată atît de tare, încît jur-împrejur, prin vecini, se stîrni o hărcăteală de cîini, ca și cînd în mahala ar fi dat năvală lupii. La un asemenea semnal, ușa din față se trînti zăngănînd într-o parte și, o dată cu un omuleț cu părul vîlvoi care ieși cu zor mare pe prispă, de undeva din spatele casei se arătară încă trei cetățeni, alarmați și ei peste măsură.

— Apăi eu is Mihai Chiroșcă cu porcul! — le-o luă la toți înaintea, gospodarul.

— Și ce? — reproșă careva. Trebuie să fluieri așa?

Mihai Chiroșcă strînsese din umeri.

— Da' ce să fac, dacă de-amu-i ceasul opt?

Întrebă el. Dacă nu vă șuieram eu, pornea să cuvițuie porcul. Că aista-i așa, un fel de sămînță, că te mănîncă de pe picioare dacă nu-i dai ce-i al lui.

— Ai contractat cu noi, nu?! — se interesă și omulețul care între timp coborise de pe prispă și se apropiase.

— Am, am! — adeveri țăranul, scoțînd la iuteală formele și înmîinîndu-i-le.

— Atuncea, pe cîntar, tovarășe responsabil, da? — ceru unul din cei trei părărea șefului. Acesta din urmă încuviință cu capul și Mihai Chiroșcă, ajutat de ceilalți, dezlegă porcul, coborîndu-l cu vai-nevoie din căruța și suindu-l pe cîntar. După ce mascurul se liniști, iar jocul balanței încetă aproape cu totul, omulețul slobozi glas:

— O sută nouă zeci fix, bade.

— Oooo — se posomorî pe loc țăranul. Cum, n-are măcar două sute de kile?

— N-are! Întări responsabilul. De gras, e gras, calitatea întîia și nu ești în pierdere, fiindcă contractul l-ai semnat pentru o sută cincizeci de kilograme.

— Știu eu — zise Mihai Chiroșcă.

— Ei, hai înăuntru.

În birou, după puțină zăbavă, i se făcu socoteala și i se scăzu avansul primit.

— Iscălește aici, bade. Ai de primit 2.090 lei, minus 300.

Țăranul apucă un condei de pe birou, îi șterse penița în părul de la tîmplă, îl muie în călimara de alături, dar deodată se opri.

— Apăi eu, tovarășe răspunzabil, — vorbi el, așezînd jos tocul — eu nu mai dau porcul.

— Nu se poate, tovarășe Chiroșcă — sări responsabilul. Ai semnat contract, e sfînt.

— Sfînt, nesfînt, se opuse el, dar eu rup contractul și dau arvuna înapoi. Pentru că — ce mai vorbă lungă! — am și eu o ambiție: dacă vînd un porc, apoi porc să fie, ca mistrețul, nu așa o slăbătură!

Și, nici una, nici două, se scociorî în brîu și numără pe masă douăsprezece hîrtii a cîte 25 de lei fiecare.

— Nu se poate, tovarășe — stăruî și cel care încheiase formele.

— Măi tovarășe, i-o tăie scurt țăranul. Una și cu una fac două. Eu dacă mai pun oleacă porcul pe mîncare, îl fac de peste două sute de kile, și, după noul contract, cîștig înapoi și arvuna. Așa că anulez contractul vechi, iscălesc cu dumneavoastră contract nou — cum spune la Hotărîre — și pe porcul ista de-afară, și pe cel de-acasă. Vrea statul să facă afacere cu mine? Bine. Nu vrea, bună ziua!

Cei din birou, responsabilul, contabilul, casierul, se sculară de pe scaunele lor și care mai de care porni să-l facă să înțeleagă că contractul încheiat pînă la apariția noii hotărîri trebuia împlinit în condițiile vechi. După preț ca la un ceas, Mihai Chiroșcă abia-abia se lăsă înduplecat.

— Amu am înțeles — spuse el. Dacă-i lege, îi lege.

— În sfîrșit! — răsufli responsabilul.

— În sfîrșit, în sfîrșit — adăugi țăranul — dar să știți că eu porcul tot nu vi-l dau. Fiindcă am obraz și cunosc eu treburile statului. Că statu', dacă-mi ia mie porcu', are nevoie nu de oase, ci de untură și de slănină! Așa că, pînă nu-l fac butie, nu-l dau, ferit-a sfîntul!

— Se poate, tovarășe? — se uimi responsabilul.

— Apoi iacă, se poate — hotărî Mihai Chiroșcă. Întîi și-ntîi, eu am răgaz, după contract, să vă predau porcul pînă la întîi februarie. Al doilea, eu pînă atunci îl mai țîn și-l fac de două sute de kilograme și ies mai în cîștig. Iar al treilea, iscălesc contract și pe porcul de-acasă. Da'asta în condițiile Hotărîrii care o ieșit acum. Și cînd i-o dai pe amîndoi, apoi să s-audă-n toată țara, tovarășe, că-n cutare loc e dat la contractare unu', Mihai Chiroșcă, doi porci cît doi bivoli.

După ce semnă și noul contract și primi avansul, țăranul ieși din birou, se căzni singur de urcă iarăși porcul în căruța, pornind spre casă. Tot drumul pînă în sat, se socoti în fel și chipuri. Cînd intră cu căruța pe poartă, șuieră tot atît de tare cum o făcuse și la oficiu. Nevastă-sa se ivi speriată în prag, pocnînd din palme:

— Doamne, Mihai, fi fi răsturnat căruța și-i fi caliclit pe drum, porcu, bre! Mare pagubă de om mai ești!

— Ce pagubă, femeie? — făcu el. Du-te și pune-i țeapăn pe mîncare și pe-aista și pe celălalt. Că, ce mai încolo-încoace, l-am și dat la lege. Dacă nu-i fac de peste două sute de kile pe fiecare, să crăp!

D J A M B U L

Cam prin anii cînd unul în primii socialiști ruși, înditorul democrat revoluționar N. G. Cernișevski, a pus de slugile țarului la slupul infamiei, într-alt colț al vastului imperiu, în deșertatul Kazahstan, sfidînd puterea altor slugi țariste, nărul Djambul își încorda aripi și dată strunele dombrei glasul de akîn.

Realitatea, cu puținele bucurii și cu multele îndureri, i-a fost la îndemîna cîntăreț din dombră. Tot așa, bogatul folclor al poporului kazah. Circulau prin țurte crîmpele din omelele lui Alișer Navoi și în poveștile spuse în vestele „O mie și una de nopți”. Poi, credincios tradiției poporului său, poetul n-a prea dat locului. Cu dombră în mînă și cu stihul pe buze, străbătut, an de an, largile ape natale, dar și meleagurile unor noroade vecine, kirghizi, uzbeki ș.a. Poezia izvorit așadar din viața altimilor și s-a înturnat între ele. Iată de ce poetul ea dreptul să afirme curie: „Djambul este numele ce mi s-a dat; popor — i e numele adevărat.”

La 55 de ani, îmbătrînise copleșit de dureri și de ală, își aștepta moartea. La 70 de ani, i s-a înfrînștina tineretea: se instaurase puterea Sovietică. Atunci născut în el o tinerete m nu avusese nici în anii tineri. Și dombra a rămas ca niciodată pînă la azi.

Puterea sovietică i-a restituit tineretea și poetul a știut și adune toate resursele gâtului său suflet, ca să-și rușinească toate cîntecele sale. Djambul a cîntat Constituția și partidul comunist, putea sovietelor și armata poporului, pe deputații noii țării și frăția dintre țările sovietice, vigoarea erilor comsomoliști și ismul multimilor furiere de nouă istorie. Peste Djambul pune în constele cele două lumi: cea veche, a robiei, și cea nouă, a libertății. Este tulburătoare metoda lui poetică în care se relevă elementul nou, victorios: Djambul formulează principiul, dar destăinuie cu deplină claritate esența, pornind de la material elementar, simțit, care la prima vedere pare nesemnificativ, dar care, prin glasul marelui poet, devine o oglindă arhică vieții.

Într-o parte din Uniunea Sovietică a fost cotropită de eleste de hoardele hitleriene, Djambul și-a ridicat dombră, ca pe un scut, să se apere, alături de milioanele piepturi ostășești, inima țării sale, inima patriei sovietice. Toți apărătorii Leșgradului asediat își aduc aminte cum le-a sosit, în zilele acelea grele, cîntecul

de îmbărbătare al lui Djambul, cu titlul „Leningrădeni, copii mei”.

Lui Djambul îi plăcea să sublinieze că el e ucenicul

luminoasei învătățuri leniniste. Nici o poezie a sa de după revoluție nu e lipsită de energia luptătorului de partid, de admirația și dragostea poetului față de Lenin. Și, într-adevăr, poetul kazah a fost unul dintre cei mai activi propagandiști ai ideilor partidului clasei muncitoare.

SCRITORII ȘI CĂRȚI

Dăruindu-se cu totul poeziei, Djambul a avut o etică foarte înaltă în săvîrșirea misiunii sale de cîntăreț al poporului. Dacă în trecut strigase îndurerat: „Mai rabdă tu, dragule, cufundă-te-n dor, / afară de dombră, n-ai alt ajutor!”, după Revoluția din Octombrie, a dobîndit conștiința că dombră sa e o temeinică armă de luptă: „Askerul cu pușca la luptă se duce, / Djambul îndrăgita sa dombră-și aduce”.

Și acesta fiind marea preț al stepelor kazah, poporul asculta oricînd cu emoție glasul patetic și plin de prestigiu al fratelui său de sînge:

*Zboară cîntec al meu din aul
în aul;
Ascultați, stepe largi, pe
akînul Djambul!*

Un popor, pînă la Revoluție nomad și fără alfabet, și-a adunat puterile laolaltă și a născut un poet tălmăcit azi în peste douăzeci de limbi. Poezia e în firea popoarelor, indiferent de vechimea culturii lor scrise. Ea le e armă și unealtă, alinare și blestem, ură și dragoste, liniște și zbucium, veselie și durere. După Revoluția din Octombrie, poporul kazah și-a creat o cultură nouă, socialistă, scrisă în limba sa și cu nimic mai prejos față de alte culturi.

Djambul, mort în 1945, cu cîteva luni înainte de a-și sărbători centenarul, este însă prezent ca o inimă mereu vie în trupul tînăr al acestei culturi.

Victor KERNDACH

Viata lui Djambul apartine poporului

Djambul, tu fericirea-ntr-un veac ți-ai dobîndit.
Pe tine, fiu al țării, te știe lumea toată.
Purces-au vremuri nouă și tot ce într-un veac
Visat-ai laolaltă cu-atîția, s-a-implinit.

Chitaii și franțujii și-ntreaga Uniune
Știu cîntecele tale, akînule Djambul.
Cuvîntul tău trăiește pe-a oamenilor buze,
Tu umple-l cu-a ta veche, de-un veac, înțelepciune.

E împede izvorul, simțirea ta e vie,
Te-ai ridicat pe creasta unui talaz înalt.
Atît avînt și vlagă ți-a dat veacul acesta,
Că fruntea ta răspunde acuma în tărie.

Ca stihul tău să fie mărgăritar de preț,
Coboară-n fundul mării, în nouri te ridică.
Pe cel mai drag prieten — partidul nostru falnic —
Din inimă slăvește-l, bătrîne cîntăreț.

Căci ție, care-aflat-ai lumina, fericirea,
Viața nesfîrșită-ți-aduce ziua nouă
Alese daruri pentru obștescul „toi”¹⁾. Să lauzi
Așt veac al fericirii — aceasta ți-e menirea.

Poporul ce-ți dă vlagă și-atîtea bucurii,
Atîta de fierbinte, Djambul, tu îl iubești,
Că de-ai trăi trei veacuri în stepa cea pustie,
În sufletu-ți iubirea tot nu s-ar ofii.

Tu ți-ai așterne barba — covor — cînd va începe
Ospățul, ca norodul, mai vesel să-ospăteze.
Cu creștetul în ceruri, bătrîne cîntăreț,
Îngenunchezi în fața poporului, în stepă.

Djambul încăruntîțul, la suta lui de ani,
A fost înscris în liste alături de-alte nume
Și-a fost ales. Sînt mîndru de-această mare cinste
Și-alătura de mine e-ntregul Kazahstan.

Acolo unde banu-și păstrează stăpînirea,
Bătrîni ca mine-i zvîrle afară-n frig boierul.
Nu-și poate-alege fiii iubiți și buni poporul.
Dintr-un milion, doar unul cunoaște fericirea.

În țara-n care omul cu oamenii e frate
Și-ntre prieteni munca-i ușoară — sînt ferice;
Să mai trăiesc și-o mie de ani aș fi în stare,
Spre a vedea lumina deasupra lumii toate,

Noi sîntem bolșevicii, cu inimi arzătoare,
Prietenia dintre popoare ni-i tăria,
Ni-e comunismul reazim. Deasupra-ne-i făclia
Acestor steaguri roșii, în veci biruitoare.

Averea mea e toată în cîntec, în cuvînt,
Și țara mă cinstește ca pe-un ales al ei.
Muncesc cu sîrg acuma, sînt frate cu poporul.
Nu-i sînt slujbaş eu numai, ci deputat îi sînt.

Poporul mi-a dat votul și-oricit de slab aș fi,
Cît voi trăi purta-voi pe umerii-mi bătrîni
Răspunderea înaltă cît îi Pamirul, dată
De-al meu popor. Din versuri un munte voi clădi.
Să strălucească piatra-i de preț în lumea toată.

Să înflorească arta și însutit să crească
Podoaba țării mele atît de fericită.
Bătrîn sînt, dar viața e tînără, fierbinte.
De partea mea-i puterea partidului — nainte
Pășesc cu marea oaste și arcul îl întind.
Pe unde-s eu de strajă, dușmani n-au să răzbească.

Drept martori chem acuma pe-alegătorii mei.
Jur patriei iubite viața să-mi închin.
Iar sufletul meu tînăr și dombra mea sonoră,
Poporul meu, doar ție, în veci îți aparțin!

În romînește de Petre SOLOMON

¹⁾ Petrecere tradițională a poporului kazah.

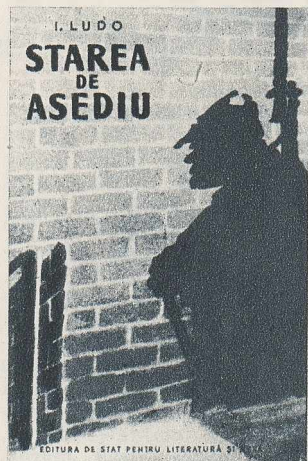
IN SPATELE „PARAVANULUI DE AUR”*)

Polemist fecund și spiritual, mereu prezent în actualitate, abordând cu curaj, competență și talent probleme din domenii de activitate variate, I. Ludo este și un romancier care scrie o proză satirică de un pronunțat caracter publicistic, valoroasă atât prin ideile pe care le vehiculează, cât și prin calitățile ei artistice. Vervă, spirit de observație, dar portretistic, facultatea de a crea cu mijloace ingenioase o atmosferă, pasiune politică s-au vădit și în beletristica lui I. Ludo, publicată înaintea de război.

Lipsea acestor opere, însă, dimensiunea epică. În „Domnul general guvernează”, primul său roman de după eliberare — lucrare valoroasă, distinsă cu Premiul de Stat — scriitorul nu reușise în această privință să-și depășească sensibil vechile limite artistice. Diversele momente ale cărții nu erau sudate într-un tot unitar. Autorul nu ne oferea aci un tablou în care fiecare linie, fiecare nuanță să se topească într-un tot, ci, mai degrabă, o seamă de tablouri, dintre care unele se întregeau reciproc, iar altele nu aveau valoare decât privite în sine. Într-o operă care se voia frescă, aceasta constituia o deficiență. Cu „Starea de asediu”, autorul înregistrează în acest sens un progres vizibil.

I. Ludo și-a asumat o sarcină artistică de loc ușoară, aceea de a crea, într-o suită de romane cu cheie, o vastă frescă satirică a vieții publice românești din epoca dintre cele două războaie mondiale, de a reconstitui pe plan literar, urmărind

*) Starea de asediu—roman de I. Ludo, E.S.P.L.A. 1955.

strict cronologia evenimentelor și subliniindu-le semnificațiile, una din cele mai întinse pagini din istoria zbuciumată a poporului nostru.

Ciclul poartă titlul sugestiv „Paravanul de aur”, autorul intenționând să demaște toată murdăria ce se ascundea în spatele acestui paravan strălucitor, cu care vechii guvernânți se străduiau să orbească țara. După „Paravanul de aur” al regalității, sînt fel și soi de afaceriști venali și pungăși cinici, criminali odioși și trădători fără de scrupule, care ocupă funcții de parlamentari și miniștri, înalți funcționari și generali, avocați și profesori cu titluri academice, curteni intriganți, gazetari șantajști și polițiști singeroși; după „paravanul de aur”, sînt moșierii care se sustrag reformei agrare prin șiretlicuri ordinare, sînt bancherii care finanțează partidele „istorice”, sînt marii industriași care conduc treburile țării.

După „Paravanul de aur”, se pregătește un nou și odios război. Despre toată această scursoare camuflată după „Paravanul de aur”, vorbește I. Ludo ca un procuror al poporului, dar cu mijloacele unui scriitor satiric.

O atare literatură, care te face să te desparti rîzînd de trecutul de înjosiri și umilințe, de sînge și noroi, o atare literatură care te face să iubești mai pasionat încă viața nouă pe care, cu sacrificii și elan, o clădim — este foarte utilă. Am vrea, însă, să subliniem greutatea de ordin artistic, cărora trebuie să le facă față autorul unei astfel de opere. Într-un roman politic cu cheie, trăind o epocă oarecum apropiată, vie încă în memoria multor cititori, autorul e nevoit să respecte o cronologie strictă, să nu omită nici un eveniment de oarecare importanță. El e mult mai înrobît adevărului concret decât un romancier care abordează o epocă îndepărtată. Acesta din urmă, pe baza unor anumite date obiective, oferite de istorie, și a înțelegerii epocii respective, creează o operă în care ficțiunea are un rol important.

Cîmpul în care se poate exercita fantezia unui scriitor ce abordează cronică contemporană, cu cheie, e mult mai restrîns, legătura dintre diverse episoade, deci, mult mai greu de făcut. I. Ludo a învins aceste dificultăți cu succes și ne-a dăruit, cu „Starea de asediu”, o operă satirică încheată. Acțiunea acestui roman continuă pe aceea din „Domnul general guvernează” și se desfășoară pînă la reîntoarcerea neașteptată a prințului Carol în România.

Vorbeam mai sus despre progresul înregistrat pe plan

compozițional — progres cu atât mai vizibil, cu cît în „Starea de asediu” acțiunea se desfășoară pe mai multe planuri decât aceea din „Domnul general guvernează”. Se observă, de asemenea, un progres vizibil în ceea ce privește folosirea procedeelelor satirice. Autorul a renunțat la unele procedeele facile și găsește mereu mijloace noi, adecvate conținutului, pentru a stîrni dezgustul cititorului față de societatea pe care o descrie. Savuroase sînt, de pildă, paginile în care ne e înfățișat modul cum decurge campania electorală în timpul guvernării liberale. Fiecare discurs e o mostră de lipsă de cultură, de prețiozitate, de demagogism ieftin, dar fiecare este astfel alcătuit încît să caracterizeze, în linii mari, un personaj din această odioasă galerie de tilhari și șpertari. Plin de vervă e pasajul în care ne e înfățișat Jugănarul, imitînd gesturile oratorice ale lui Mussolini, de asemenea acelea în care sîntem martorii frămîntărilor ambițioșului Willi Pămînteanu.

Pamflet de calitate scrie I. Ludo în capitolele în care înfățișează primele schimbări pe care guvernarea național-tărănistă le-a adus în țară. De remarcat, însă, că autorul nu se mulțumește numai cu un comic obținut prin notarea gesturilor, a limbajului, că el se străduiește să dezvăluie goliciunea morală a personajelor sale privindu-le nu numai din afară, ci și din interior. Autorul pare că se pune în pielea personajelor, că simte cu simțăminte lor, că gîndește cu creierul lor. În felul acesta, el poate dezvălui tot cinismul cu care acțiunea acționează împotriva poporului muncitor. În felul

acesta, șarlatanii și escroci, criminalii și trădătorii se autodemască ei înșiși, pînă în străfundurile ființei lor, orice comentariu al scriitorului devenind de prisos.

Deosebit de interesant din acest punct de vedere ni se pare a fi capitoul în care ni se descrie reacția lui Ionel Viziru la moartea regelui Ferdinand. Ionel Viziru e sincer afectat de această moarte, nu fiindcă l-ar fi prețuit sau iubit pe suveranul său, dar fiindcă își dă seama că a pierdut în acest ins abulic cel mai prețios instrument prin care și asigura dominația politică. În felul acesta, cititorul își dă seama că, în ciuda inteligenței sale diabolice, Ionel Viziru e un ins slab, că, în fond, toată tăria lui a consta în a domina un neputincios că toate succesele sale nu se datorează decât unor împrejurări cu totul întîm plătoare. De altfel, autorul, sugerînd existența și dezvoltarea mișcării muncitorești, prezentînd toate actele politice ale conducătorilor burghezi ca defensive, îl lasă mereu pe cititor să întrevadă slăbiciunea lor reală, pe care aceștia zadarnic încearcă să mascheze.

Lipsa principală a cărții ține de faptul că autorul nu sugerează cu destulă forță intensitatea luptei claselor muncitoare în acea epocă. Evident de asemenea că pe sonajele nu se diferențiază prin limbaj, deși există anumite încercări de a realiza hădărânia conului Alei Porcu, vulgaritatea gazetarului șantajist Măruneț sau ipocrizia lui Iuliu Dăcu ajutorul limbii pe care o folosesc.

Am vrea ca I. Ludo să depășească aceste lipsuri și ridice la un nivel superior genul romanului publicistic atât de prețuit de masele cititori, gen în care I. Ludo s-a dovedit un creator fecur

Eugen LU

Din vitrinele librăriilor

EUSEBIU CAMILAR: „POARTA FURTUNILOR”

Volumul scriitorului Eusebiu Camilar, tipărit de Editura Militară a Ministerului Forțelor Armate ale R.P.R. în condiții grafice excelente, conține un număr de cinci povestiri istorice, inspirate din frămîntul trecut de luptă al patriei noastre.

Sînt prezentate în „Poarta furtunilor” momente din marile bătălii pe care, de-a lungul anilor, poporul român le-a dus împotriva cotropitorilor turci, cu a vitejie și un eroism de neuitat. În paginile sale, scrise într-o frumoasă limbă românească, scriitorul Eusebiu Camilar reînvie înfricoșătoarea luptă de la Rovine, cînd oștile de țărani romîni, conduse de bătrînul domn Mircea, au înfrînt puhoiul semilunei, rușinînd pe încrezuții cavalerii ai opusului, sau zile din anii domniei lui Vodă Tepeș. Pline de farmec sînt evocările

figurilor lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș sau Ion Vodă cel Cumplit, domnitori vestiți pentru lupta pe care au dus-o împotriva cotropitorilor turci.

În fiecare pagină, scriitorul scoate în evidență eroismul omului simplu,

L. Selfullina
„Virinea” (Ed. Cartea Rusă)

din popor, care s-a jertfit de-a lungul veacurilor pentru libertatea patriei sale dragi.

„Poarta furtunilor”, volum de înaltă tinută artistică, aduce o contribuție de seamă la educarea tinerii generații în spiritul patriotismului.

Leonid Lencl
„Oaspeți dragi” (Ed. Cartea Rusă)

LETIȚIA PAPU: „LÎNGĂ UN GEAM DESCHIS”

În volumul Letiției Papu, apărut de curînd în Editura de Stat pentru Literatură și Artă, sînt incluse două-

Jack Lindsay
„Primăvara amăgitoare” (E.S.P.L.A.)

zeci și cinci de poezii publicate ultimii ani.

Registru liric al poeziei este bogat. Ea își culege temele poeziei din imediata actualitate, fiind prezentă, cu versul său, în lupta pentru socialism și pace.

Această prezentă activă în tualitate dă versurilor Letiției vigoare și combativitate, le dă din ce în ce mai îndrăgite de cititori. Autoarea slăvește în poezii sale partidul, conducătorul poporului nostru pentru o viață bună (poezia „Partidului”), îndreaptă atenția asupra aspectelor esențiale ale vieții noastre, prînd în versurile sale imagini de luptă pentru o recoltă bogată (poezia „Grăjdarul colectiv”), sau figuri de menii simpli („Grăjdarul colectiv”). Nu lipsesc nici versurile de revoltă împotriva imperialiștilor poezii în care străbate de fierbinte de pace a poporului

Călătorind în TARA HATEGULUI

de Petru VINTILĂ

Sînt locuri în țara romînească în care semnele vremurilor trecute au rămas la vedere și în zilele noastre.

În apa limpede a Ozanei, se mai oglindesc și azi rămășițele Cetății Neamțului; la Sighișoara, fortăreața zidită pe dealul din mijlocul orașului, biruie încă vremurile, iar în București, multe din casele situate pe actuala stradă 30 Decembrie stau pe temeliiile Curții Vechi. Muzeele din orașele țării noastre sînt pline de relicve, dar nici un alt loc nu este într-atîta el însuși un vast și impresionant muzeu cum e Țara Hațegului. Un muzeu de preistorie și arheologie, de botanică și zoologie, un muzeu geografic și un tezaur folcloric de o remarcabilă bogăție și frumusețe.

★

Cînd am plecat din Hunedoara, aveam în minte două imagini alăturate: aceea a castelului medieval de pe țărmul stîncos al râului Zlaști și construcțiile uriașe ale furnalelor moderne. În unda aceleiași ape, se oglindesc turnurile cetății lui Iancu de Inidoara, dar și hornurile furnalelor unde stăpînesc mîinile agere ale prim-topitorilor Cîndea Iosif, Fortu Petre și Lăbuneț Valer.

Cînd am plecat din Hunedoara, era într-amurg. Chiar și natura părea nehotărîtă în imaginea ce-o oferea călătorului venit, pentru întîia oară, prin aceste locuri. La apus, soarele apunea fără grabă îndărătul dealurilor împădurite, dar aici, la vreo cincisute de pași înaintea mea, dincolo de liniile gării, zăream o imagine asemănătoare. Dintr-un tren care venea de la furnale, căldări uriașe își deșertau încărcătura lor de zgură incandescentă. Și peisajul era aidoma soarelui la apus.

★

Această originală și nemijlocită vecinătate a trecutului cu prezentul aveam apoi s-o remarc mereu în călătoria făcută prin străvechile meleaguri ale Țării Hațegului.

În trenul care m-a purtat într-o noapte de neuitat pînă la Subcetete, unii dintre vecinii mei de compartiment păreau îmbrăcați în straie de acum două milenii. Erau cîțiva țărani de pe la Ostrov și Zăicani. Purtau căciuli așa cum țin minte să fi văzut în fotografiile ce reprezentau fragmente de basoreliefuri de pe columna lui Traian din Roma antică. Cojoacele întoarse cu miștele în afară și opincile mari, cu gurguiul încovoiat în sus, ca niște ciocuri de pajuri, întregau, ca într-un muzeu etnografic, imaginea unor straie de mare vechime. Dar tot aici, în același compartiment, stăteau muncitori de la Hunedoara și Călan, îmbrăcați în salopete. Tot aici, erau și cîțiva tineri geologi, în haine de piele. Aparatele lor de mare sensibilitate stăteau la adăpost, în cutii căptușite cu catifea, alături de traistele și desagiile țărănilor cu care călătoream.

Unul dintre țărani, care-mi spusese că-i de loc din Meria, povestea: —Iacă, am șazecei de ani, dar eu numai a doua oară m-am suit într-un tren. Sînt oameni la noi, în Meria și Lunca Cernii, care n-au văzut nici acum tren...

A doua zi, la Hațeg, am aflat că, în urmă cu vreo opt ani, cînd pentru prima oară a fost trimisă la Lunca Cernii o caravană cinematografică și filmul a fost rulat pe un ecran de o rustică originalitate (pe zidul unui grajd), localnicii au rămas uluiți, spunînd că au văzut jucînd oameni pe zid...

★

De la Hațeg, am plecat la Peștenița cu o trăsură a sfatului popular, în tovărășia unui inginer agronom și a doi activiști de la secția agricolă a sfatului. Vizitiul bătrîn stătea țeapăn pe capra trăsorii și-mi reținu deîndată atenția prin dezinvolvura gesturilor pe care le făcea, îndemnînd caii la trap ușor. Am aflat că fusese în tinerete vizitiu la groful Kendeffy:

—Asta-i moartea mea, calul. Cît despre grofi, bine că s-au dus pustiei. Vorbăreț, vizitiul se schimbă în ghid și începu să arate cu codrișca:

— Pe unde mergem noi acum, era numai moșia lui Kendeffy. Avea 32 de munți și nu știu cite castele și căși...

...Curînd, inginerul agronom îmi arătă cu mîna undeva, spre miazăzi:

—Acolo-i Retezatul.

Nu vedeam nimic. Soarele abia răsărise și valea uriașă era plină de un abur lăptos care-mi împiedica vederea departe.

Abia după vreun ceas, cînd s-a ridicat ceața, ni s-a înfățișat dintr-o dată, surprinzător de drept și de înalt, peretele Retezatului. Cîmpia Hațegului se desfășoară lîn, chiar pînă la poalele munților, unde zidul de calcar țîșnește dintr-o dată uluitor, pînă la o înălțime de peste 2000 de metri, întîmpinîndu-te ca peretele unei înfricoșătoare cetăți.

★

La Peștenița, am ajuns către amiază. Despre Peștenița, un ghid al fostului județ Hunedoara, pe care-l luasem cu mine, nu pomenea decît atît: „un sat fără importanță”. Însă din 1934, cînd a fost tipărit ghidul, multe s-au schimbat și în străvechea „Terra Hatzog”, cum i se spunea acestui ținut în documentele secolului al XIII-lea, pe vremea lui Litovoi și Bărbat.

Aici a luat ființă cu doi ani în urmă o gospodărie agricolă colectivă. Sînt numai 35 de familii intrate în colectivă „Filimon Sirbu”, dar ceea ce s-a făcut aci pînă acum și ceea ce e plănuț a se face, echivalează cu munca a generații întregi. Colectiviștii au electrificat satul. Ursu Gheorghe, Preda Istafiu, Pasc Iosif și Preda Leon povestesc, cu legitimă mîndrie, cum au lucrat la electrificarea

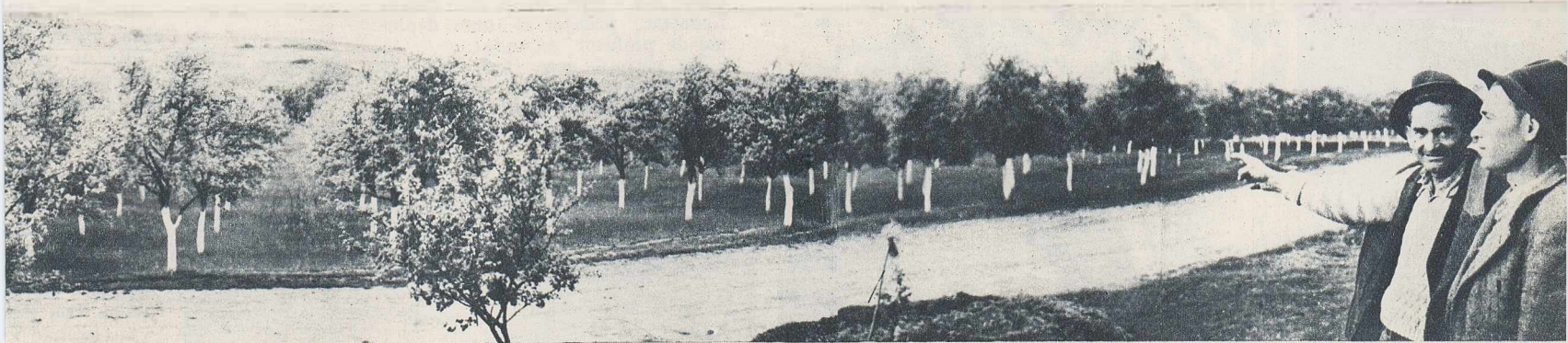

„Cît drum e străbătut omenirea de la opaițul primitiv la becul electric, înșurubat de mîna lui Petru Iovanescu!”

satului. Fierarul gospodăriei, tînrul Crăciunel Traian, are de lucru în fiecare seară, fiindcă el e și mecanicul-șef al uzinei electrice. Pe peretele încăperii unde e biroul gospodăriei, stă agățată într-un cui o lampă cu petrol. Tălicul de sticlă e afumat din belșug! Lampa asta a rămas acum ca o piesă de muzeu. Să fiu președinte la gospodărie, ori învățător la Peștenița, aș scrie pe o hîrtie dedesubtul lămpii: „Așa ne luminăm pe vremea burgheziei”. Din mijlocul tavanului, atîrnă acum sîrma cu becul electric. De-abia construită, cu o forță de 120 cai putere, uzina electrică nu-i mai mulțumește pe colectivști. Ei vor să construiască una și mai puternică.

Pe Glămeiul, deal la poalele căruia stă înșirat satul Peștenița, se zăresc livezile colectivștiilor. De rodul lor răspunde brigadierul Ursu Gheorghe, absolvent al unui curs special de pomicultură. Am fost martor în ziua aceea la o solemnitate, căreia înfățișarea modestă nu i-a știrbit, ci, dimpotrivă, i-a conferit aureola unei ședințe de-o însemnătate deosebită.

„Ne vom strădui să rodească livezile colectivei în fiecare an, nu tot la doi-trei ani o dată!”

Brigadierul Ursu Gheorghe se evidențiasă în toamna trecută pentru recolta bogată de prune, mere și pere, obținută din livezile gospodăriei colective. Și acum, inginerul agronom i-a înmănat insigne de fruntaș în recolte bogate. Brigadierul e un om înalt, slab, cu nasul acvilin și părul negru, albit ușor pe la temple. Are o singură mână. Una a pierdut-o pe front. Dar el a smuls naturii recolte bogate, nemaivăzute la Peștenița, cu o singură mână. Când inginerul agronom i-a fixat insigne la reverul laibărului de șiac și au răsănit aplauze în încăperea tixită de colectivisti, brigadierul Ursu Gheorghe, roșu în obraji de emoție, a găsit totuși cele mai frumoase cuvinte de răspuns:

— Ne vom strădui să rodească livezile colective în fiecare an, nu tot la 2-3 ani o dată!

★

De la Peștenița, am plecat la Sarmizegetusa. Am așteptat câteva ceasuri în halta Peșteana. În modesta sală de așteptare, mai erau doi țărani. Am înțeles că sînt de la Ostrov. Unul colectivist, celălalt încă țaran cu gospodărie individuală, dar — se vedea — aplecat a intra și el în colectiv. Atunci am aflat cel mai înflăcărat și înțelept îndemn pe care l-am auzit vreodată în legătură cu problema colectivizării. Cei doi țărani vorbeau tare, fără să mă ia în seamă. Parcă nici n-aș fi fost acolo, în ochii și urechile lor.

Unul zicea, privindu-și îndelung opincile:

— E greu, tare greu îmi vine să intru...

— Îl văzui pe Ion, pe fi-tu, ieri. O vinit în permisie din armată. Așa-i, mă?

— Așa-i, dar ce vrei să zici cu asta?

— Zic către el: „Mă Ioane, cum te simți în cizme?” Mi-a răspuns: „Bine, nică Andrei, ca păstrăvu-n apă mă simt. E încălțăminte faină”.

— Și ce vrei să zici cu asta?

— Păi, să vezi, că tot Ion al tău mi-a spus ieri: „Nici că An-

dreii, is tare faine cizmele, dar la început nu mi-or plăcut. M-am simțit nu știu cum. Dar acuma, numai cizme așa purta. Le-aș arunca dracului opincile...”

— Nu înțeleg...

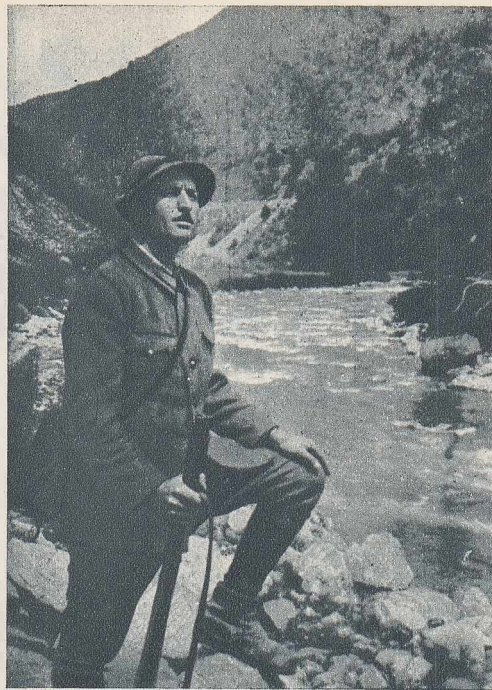
— Ei, vezi? Așa ar veni și cu colectiva. Ca și cu cizmele. Dacă te înveți cu ele, nu mai vrei nici în ruptul capului să te întorci la opinci...

★

Gara Sarmizegetusa e la o aruncătură de praștie de sat. Aproape toate casele aci sînt de piatră. Localnicii nu aduc piatră nici din albia râului, nici din munte. O găsec în pămînt, atunci cînd sapă temeliiile viitoarei case. E piatră din străvechi ziduri de cetate. În pereții multor case țărănești din Grădiștea Hațegului, cum i se mai spune acuma anticei Sarmizegetuse, am văzut blocuri de piatră cioplite cu dalta și ciocanul în al doilea secol dinaintea erei noastre. Am văzut în zidul unei case două jumătăți dintr-o piatră rotundă, de rîșniță. După două milenii, se mai vede scobitura rotundă din mijlocul rîșniței.

Dar viața omenească pe aceste meleaguri s-a dovedit a fi mult mai veche decît cele două milenii despre care mărturisește, în tăcuta și elocventa ei prezență, rîșnița zidită în peretele unei case contemporană cu uzinele atomice. Așa, de pildă, într-o gazetă apărută mai săptămîniile trecute, am întâlnit o știre în care se vorbea despre o importantă descoperire făcută în peștera Cioclovina. Citez din text: „În cursul cercetărilor asupra depozitelor de fosforite și chiropterit, executate sub auspiciile Comitetului Geologic, un colectiv speologic a studiat peștera Cioclovina. Cercetătorii au descoperit în această peșteră numeroase piese metalice de diferite forme, precum și o mulțime de mărgelile din chihlimbar, ceramică și sticlă colorată de forme și dimensiuni variate. Studiarea pieselor descoperite a arătat că ele datează din epoca Hallstadt (prima epocă a fierului) prezentînd prin urmare o vechime de circa 2900 ani...”

Iată, așadar, nu departe de ruinele străvechi Sarmizegetuse, urme de vieți omenești mai vechi cu aproape 1000 de ani. Dar omul a lăsat amintiri cu mult mai vechi chiar și decît tezaurul de la Cioclovina. La Federi, în peștera „Gaura Cocorului”,

...E neapărată nevoie să ai patimi cinegetice, fiindcă aici nu s de loc rare întâlnirile cu mistreții și caprele negre...” Și uneori e bine să ai și pușcă...

s-au aflat unelte de silex ale omului paleolitic, vestigii care te duc cu alte mii de ani în urmă.

Cu toate acestea, prezentul e atît de violent vizibil în străvechiul Sarmis, încît chiar și omul neîn-zestrat cu perspicacitate deosebită îl sesizează din clipa cînd a coborît din tren. La Sarmizegetusa, becurile electrice ard uneori și ziua la amiază. Nu sînt îndemnat să-l critic pentru risipă pe tînărul țaran Petru Iovanescu, care de cîteva luni încoace e mecanicul microhidrocentralei electrice din Sarmis. Înțeleg din ce adînci resorturi ale inimii sale vine grija de a lumina satul chiar și ziua...

În muzeul arheologic din sat, sub vitrinele de sticlă, am văzut o colecție de opaițe antice, din lut ars. Cît drum a străbătut omenirea de la opaițul primitiv pînă la becul electric, înșurubat de mîna lui Petru Iovanescu! De aci înțeleg și pasiunea localnicilor de a construi microcentrale. De comuna Sarmizegetusa (în satele Zăicani și Hobița. Întîi au zidit microcentrala de la Sarmizegetusa, cu o cădere de apă de la o înălțime de 12 metri. Apoi, au construit o altă microcentrală, la Hobița, cu o cădere de 24 metri. Și acuma e aproape gata a treia microcentrală, aceea de la Zăicani.

★

Dar electricitatea nu e unica lumină care a pătruns strălucitoare și magnifică în acest colț de țară.

Ani îndelungați, din Sarmizegetusa n-a ieșit decît un singur licențiat, posesor al unei diplome de profesor secundar.

În ultimii zece ani însă, de aici au pornit nenumărați tineri la școli de meserii, la școli pedagogice, la institute

superioare și școli de ofițer. În trecut, era un singur învățător și acuma sînt 13 învățători. De minicile, sala cîminului cultural neîncăpătoare și oamenii stau cîochine chiar și în cadra ferestrelor, ca să vadă programul artistic, ori să audă conferințele.

Învățătorul Tetileanu își amintește cu duioșie cum făcea, c vreo șapte-opt ani în urmă, c să-i atragă pe oameni la cîminul cultural: își lua vioara și cînta în sala cîminului, cu ferestrele larg deschise. Fermecați de suspinul dulce al corzilor de alăută, oamenii s-au deprins să cunoască c est original semnal.

Acuma vin singuri să asculte emisiunile la radio, să asculte lecțiile cursului agrotehnic, să citească ziare și cărți, ori să joace șah.

★

E greu, chiar pentru un drum și scriitor mai încercat decît mine să dea în cîteva fugare note d drum imaginea întregă a unei locuri ca Țara Hațegului. Trebuie să întrunești caracteristicile a ne numărate profesii și pasiuni: să ai patima relicvelor istorice, c să nu treci insensibil pe lîng zidurile bisericii din Densuș; să ai patima comună alpieniștilor, ca să înțelegi pe deplin farmecul unei nopți petrecute la cabana Baleia să fii măcar un botanist amator ca să te apleci uimit asupra florilor rare de pe Retezat. Fiindcă ai să găsești orhidee de munte clopoței mari, liliachii, care înflouesc chiar și sub poajghita de zăpadă. Și mai e neapărată nevoie să ai patimi cinegetice, fiindcă aci nu de loc rare întâlnirile cu mistreț și caprele negre, cu rîșii, vulpi și căprioarele delicate și sperioase. Ce să mai vorbesc de patimile culegătorilor de folclor!...

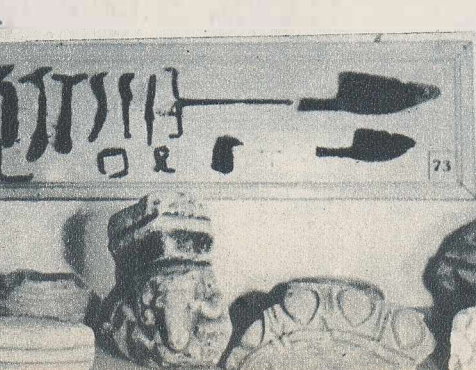
Dar mai presus de orice fîi trebuie dragostea de oameni pe care au avut-o totdeauna marii călători de la Ovidiu cel trist pînă la cîbanul necunoscut care a născoc miorița.

Cînd părăsești Țara Hațegului prin cheile de la miazăzi, loc ca se cheamă „Poarta de fier”, loc motiva și trenul coboară încet, pe o linie ferată originală, cu cremalieră. Sistemul roții dințate conferă locomotivei puteri noi, ca să poată urca ori coborî prin această poartă de fier, poartă cunoscută de pe vremea romanilor, care e bătut cu săgețile și lăncile în ușor ei de piatră.

Acuma, gospodăriile agricole colective, expedițiile geologice liniile electrice care trec către Hunedoara și Calan arată că pe acest pămînt, plin de relicve ale trecutului, a început să scînteieze strălucitoare lumină a er socialiste.

„Vas de marmură antică”

...Nici un alt loc nu este într-atît de interesant și impresionant ca muzeul din Sarmizegetusa, cum e Țara Hațegului...”

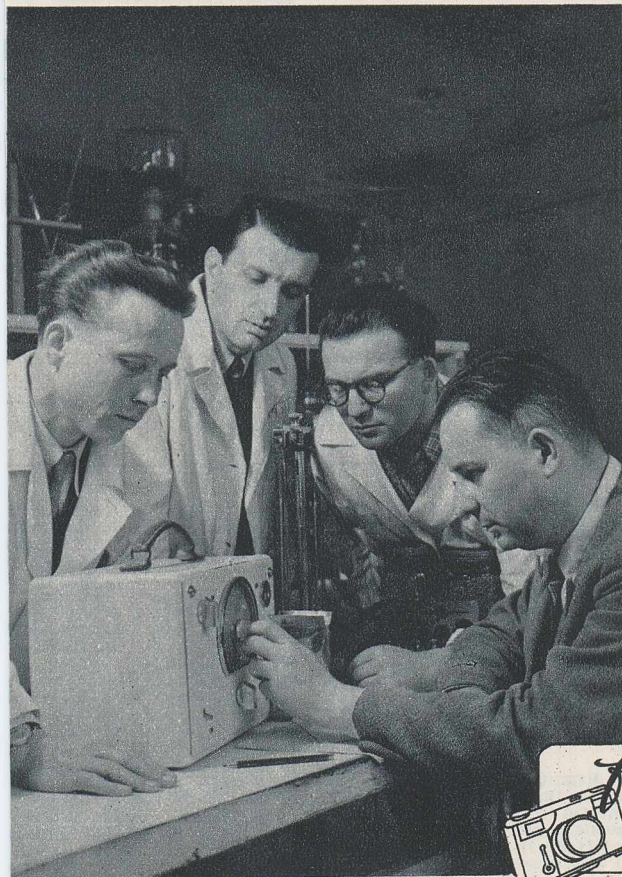

↑ Orchestra de muzică națională chineză, care ne-a vizitat recent țara, a adus din nou mesajul minunatei arte chineze, cunoscută și îndrăgită poporului nostru în ultimii ani. În fotografie: un aspect de la unul din concertele date de orchestră, concert care s-a bucurat de un deosebit succes.

O dată cu toate popoarele iubitoare de pace din lumea întreagă, poporul nostru și-a trimis reprezentanții săi la Adunarea Mondială pentru Pace, ale cărei lucrări au început la 22 iunie la Helsinki. În fotografie: delegația română înainte de plecarea spre Helsinki. →

Un aparat de radio? Nu. Este tot un aparat, dar care va folosi la determinarea rapidă a umidității produselor agricole și a derivatelor lor. El a fost realizat de curând de un colectiv de tehnicieni de la Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice din București. Acest „umidometru” s-a dovedit a fi superior aparatelor de acest fel care se aduceau în trecut din străinătate. Iată în fotografie pe ing. Steru Marius, unul dintre realizatorii acestui aparat, împreună cu specialiștii din domeniul agratehnic, verificând etalonajul aparatului. ↓

fotocronica
FLACARII

Ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al R. P. Polone în R. P. R., Jan Izydorczyk, a prezentat recent, scrisorile de acreditare președintelui Prezidiului Marii Adunări Naționale a R. P. R., dr. Petru Groza. În fotografie: după solemnitatea prezentării scrisorilor de acreditare.

Iubitorii de muzică din Capitală au avut recent ocazia de a cunoaște arta interpretativă a talentatei pianiste franceze Nicole Henriot. În cele două concertele date în sala Ateneului R.P.R., sub conducerea dirijorului a maestrului George Georgescu, tinăra pianistă a dovedit o desăvârșită tehnică, împletită cu o sensibilitate și o expresivitate artistică deosebită. În fotografie: Nicole Henriot, alături de artistul poporului George Georgescu, mulțumind publicului pentru călduroasele aplauze. ↓

Răspundem cititorilor

UN TRATAT AL APĂRĂRII PĂCII

Mai mulți cititori, printre care și Iov. Ioan Constantin din Câmpina, ne-au adresat o serie de întrebări cu privire la Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală, încheiat la Varșovia. Răspundem în acest număr la două din aceste întrebări:

Căror principii fundamentale ale Cartei O.N.U. îi corespund prevederile Tratatului de la Varșovia și de ce nu corespunde acestor principii, pactul Atlanticului de nord?

Tratatul de la Varșovia a fost încheiat pe baza respectării principiilor O.N.U. și, ca atare, corespunde în întregime tezelor și principiilor Cartei O.N.U. El se bazează pe astfel de principii ca respectarea suveranității de stat, neamestecul în afacerile interne ale altor state, egalitatea în drepturi ale statelor mari și mici — principii care corespund intereselor vitale ale popoarelor, de apărare a păcii și securității lor.

Prin Tratatul de la Varșovia, Uniunea Sovietică împreună cu celelalte țări participante la Tratat s-au obligat ca, pe baza respectării stricte a Cartei O.N.U., să asigure pacea și securitatea europeană. Partile contractante s-au obligat de asemenea ca, în conformitate cu Carta O.N.U.,

să nu recurgă la folosirea forței în relațiile lor internaționale, să rezolve litigiile lor cu alte state prin mijloace pașnice și să participe la toate acțiunile internaționale, ce au drept scop asigurarea păcii și securității în lume. În legătură cu aceasta, Tratatul de la Varșovia prevede că statele semnatare vor lupta pentru reducerea generală a armamentelor și interzicerea armelor atomice și cu hidrogen, precum și a celorlalte tipuri de arme de exterminare în masă.

Lucrurile stau cu totul alt fel în ceea ce privește pactul agresiv al Atlanticului de Nord (N.A.T.O.) care a fost creat prin încălcarea directă a Cartei O.N.U. și care se bazează pe principiul dominării unui stat asupra altor state.

După cum se știe, organizatorii pactului nord-atlantic susțin că acesta ar fi un acord regional admis prin art. 52 al Cartei O.N.U. Se pune însă întrebarea: ce fel de acord regional este N.A.T.O., când el cuprinde țări situate în ambele emisfere ale globului?

Existența N.A.T.O. nu poate fi de asemenea justificată nici prin referirea la art. 51 al Cartei O.N.U., care prevede că fiecare membru al O.N.U. are dreptul să ia măsuri de autoapărare individuală sau colectivă în cazul când este amenințat, intrucât, după cum se știe, nici S.U.A., nici Anglia, Franța sau alte

țări care fac parte din N.A.T.O. nu sînt amenințate de nici un fel de agresiune.

În afară de aceasta, art. 5 al tratatului N.A.T.O. încalcă în mod direct art. 53 al Cartei O.N.U., care prevede că nici o acțiune de constringere nu poate fi luată pe baza acordurilor regionale, fără autorizația Consiliului de Securitate al O.N.U. Or, art. 5 al tratatului N.A.T.O. prevede folosirea forței armate de către statele semnatare fără nici o autorizație din partea Consiliului de Securitate. În legătură cu aceasta, trebuie să amintim că, spre deosebire de art. 5 al tratatului N.A.T.O., art. 4 al Tratatului de la Varșovia prevede că, Consiliul de Securitate va fi instințat asupra măsurilor de autoapărare individuală sau colectivă ce ar fi luate de statele participante la Tratat. „Aceste măsuri — se spune în Tratatul de la Varșovia — vor fi sistate îndată ce Consiliul de Securitate va fi luat măsurile necesare pentru restabilirea și menținerea păcii și securității internaționale”.

Acestea nu sînt decît cîteva date concrete care arată că Tratatul de la Varșovia, în ansamblul său, corespunde întru totul spiritului Cartei O.N.U. și servește intereselor vitale ale țărilor iubitoare de pace.

minute, ora 11—10 minute, ora 12—10 minute, ora 13—10 minute, ora 14—11 minute, ora 15—15 minute.

Aceeași lună pentru ștrandurile din București: ora 7—44 minute, ora 8—25 minute, ora 9—18 minute, ora 10—14 minute, ora 11—13 minute, ora 12—13 minute, ora 13—13 minute, ora 14—16 minute, ora 15—21 minute, ora 16—32 minute, ora 17—53 minute.

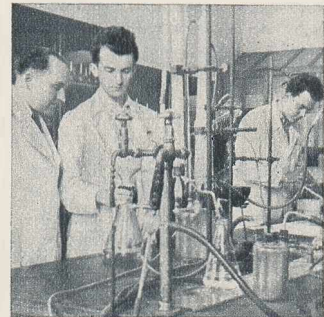
Luna septembrie pentru Predeal: ora 8—35 minute, ora 9—19 minute, ora 10—14 minute, ora 11—12 minute, ora 12—11 mi-

nute, ora 13—12 minute, ora 14—13 minute, ora 15—11 minute.

Aceeași lună pentru ștrandurile din București: ora 8—4 minute, ora 9—25 minute, ora 10—16 minute, ora 11—14 minute, ora 12—14 minute, ora 13—11 minute, ora 14—22 minute, ora 15—30 minute, ora 16—44 minute, ora 17—65 minute.

După această primă expunere indicată de „doză”, în piele încep să se producă acele transformări care arată acomodarea ei la regimul de radiații ultraviolete.

PESTE 1000 MEDICI ȘI FARMACIȘTI ÎN 10 ANI

Conf. univ. dr. Kiss Árpád, împreună cu colaboratorii săi, în timpul unei lucrări de laborator.

Prin grija părintească pe care pătrul nostru o poartă deopotrivă poporului român și minorităților naționale, a luat ființă în 194 la Tg. Mureș, această instituție de învățămînt superior — prim în istoria orașului, cu 13 mba c predare maghiară. Pe lângă munca didactică, în cadrul institutului se desfășoară o viață activă științifică. În cei zece ani amuncă, cadrele de aici au elaborat peste 1.200 de lucrări referate — dintre care multe au fost publicate — peste 800 comunicări în ședințe științifice etc.

Printre colectivele științifice ale Institutului care au obținut cele mai frumoase succese, numără și acela al catedrei chimie organică a facultății farmacie, condus de conf. dr. Ki Árpád. Acest colectiv a preparat recent un nou medicament din hidrolizatul de proteină, ca va putea fi folosit îndeosebi în tratamentul sugaciilor suferind de anafilaxie), cit și în tratamentul altor boli. Acest colectiv a elaborat acum cîțiva ani un procedeu economic eficient pentru realizarea unui prețios medicament — acid glutamic — din cazeină, în 1 de făină integrală. Acest medicament se fabrică de atunci mari cantități la fabrica „Transilvania” din oraș.

Trecînd o dată cu Institutul în cel de al doilea deceniu de activitate, cadrele didactice la toate facultățile sînt hotărî să își intensifice munca științifică, munca de pregătire a medicilor și farmaciștilor din rîndurile minorității naționale maghiare.

3) Sensibilizarea organismului, care traduce prin diferite simptome ca urticarie, astmă etc.

CÎND ȘI CÎT SĂ FACEM PLAJĂ?

La această întrebare a Iov. Gh. Bigu, elev în anul I la Școala medie tehnică moto-auto, din București, a răspuns Iov. N. Andreițoiu de la Observatorul de fizică atmosferică al Institutului Meteorologic.

In general, se crede că plaja, ca să dea rezultatele dorite, trebuie făcută la răsăritul soarelui, cînd — se spune — acesta ar fi mai bogat în raze ultraviolete. Aceasta e o părere cu totul greșită. Cunoașterea compoziției radiațiilor soarelui care ajung la suprafața pămîntului și măsurarea lor în tot timpul zilei, au arătat, dimpotrivă, că radiațiile ultraviolete din spectrul solar cresc în intensitate de la răsăritul soarelui către amiază, cînd puterea lor este maximă, și scad apoi în mod corespunzător, ca și radiațiile din spectrul vizibil, pînă la apusul soarelui.

În razele solare care ajung la suprafața pămîntului, sînt destul de puține radiații ultraviolete. Buneoară, la înălțimea de 30 grade a astrului, radiațiile ultraviolete se găsesc în proporție de 3%, iar atunci cînd el este aproape la orizont, radia-

țiile ultraviolete dispar cu totul, fiind complet absorbite de atmosferă. De aceea este nerational să facem plajă atunci cînd soarele se află la o înălțime mai mică de 30°, adică, pentru țara noastră, înainte de ora 7½ în luna iunie și iulie, înainte de ora 8 în luna august și înainte de orele 8½—9 în septembrie.

O altă problemă importantă în legătură cu plaja este aceea, a duratei de expunere a corpului la razele solare și, implicit, la cele ultraviolete. În vederea stabilirii duratei optime de expunere și a evitării neplăcerilor cauzate de folosirea neratională a radiațiilor ultraviolete, s-au făcut o serie de observații la Observatorul de fizică atmosferică. Ele au fost efectuate cu un aparat special pentru măsurarea radiațiilor ultraviolete biologice active. Aparatul e format dintr-un tub de cuarț plin cu o soluție de leucosulfid de fuxină, care are aceeași sensibilitate spectrală ca pielea și care, absorbînd radiația ultravioletă, se înroșește. Gradul de înroșire a soluției măsoară intensitatea radiației ultraviolete absorbite și se apreciază printr-o metodă de compensare (se privește soluția înroșită printr-un disc de sticlă colorată

în verde, culoarea complimentară a roșului).

Pe baza observațiilor astfel făcute, s-au calculat tabele care arată cît timp trebuie să se expună radiației ultraviolete o persoană ce nu s-a expus încă. Acest timp reprezintă „doza” de ultraviolete necesară unei bronzări minime, abia vizibile, și este socotit pentru o persoană care să aibă sensibilitatea mijlocie a pielii umane la radiația ultravioletă. Iată cîteva doze din acest tabel:

Pentru luna iunie, la litoral: ora 6—44 minute, ora 7—25 minute, ora 8—14 minute, ora 9—10 minute, ora 10—9 minute, ora 11—8 minute, ora 12—8 minute, ora 13—8 minute, ora 14—10 minute, ora 15—12 minute, ora 16—19 minute, ora 17—43 minute.

Pentru luna iulie, la litoral: ora 6—50 minute, ora 7—29 minute, ora 8—18 minute, ora 9—12 minute, ora 10—10 minute, ora 11—9 minute, ora 12—9 minute, ora 13—9 minute, ora 14—11 minute, ora 15—14 minute, ora 16—20 minute, ora 17—41 minute.

Aceeași lună pentru Predeal: ora 8—32 minute, ora 9—19 minute, ora 10—14 minute, ora 11—13 minute, ora 12—12 minute, ora 13—13 minute, ora 14—14 minute, ora 15—17 minute.

Aceeași lună pentru ștrandurile din București: ora 7—45 minute, ora 8—32 minute, ora 9—21 minute, ora 10—16 minute, ora 11—14 minute, ora 12—13 minute, ora 13—14 minute, ora 14—17 minute, ora 15—26 minute, ora 16—44 minute.

Luna august pentru litoral: ora 7—38 minute, ora 8—22 minute, ora 9—15 minute, ora 10—12 minute, ora 11—10 minute, ora 12—10 minute, ora 13—11 minute, ora 14—12 minute, ora 15—16 minute, ora 16—35 minute.

Aceeași lună pentru Predeal: ora 9—15 minute, ora 10—11

La plajă, pe țărmul mării.

T A R A D E F O C

„Aș fi bucuros dacă „Flacăra” ar publica un documentar referitor la Țara de Foc, despre care cunosc foarte puține lucruri” — ne scrie tovarășul Trusă M. Stancu din Alexandria. Ii satisfacem dorința.

In toamna anului 1520, o navă străbătea întinderile nesfîrșite ale Oceanului Pacific. Pe bordul ei, se afla vestitul navigator Fernando de Magellan, Portughez de origine și dizgrațiat în 1512, el se refugiase în Spania, unde Carol Quintul îi asigurase toate mijloacele realizării planului său: o călătorie în jurul lumii. Și, astfel, navigatorul pornise în larg...

În drumul său, Magellan străbătu Oceanul Pacific, înaintea de lungul coastei Americii meridionale, trecu prin strîmtoarea ce poartă azi numele, iar de al se îndreptă spre Filipine, timp ce traversa strîmtoarea, fost surprins de numeroasele curi aprinse de băștinasi coastă, focuri ce se zăreau de mari depărtări. Magellan nu aceste ținuturi „Țara de Foc” o numire ce o poartă și astăzi.

Așezată la extremitatea sudică a Americii meridionale, separa de continent prin strîmtoare Magellan, „Țara de Foc” constituie un arhipelag de origini continentală. Întinzîndu-se o suprafață de 72.000 kilomepătrați, arhipelagul cuprinde o insulă mare (ce poartă nume

Tara de Foc" și care măsoară 8.000 km²), precum și numeroase insule mai mici. Relieful este a ceea mai mare parte muntos, înălțimi, cu crestele lor ascuțite, antelate, întretăiați de strimtori și florduri și presărați cu scurți, ating înălțimi de 1.000—1.200 m și fac parte din lanțul munților Anzi.

Ca o prelungire a întinsei climii de ierburi din America de sud, așa numita „pampas” — zburătoare bogate se întind în partea de nord-est a insulei Tara de Foc. În partea centrală șesurile întinse imbrățișate de tinerii imădurite ce formează un imens arc, traversat de râuri involburate. Clima, caracterizată prin căldură umiditate, este oceanică în partea de sud-vest a arhipelagului și continentală în partea de nord-est.

În strimtoarea Magellan, pe coasta estică a istmului, se găsește Punta-Arenas, principalul raș și port al arhipelagului. Fondat în 1843, el a fost mai întâi un penitenciar. În împrejurimile sale, curge un mic râu, pe țărușii cărui se află nisipuri urfiri și, bineînțeles, exploa-ri aurifere.

Cu toată sterilitatea solului și atura climatului, platourile arhipelagului, și îndeosebi cele în Tara de Foc, sînt prielnice țăstelor vitelor. Aici, mai ales în partea de nord, există nume-

roase ferme; cele mai mari aparțin capitaliștilor străini și în special celor englezi.

Populația arhipelagului numără 40.000 de locuitori, dintre care băștinași au mai rămas doar 200 — populația băștinașă indiană fiind aproape în întregime exterminată de coloniști.

Principala ocupație a locuitorilor o formează pescuitul și

vinătoarea. Tara de Foc exportă aur, pietă de focă, lemn, lînă etc.

În 1881, teritoriul Țării de Foc a fost împărțit între Argentina și Chili. Partea estică a arhipelagului a fost inclusă între hotarele Argentinei și cea vestică a trecut sub jurisdicția statului Chili.

AVIAȚIA ÎN SLUJBA AGRICULTURII

Tov. Vlasian Lavinia, șefa de borator la fabrica de biscuiți „Mai”, din București, ar vrea să moacă diferite aspecte privitoare la folosirea aviației în slujba dezvoltării economiei naționale.

In Uniunea Sovietică, atât agricultura cit și silvicultura folosesc în măsură tot mai mare aviația, pe de o parte pentru a economisi brațele de muncă și a mări productivitatea muncii, de altă parte, pentru a mări recolta și calitatea ei. După exemplul sovietic, și în R.P.R. aviația vine în măsură din ce în ce mai mare în

agricole sînt puse astfel în practică cu ajutorul avioanelor. Insectele, păsările, soarecii, ciupercile microscopice și buroienile dăunătoare sînt combătute cu ajutorul a diferite preparate chimice pulverizate din avion. Pentru această acțiune de pulverizare, avioanele de tipul cel mai simplu și mai puțin costisitor sînt înzestrate cu un aparat compus dintr-o elice care acționează un ax dințat, aflat într-un rezervor pe fundul cărui se plasează un disc mobil. Elicea, învîrtindu-se, face, la rîndul ei, să se învîrtească axul dințat, care împinge gradat praful insecticid, semințele sau materialul chimic de îngrășămintă al solului, spre un orificiu de scurgere. Printr-un curent de aer introdus în rezervor, acest material țîșnește afară cu o presiune calculată, asigurînd o prăfuire uniformă a terenului. Compoziția chimică pulverizată este, în cazul insecticidelor, în funcție de natura paraziților semnalăți pe terenul respectiv.

Cea mai dificilă este acțiunea de combatere a lăcustelor, pentru că pulverizarea în acest caz trebuie făcută numai la anumite ore din noapte, adică numai atunci cînd roua se află pe frunzele plantelor. În modul acesta, otrava se fixează pe rouă și e devorată de insecte, o dată cu frunzele respective.

Acțiunea de însămînțare din avion este, de asemenea, oarecum pretențioasă. Pentru ca semințele să nu fie luate de vînt sau să nu rămînă la suprafața solului ca o pradă vizibilă pentru păsări, ele sînt introduse în prealabil într-o mașină specială, unde sînt încărcate pe toată suprafața cu un aluat ce conține argilă fină, prafuri insecticide și îngrășămintă chimice. Sămînța astfel încercată devine mai grea, e apărată împotriva insectelor și a păsărilor și conține, totodată, substanțele ce favorizează încolțirea la timp.

Dacă ne gîndim că în Tunisia chiar anul acesta recoltele au fost distruse de lăcuste și că în diferite țări avioanele imperialiștilor, strecurate hoște, împrăștiă gîndaci de Colorado deasupra holdelor, în loc să protejeze semănăturile, vedem că mai limpede diferența fundamentală ce există între această aviație a morții și distrugerii și aviația sovietică, pusă în slujba supunerii naturii de către om, în slujba progresului, a belșugului și a păcii.

Nu a fost o simplă întimplare faptul că am inaugurat rubrica noastră despre limbajul muzical cu unele considerații pe marginea motivului și temei. Ele alcătuind, așa cum am văzut, piloni de bază ai oricărei opere muzicale, este firesc să precizăm de la început că asupra acestor elemente trebuie ascultătorul să-și îndrepte cu precădere atenția. Cu atît mai mult, cu cit, adesea, în fața unui concert sau a unei simfonii, mulți se simt deruțați, neștiind ce să distingă mai întâi în avalanșa coplesitoare de sonorități.

Vă amintiți, desigur, de comparația pe care o făcăm între motiv și temă, pe de o parte, și personajele unei piese de teatru, pe de altă parte, cu intenția de a sublinia conținutul viu, strîns legat de viață, al celor dintîi. Această comparație îi va face, poate, pe unii dintre dvs. să se întrebă: pe scenă personajele evoluează, se schimbă, capătă uneori o psihologie fundamental deosebită de cea cu care aparuseră la începutul piesei; ce se întîmplă cu motivul și tema pe parcursul unei simfonii, a unui concert sau a unei sonate? Își mai găsește oare aplicare aceea comparație de esență dramatică?

Cine ar putea da un răspuns mai potrivit decît muzica însăși! Să uităm, așadar, o clipă discuția noastră teoretică și să încercăm a urmări firul gîndirii muzicale a lui Șostakovič în ultima parte a primei sale simfonii (în fa). Tema pe care o întonează, la început, suflătorii de lemn pe fondul tremurat al orchestrei, este străbătută de presiunile chinuitoare, de o mare neliniște. Ea dispăre, lăsînd în urma sa o atmosferă apăsătoare, a cărei creștere culminează cu revenirea temei amintite; participarea masivă a întregii orchestre, accelerarea ritmului i-au imprimat însă temei un alt profil emoțional, ea fiind pătrunsă acum de patosul unui protest vehement, de hotărîrea luptei. Această imagine mobilizatoare este însă dintr-o dată înlocuită cu alta: se aude un solo de vioară care întonează aceeași temă ca pe o cantilenă¹⁾ elegiacă din care se degajă sentimentul unei profunde melancolii. Reluînd aceeași melodie, glasul nostalgic al cornului îi răspunde imediat — ca o duioasă aducere aminte. Ți se creează impresia unei renunțări la luptă, a cufundării în contemplația liniștită. Scurta reparație a temei cu un profil energic, combativ, este parcă înăbușită de amenințarea crescîndă a motivului pe care îl impun cu o forță coplesitoare trombonii.

¹⁾ cantilena — melodie largă, cantabilă

În momentul culminant, vacarmul orchestrei se întrerupe brusc; se așterne o liniște sumbră. Acest văl al tăcerii este însă curînd sfîșiat de loviturile nemiloase ale timpanilor, prevestitoare ale unui eveniment tragic.

Impresia aceasta este confirmată de reîntrea în scenă a melodiei, pe care o urmărim și care pare a plînge, în cîntul suspinat al violii, o pierdere dureroasă. Atmosfera se luminează însă treptat, raze de speranță radiază cu tot mai multă vigoare din muzica lui Șostakovič; tema, pe care am urmărit-o pe întreg parcursul acestei părți, încheie simfonia, afirmînd de astă dată încredere și energie, dragoste de viață.

Fragmentul analizat exprimă, după cum, desigur, ați observat, stări emoționale foarte diferite, într-o înălțuire logică ce are multe puncte comune cu evoluția sufletescă a unui erou. La exprimarea acestei curbe de evoluție psihologică, pe parcursul căreia s-a definit însuși sensul simfoniei lui Șostakovič, un rol esențial îl ocupă tema muzicală sau, mai bine zis, procesul de transformare la care ea este supusă. În creațiile muzicale de dimensiuni mici, mai ales în cele care țin de genul cîntecului, prin simpla expunere a temei, a melodiei, se schitează mesajul de idei și sentimente al compozitorului. În celelalte genuri muzicale, intră însă în acțiune ceea ce se numește dezvoltarea, prelucrarea, în cursul căreia temele, modificîndu-și profilul, își schimbă totodată conținutul inițial ajungînd să dea expresie unui întreg proces de dezvoltare ideologică-emoțională. A urmări, așadar, nu numai temele, dar și peripețiile lor, procesul de transformare la care sînt supuse — iată o condiție esențială a înțelegerii adevăratului sens al unei opere muzicale de amploare. Nu se poate îndoi nimeni că, dacă am fi reținut tema lui Șostakovič numai în profilul său inițial, am fi avut o imagine unilaterală, nereală, asupra conținutului acestei lucrări.

Ceea ce caracterizează procesul dezvoltării muzicale este, printre altele, faptul că, deși ne dăm seama tot timpul că ne aflăm în fața aceleiași idei muzicale, recunoșcînd-o în diversele înfățișări în care apare, simțim însă că ea exprimă mereu altceva, alte imagini, adesea opuse una alteia. Este ca și cum pe scena teatrului un personaj rămîne în permanență el însuși, deși caracterul, conținutul său sufletesc sînt în necontenită prefacere, ajungînd uneori pînă la negarea datelor inițiale.

Adesea, pe parcursul dezvoltării, tema muzicală își pierde

integritatea sa, dezmembrîndu-se în motive dintre care unele mai caracteristice — adică acelea după care putem recunoaște tema — sînt supuse unui amplu proces de transformare. În simfonia lui Șostakovič, tema despre care am vorbit își păstrează în general linia melodică, neschimbîndu-și se decît ritmul, timbrul instrumental, țăria sonorității. Dar în simfonia II-a, a „Bogaților” de Borodin, din tema principală a primei părți este preluat, în vederea dezvoltării simfonice, numai un singur motiv, a cărui substanțială și progresivă transformare face să ni se perinde prin fantezile imaginii felurite, cînd avîntate, cînd misterioase, cînd amenințătoare — din viața și lupta legendarilor bogatiri.

Nu numai tema, așadar, ci și motivul este supus procesului de transformare menit să transmită ascultătorului o anumită idee. Un exemplu strălucit în acest sens ni-l furnizează simfonia a V-a de Beethoven, a cărei întregă primă parte este clădită pe dezvoltarea aceluiași motiv purcitor de patru sunete despre care am vorbit în articolul precedent. Același motiv apare cînd pe prim plan, ca o forță implacabilă, cînd pe plan secund, ca un ecou îndepărtat, ca o forță pe care omul o poate domina, ilustrînd astfel ideea filozofică profundă care l-a însușit pe Beethoven.

Și în cazul simfoniei lui Beethoven, dacă am fi luat în considerație numai motivul — așa cum este el expus la început, apăsător și neîndurător — am fi putut trage concluzia că nemurtoarea capodoperă a lui Beethoven ar exprima o concepție fatalistă, după care un destin coplesitor ar apăsa asupra omului. Urmărind însă motivul în dezvoltarea sa de-a lungul primei părți a simfoniei, sezisăm cu ușurință că aici este vorba, de fapt, despre lupta omului cu forțele vrăjmașe ideurilor lui — ideea pe care o avea desigur în vedere Beethoven cînd spusese: „vreau să iau destinul de beregată”.

Completînd cele enunțate în articolul precedent, putem așadar afirma că imaginea muzicală are la bază tema sau motivul, dar că nu se reduce la aceasta, deoarece cristalizarea sa se produce nu instantaneu, ci pe parcursul transformării la care tema sau motivul sînt supuse.

Dacă rămînem consecvenți comparației noastre cu dramaturgia, trebuie să considerăm că atît motivul cit și tema, aldoma personajelor dramatice, își dezvăluie semnificația lor reală numai în acțiunea muzicală în care se află angrenate.

FLOAREA CEA MAI MARE DIN LUME

Prin acest material, scris de tov. prof. univ. Raul Călinescu, răspundem întrebării tov. Viki Marcu și R. Gavrițescu, eleva la Școala mixtă nr. 154, din București.

Planta care produce floarea cea mai mare din lume, numită Rafflesia, crește în Indonezia, și anume în Sumatra, în pădurea ecuatorială a acestei insule, de-a lungul fluviului Manna.

Ne-ar fi foarte greu să facem un buchet de asemenea flori gigantice, al căror diametru este de 1 m. Un asemenea buchet, chiar dacă ar cuprinde numai 2-3 flori, ar fi cam greu de purtat, dat fiind că o singură floare are o greutate de 7 kg. Dacă, totuși, le-am putea aduce acasă, nu le-am putea așeza într-un vas — ci ne-ar trebui un cazan mare sau un butoi peste care cele trei flori s-ar întinde pe o suprafață de 3 m². Dar o dată puse la apă ca să-și revină, noi n-am mai putea trăi în casă,

pentru că florile de Rafflesia împrăștiă, pînă la mari distanțe, un puternic miros de strîș.

Această floare a fost descoperită în anul 1818 de doi botaniști europeni, cu ajutorul călăuzei lor indigene, care-i conducea prin hățiturile de nepătruns ale pădurii virgine din Sumatra.

Floare de Rafflesia

Într-o seară, ghidul a dat buzna în cortul exploratorilor botaniști, spunînd că a văzut floarea „aas”, de care indigenii vorbeau ca despre un lucru extraordinar.

Cum se apropiară de floare, botaniștii văzură ieșind din ea nenumărate muște mari, ce fuseră atrase, pentru a ajuta operația de transportare a polenului, de puternicul miros de strîș pe care ea îl răspîndea.

Corola florii e formată din niște petale buretoase, groase de 5 cm, de culoare roșie-cărămizie, cu pete mai deschise, ori de culoare brun-deschisă. O singură floare conține vreo 4 litri de apă. Frunze nu are, iar rădăcinile acestei plante sînt înfipite în rădăcinile plantei-gază, cu a cărei sevă se hrănește.

Floarea cea mai mare din lume aparține deci unei plante parazite, care-și suge hrana din rădăcinile lanelor pe care crește. Ea a fost adusă și în grădina botanică din Buitenzorg, Iava. În Europa, acclimatizarea ei în grădinile botanice nu a reușit.

Recenta vizită în U.R.S.S. a primului ministru al Republicii India, Jawaharlal Nehru, a prilejuit o nouă și puternică manifestație a prieteniei tot mai strânse dintre popoarele Uniunii Sovietice și Indiei. U.R.S.S. și India sînt unite prin faptul că amîndouă aceste mari țări sînt vital interesate în menținerea păcii și luptă activ pentru cauza asigurării securității tuturor popoarelor „Am venit aci — a declarat Nehru, în cuvîntarea pe care a rostit-o la sosirea sa în Capitala U.R.S.S. — pentru a vă cunoaște mai bine și mai mult. Sînt convins că vizita mea aci va întări relațiile noastre”. Impresionat de călduroasa primire ce i s-a făcut, Jawaharlal Nehru a ținut să mulțumească prietenilor sovietici, rostind totodată cuvinte pline de elogi la adresa mărețelor realizări ale oamenilor sovietici. În fotografie: oameni ai muncii din Moscova, adunați în fața Sălii Armelor din Kremlin, salută pe primul ministru al Indiei

Grandioasa Expoziție Agricolă Unională de la Moscova și-a redeschis porțile. Anul trecut, Expoziția a fost vizitată de nu mai puțin de 7.500.000 de oameni. Acum, pavilioanel, parcurile și terenurile de demonstrație ale Expoziției sînt din nou înțesate de lume. Cei 200.000 de colhoznici și sovhoznici, care își expun aci realizările pe tărîmul agriculturii înaintate, oferă vizitatorilor o vastă sursă de experiență. În fotografia noastră, puteți admira minunata Piață a colhozurilor.

Cu puțin înainte de izbucnirea grevei feroviarilor englezi și la scurt interval după greva minerilor, a tipografilor și a docherilor, au încrucișat brațele și muncitorii de la depourile de autobuse. În fotografie: un aspect de pe o stradă londoneză în timpul grevei. În lipsa mijloacelor de transport, „pasagerii” de fiecare zi sînt siliți să circule pe jos.

Întreaga viață economică și politică a Angliei a fost afectată de recenta grevă a feroviarilor englezi. În timpul grevei, din cele 40.000 de trenuri de marfă și de călători care circulă de obicei în Anglia peste 33.000 n-au mai plecat în cursă. În fotografie: garnituri de tren, încremenite într-o stație de triaj, în zilele grevei

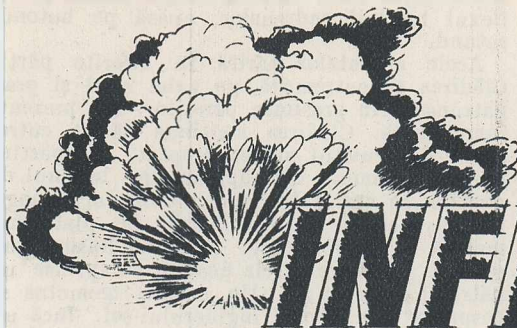
apărut gazeta de uzină „Firul”, de la F.R.B. Și pe loc s-a improvisat un instructaj: Stana Negulescu îi explică Mariei Ilie o nouă metodă pentru lucrul la ring.

Fotografie de E. ZLOTEA

Ce plăcut e să înflorești cusături, atunci când și se
citesc poezii!

Fotografie din comună Rusca, reg. Timișoara,
de E. ZLOTEA

Văpăria INFERNALĂ

de I. EFREMOV

Ilustrații: de K. ARȚEULOV

(Urmare din numărul trecut)

— Ia burghiul—îi strigă el indianului—mai pede, apa crește, nu trebuie să lăsăm ca bestia ta să inoate liberă!

Aurobindo privi înapoi spre mare. Dincolo de valurile care năvăleau spumegînd, se vedeau că șase boturi conice, săltate afară din apă. Sperarea îi dădu puteri. Umăr la umăr cu varășul său, porni grăbit înaintea și intră nă la brîu în apa tulbure. Rechinul, tîrîndu-se în fund, se apropia. Sub greutatea trupului său, obrăcit într-o piele groasă și aspră, ramurile raliilor scrișneau și pîrîiau, rupîndu-se. Mării plescăiau în botul deschis, triumfător, al rechinului. Orificiile bronchiale lăsa în dosul capului, coada bătea apa și onstrul șerpuia, încordîndu-se din toate pucile pentru a prinde prada condamnată. Intzenga aștepta, calculînd distanța...

— Aurobindo, botul! — strigă zulusul, și dianul, înțelegînd instinctiv ce trebuia să facă, înfipse burghiul de oțel, lung de doi metri, gîtlejul monstrului. Rechinul se zbatu burghiul fu smucit din mîinile indianului, și în momentul acesta zulusul, care sări din-o parte, lovi din toate puterile în capul monstrului. Ciocanul, ce cîntărea vreo douăzeci kilograme, turti adînc pielea groasă și craniul cartilaginios al rechinului. Peștele, amețit, rni să se zbată, rostogolindu-se de pe spate pe rță, dar foarte curînd își veni în fire și se încă din nou asupra oamenilor. Dar cei doi leteni trecuseră de zona primejdioasă și iseră repede pe uscat, unde începură să asteme oribila vietate, pînă veniră în grabă și muncitori, însoțiți de soldați. Pîrîitul tomatelor se auzi timp de cîteva minute, dar ea nu avu o influență prea mare asupra rechinului colosal de puternic. Numai cînd fulg zgomotoaselor explozii ale grenadelor se îpi deasupra mării, văzură că se terminase rechinul.

★

— Acuma, diavolilor, puteți să vă odihniți, le spuse vesel, muncitorilor, inginerul adjunct. Ați muncit clasa una, în aceste două zile, și veți primi referințe bune... Mîine, ne va veni vaporul și plecăm acasă! — Apoi porni spre munte pentru a da raportul inginerului-șef. Muncitorii îl petrecură cu privirile, unele mai curioase, altele posomorîte. Apoi se împrăștiară pe munte, în așteptarea mesei de prînz. Mulți dintre ei se grăbiră să se tolănească la umbra cîtorva mizeri ce se aflau în raza plății umede. Încercarea nu le promitea acestor oameni decît așa o muncă de sclavi și, cu siguranță, mai rău decît cea îndeplinită aici. La urma urmei, insulă nu era chiar atît de rău, în comparație cu deșertul. Conducerea fiind extrem de grăbită să-și îndeplinească sarcina, nu se zgîrcise la hrană; și resturile rezervelor militare din timpul războiului mai erau încă destul de mari. Totuși, pentru douăzeci și trei de oameni, oarcerea de pe insulă trebuia să coincidă cu eliberarea lor. Ea însemna sfîrșitul întemărierii.

Intzenga și Aurobindo se aflau printre acești muncitori.

Inginerul adjunct intră în căsuța împregnată mireasma tutunului aromat și umbrită cu

ajutorul perdelelor. Inginerul-șef îi aruncă o privire întrebătoare, oprindu-și mîna în care ținea stiloul deasupra unui carnetel de notițe.

— Totul e gata, sir. Puteți transmite prin radio că mîine părăsim insula. Dacă vasul nu va întîrzia, către amiază, vom putea pleca.

— Minunat, Freddy. Eu însă voi rămîne aici pînă la sfîrșit. Vedeta mea se află în apropiere.

— Mă luați și pe mine cu dumneavoastră, sir? — întrebă emoționat adjunctul.

Inginerul-șef se gîndi cîțva timp, învîrtînd stiloul între degetele-i groase.

— Bine — spuse în cele din urmă, și fața adjunctului se lumină. — Meriți. Mîine, după ce vom expedia vaporul, vom trece împreună pe reciful Clark. Acolo, se află stațiunea de observații. Aici, nu vor rămîne decît aparatele, aparatele fotografice automate și radarul.

— Dar în blindajul de plumb nu se va afla nimeni, sir? — întrebă, prudent, adjunctul.

— Desigur că nu — zîmbi șeful — el a fost construit pentru continuarea observațiilor privind iradiațiile...

Adjunctul ridică sprîncenele în semn că a înțeles și, după ce făcu cîteva clipe, spuse:

— Colorații noștri au muncit bine, sir. Merită să le dăm cele mai bune referințe... Mai cu seamă au lucrat un negru și un indian, inteligenți băieți! I-am învățat chiar și lucrări de topografie...

Inginerul-șef tresări brusc și adjunctul se neliniști văzînd îngrijorarea patronului său.

— Dumneata, Freddy, te gîndești la Aurobindo și Intzenga? Aceștia doi, desigur...

— Inginerul-șef lăsă stiloul și întinse mîna după pipă — spune-mi, dumneata n-ai observat din partea lor un interes vădit față de lucrările pe care le efectuăm aici? Chibzuiește bine, înainte de a răspunde; asta e foarte important!

— Nu, sir...adică ei... — se fistici adjunctul, nepregătit pentru un asemenea răspuns — ei mi s-au părut numai puțin mai capabili decît ceilalți... Dar nu s-a observat nimic din partea lor și agentul de supraveghere nu mi-a comunicat nimic. Dar ce pot înțelege ei din

lucrările noastre, colorații ăștia... Nu li s-au copt creierii pentru așa ceva... — se liniști adjunctul.

Inginerul-șef răscoli puțin printre lucrurile de pe birou, scoase o hîrtiuță și rămase cu ea în mînă.

— De aceea am și recrutat forță de muncă colorată, pentru a putea asigura pe deplin secretul — confirmă apoi. Dar uneori se mai fac greșeli. Este periculos, în special, să fie lăsați să pătrundă aici unii, unii, atît de... inteligenți ca ăștia doi... Am cerut informații de la conducerea lagărului. Iată răspunsul — inginerul-șef flutură hîrtiuța pe care o ținea în mînă — Aurobindo și Intzenga, amîndoi, sînt studenți la universitățile sud-africane.

— Studenți? — se îngrozi adjunctul. Dar cine a admis?...

— Indiferent cine a admis, greșeala s-a făcut. ăștia sînt tinerii dumitale inteligenți, Freddy. Și dumneata ești prea tînăr, încă...

Adjunctul tăcea buimăcit.

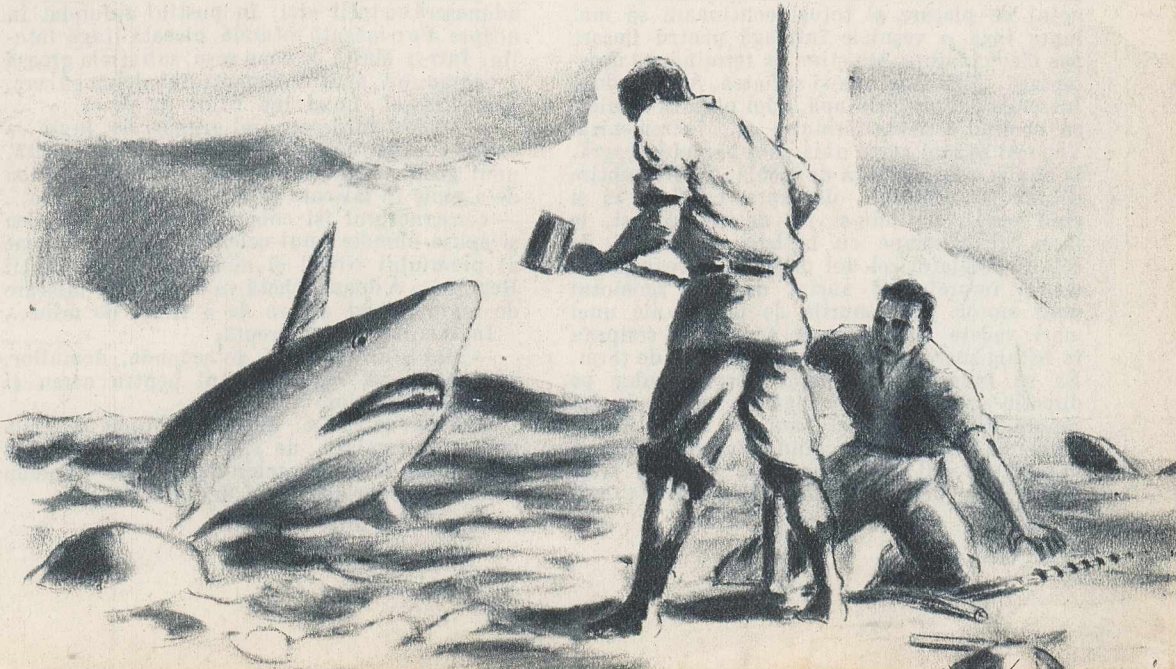
— Nenorocirea nu e atît de mare, deoarece nici unul dintre ei nu e tehnician; unul e medic, iar celălalt hidrogeolog — mormăi inginerul-șef căruia i se făcuse milă de subalternul său. Prin urmare, nu vor pricepe nimic din afacerile noastre. Dar noi nu putem risca nimic. La imediat legătură cu agentul de supraveghere și stabiliți controlul cel mai riguros asupra acestora doi. Chiar un singur cuvînt din care să reiasă că ei pricep ceva din treburile noastre, și va trebui să-i izolăm.

— Am înțeles, sir — și adjunctul se grăbi spre ieșire.

★

Vaporul era așteptat să sosească după-amiază, însă totul fusese pregătit încă din zori; chiar și orașelul de corturi fusese strîns și legat baloturi.

Deținuții se odihneau întinși pe nisip, cînd deodată adjunctul inginerului îi chemă pe Intzenga și Aurobindo. Tehnicianul își adusese aminte că uitase să fixeze reflectorul de semnalizare în partea de nord-vest a insulei — un far provizoriu pentru vasele de observație. Cei doi prieteni erau întrucîtva neliniștiți din cauza atenției pline de insistență pe care tînărul adjunct le-o acordase în ultima zi, așa că răsuflară ușurați aflînd despre ce era vorba. Cărlînd un far, baterii, un otgon și niște scripeti, se grăbiră să traverseze pe partea de nord a recifului. Cei doi prieteni ajunseră curînd la pilcurile de mangrove și abia aici pricepură că li se ordonase îndeplinirea unei misiuni din cele mai grele. Nenumărate rădăcini împletite între ele ca un caier, sau înălțîndu-se vertical, una lîngă alta, ca niște araci, se afundau adînc într-o mlaștină greu mirositoare. La fund, sub nămol, numeroase aglomerații de tulpini și rădăcini putrezite formau capcane primejdioase. Cei doi tovarăși se adînceau tot mai mult în desișul de nestrăbătut, unde lumina zilei se făcea din ce în ce mai slabă. Și, pe întuneric, înaintarea devenea și mai anevoioasă. Șovăind, sub povara grea, pe rădăcinile alunecoase, împotmîndu-se în mlaștina chiftoasă, Aurobindo și Intzenga înaintau foarte încet. În adîncul tufșurilor, au fost nevoiți să aprindă reflectorul electric al viitorului far, pentru a găsi trecerea. Luminițe roșii se aprinseră în ochii unor ființe

necunoscute, străbătînd de sub bolta întunecoasă a rădăcinilor, și prietenii, luați prin surprindere, se retraseră pentru o clipă.

— Sînt crocodili — ochii lor bat în roșu, — mormăi zulusul, ridicînd în sus felinarul și înălțîndu-se în toată lungimea staturii sale de șase picioare. Acum, dacă ar fi căzut jos de pe rădăcini, îi aștepta moartea, dar, spre norocul lor, tufele de mangrove, care în locul acesta atingeau cea mai mare desime, se terminară curînd și prietenii ajunseră pînă la micul promontoriu ce li se indicase. Tîind în grabă cel mai înalt trunchi pe care-l găsiră, prinseră de el tubul gros de duraluminiu, rezervînd un loc pentru reflector, fixară elementul fotoelectric și conectară bateria. Totul fusese terminat și puteau porni îndărăt, repede, cît se poate mai repede, deoarece soarele scăpăta de amiază. O neliniște mistuitoare puse stăpînire pe cei doi prieteni: vaporul trebuia să se fi apropiat de mult de insulă. Desigur, că îi vor aștepta, dar nu puteai ști ce se putea întîmpla.

★

Inginerul-șef pășea grăbit pe țărmul pustiu. — Cum merge treaba, Freddy?

— Este gata, sir. Lipsesc numai doi muncitori. Știți, cei despre care ați vorbit dumneavoastră, ieri. I-am trimis de cealaltă parte a insulei pentru montarea farului provizoriu. Inginerul-șef își întinse mîna cu degetele desfăcute, așa cum făcea totdeauna cînd voia să-l oprească pe adjunct, se gîndi puțin și-l întrebă: — Ați stabilit vreun semnal de întoarcere pentru cei plecați?

— Da, sir, patru sunete de sirenă. Dar n-au putut încă termina lucrul.

— Atunci dă mai repede semnalul. O ocazie minunată... zîmbi strîmb inginerul, ascunzîndu-și ochii. — Și totodată, întrucît vei pleca cu vaporul, iați telegrama, semnată de mine, asupra terminării lucrărilor de pe insulă.

— Dar, sir... — se frămîntă adjunctul inginerului. Vor afla... tovarășii lor.

— Lasă Freddy... Oare vrei să-ți riști reputația, sau poate, să nimerești chiar în locul lor... pentru doi colorați condamnați. Greșea la nu-i a noastră, dar crezi că nu vom fi trași și noi la răspundere, dacă... dar ce să mai vorbim! Chiar destinul ne surîde în față și nu este înțelept să refuzăm... Iar celorlalți spune-le... spune-le, că îi voi lua în vedeta mea. Vom pleca după ce se va pierde vaporul în zare. Nu tărăgăna, Freddy!

Adjunctul se întoarse supus și fugi către șalupă, care aștepta la țărm. Sirena sună, se întrerupse și, deîndată, începu să urle tare. Urletul acesta străbătu de patru ori în depărtare, de-a lungul țărmului pustiu, iar ecoul se lovi, răsfrîngîndu-se de stîncile întunecate. Intzenga și Aurobindo auziră sirena abia după ce reușiră să monteze farul. Acoperiți de noroi din cap pînă-n picioare, străbăteau extenuați mlaștina uriașă. Sudoarea curgea șiroaie pe fețele lor, privirea le era tulbure, iar picioarele numai rîni. Aurobindo se prăbuși într-o groapă ascunsă și intră pînă la umeri în nămolul negru și urît mirositor. Zulusul, încordîndu-și ultimele puteri, își scoase afară tovarășul și se lăsă să cadă, frînt de oboseală, pe un morman de rădăcini lunecoase, îngrămădit de-a lungul gropii adînci. Cei doi prieteni auziră cele patru urlete ale sirenei care reprezentau semnalul de plecare și totuși continuară să mai lupte încă o veșnicie întreagă pentru fiecare pas făcut înainte. Mlaștina se termină pe neașteptate. Abia trăgîndu-și suflarea, Aurobindo și Intzenga trecură prin apă, apoi porniră să alerge, ocolind cotitura țărmului, și... încremeniră. Vaporul se mai zărea abia ca o bărcuță neagră, la cîteva mile distanță de insulă. O dîră subțire de fum se desfășura deasupra coșului, ca și cînd vasul, bălîndu-și joc de cei rămași, le făcea niște semne cu batista. Buimăciți de cele întîmplate, cei doi prieteni priveau nedumeriți împrejur și auziră deodată zgomotul unui motor. Hublonurile de cristal ale unei mari vedete maritime se topeau și sclipeau în bătaia soarelui, la o milă depărtare de țărm. Ea se îndrepta spre sud, perpendicular pe direcția vaporului. Intzenga și Aurobindo începură să alerge și să sară pe țărm, făcînd semne cu mîinile și strigînd înfuriați. La pupa vedetei, se ridică un talaz alb și înalt. Mica imbarcație porni cu treizeci de noduri pe oră,

fără să-și schimbe direcția. După puțin timp, vedeta dispăru în albastrul orbitor, unde, la orizont, în direcția în care se îndrepta, abia se distingea o mică ridicătură întunecată — insula Clark.

★

În deșertul australian era ceasul dinaintea zorilor. Întunericul și liniștea mai domneau încă deasupra pămîntului mort și ars de soare. Dar într-o cazemată subterană, sub un strat de beton, plumb și oțel de șase metri, se revărsa o lumină vie, albăstruie. În încăperea spațioasă, paisprezece oameni se înghesuiau nerăbdători. Toți erau emoționați. Pereții căptușiți cu lemn negru, lustruit, erau împetrițați de cadranele rotunde ale nenumăratelor aparate. La mijlocul unuia dintre pereții din fața intrării, se afla o ferestruică mică, patrată, luminată mat și înconjurată de o ramă întunecată și masivă, în relief. Sub ea ieșea în afară o suprafață destul de mare. Pe planul ei înclinat se puteau observa patru rînduri albe de regulatoare și butoanele reostatelor. Toată această construcție îți făcea impresia unui aparat de radio gigantic. Într-un fotoliu mare, așezat în fața ferestruicii centrale, ședea un om cărunt, care își netezea nervos părul. Asupra lui se plecă un american solid, cu ochelari de aur: inginerul-șef al construcției. Persoanele așezate în spatele lor reprezentau savanții, militarii și inginerii din cele două țări anglo-saxone. Printre militarii și inginerii, predominau în mod vădit americanii, foarte siguri de ei și dîndu-și aere de stăpîni. Englezii se țineau oarecum mai departe și priveau în lături, cu sfială, ca și cînd nu le-ar fi fost pe plac afacerea asta, din a cărei pricină se adunaseră cu toții aici, în pustiul cufundat în noapte. Pe o măsută rotundă, plasată lângă fotoliu, într-o lădiță de lemn roșu, sub sticla groasă a cadranelui, acul cronometrului alerga pe cerc. Inginerul-șef nu-și lua ochii de pe el.

— Au fost încercate trei grupări de luptă — explica constructorul-șef, cu vocea înăbușită, unui grup alcătuit din patru militari. Cîntea de a pune în mișcare prima rachetă aparține... — constructorul își coborî și mai mult vocea și spuse numele unui celebru fizician, laureat al premiului Nobel și membru al Societății Regale. — A doua rachetă va fi pusă în mișcare de inginerul-șef și cea de a treia, de mine... Inginerul-șef se îndreptă.

— Mai sînt cincizeci de secunde, domnilor. Sir, faceți vă rog contactul pentru ecran și tabloul radarelor.

Lumina se stinse. Ecranul luminat și sticla neagră, lunguiață, de sub el apărură și mai clar. Acele nenumăratele indicatoare trepidau încordate, cuprinse parcă de primul fior.

— Zero secunde! — tună vocea inginerului-șef. O mină fină, ce se distingea palidă în reflexul luminii cadranelor, apăsă pe butonul rotund.

Acele aparate săriră în diferite părți. Clădirea se cutremură, un vuiet surd și gra pătrunse prin grosimea pereților. Cei prezenți încremeniră. Clădirea continua să se cutremure, dar vuietul slăbea treptat, îndepărtîndu-se. Fizicianul, care apăsase pe butonul de pornire, se chirci în mod involuntar, imaginîndu-și ce se petrece afară, pe platforma mobilă a îngrozitoarei mașini. Răsună un semnal slab. Pe sticla neagră, se aprinse un pătrățel cu cifra 1. Un suspin zgomotos: desprins din pieptul inginerului-șef. Încă un semnal și se aprinse al doilea pătrățel, după el al treilea, al patrulea. Acestea erau semnalele radarelor montate pe stîlpii ce se desfurau pe două rînduri pînă lîngă litoral. E înregistrau cu precizie momentul trecerii rachetei deasupra lor, în clipa cînd corpul ei metallic străbătea bariera invizibilă a undelor radiofonice ce se întindea pînă la o înălțime imensă, spre cer.

— Zboară, domnilor! Zboară exact în direcția indicată — spuse inginerul-șef, întocîndu-se mîndru spre cei prezenți. În timp acesta, constructorul-șef lucra la mașina calculat.

— Semnalele radarelor indică accelerația vitezei — declară el. După șase minute, va putea spune care este maxima. Atunci vom putea stabili momentul cînd racheta trebuie să ajungă la insulă.

— Experiența este excepțional de reușită și spuse părerea inginerul-șef. Seria de experiențe preliminare, cu rachete mai mici, ne asigură succesul!

Emoționați, militarii, savanții și inginerii se apropiară de masă. Toți ochii erau ațintit asupra sticlei negre, a cărei parte iluminată se prelungea rapid. Trecură opt minute. Capătul sticlei, se aprinse cifra 92, soneria sună pentru ultima dată și aparatul își încetă lucrul.

— Racheta se află deasupra oceanului — declară constructorul — peste cinci minute veți putea urmări chiar radarul rachetei.

Pe ecran apărură o pată tulbure, tremurătoare. Se mișcă ușor în diferite direcții, urmînd oscilațiile rachetei care zbura în întinsul fără margini al cerului. După cîteva timp, pată întunecă, limitele ei fură schițate mai pronunțat — pe ecran apărură o ridicătură plană înconjurată de un monticel piramidal. De în această cameră ar fi putut asista oricare din cei care lucraseră pe depărtata insulă, ar fi cunoscut fără nici o greutate silueta muntelui de pe reciful Nimfelor.

★

Reflexe roșietice porniră să joace pe coasta întunecată ale muntelui. Intzenga și Aurobindo se deșteptară. O neliniște cruntă nu dădea pace. Nădăjduind că un vas oarecare veni după ei, cei doi tovarășii dormeau pe marginea golului, unicul punct de care ar fi putut se apropie imbarcațiunea. Dar soarele călăsă lumina o mare mereu la fel de pustie fără cel mai mic indiciu asupra sosirii vreunor corăbii.

— Ne-au părăsit. Și ne-au părăsit cu anumit scop — spuse furios zulusul. Trebuie să ne salvăm singuri, pînă nu este prea tîrziu. Ne aflăm pe poligonul de tragere, și sîntem ținta. Se vede că au observat ceva. Ah, cît de stupizi am fost cînd am acceptat mergem să montăm farul.

— Dacă n-am fi primit, s-ar fi răfuit cu în altfel — răspunse liniștit Aurobindo. — Tuși, cred că vor veni după noi. Aici sînt stalate o mulțime de aparate. Cîteva trebuie să înregistreze observațiile.

— Să le înregistreze după bombardam — obiectă posomorît Intzenga. Și mi-e teamă că în curînd vor porni să tragă. Adu-ți amintire cum ne grăbeau șefii noștri. Asta este un seprost pentru noi, asta înseamnă că acolo te e gata. Nu, trebuie să fugim de aici imediat. Să ne ducem iarăși în partea de nord a insulei deoarece vor trage dintr-acolo — și zulusul arătă spre nord-est. După cum mi-aduc amintire de cealaltă parte au avut punctul de pază bărci. N-am văzut să le fi încercat pe apă. E posibil să le fi uitat, sau poate le-au lăsat în mod intenționat... Mîncare vom găsi

ostul orașel, din diferite resturi de alimente, amase în căsuța inginerului. Ieri, am găsit acolo estule. Și vom pleca pe altă insulă.

Aurobindo stătea la îndoială. El ținea prea în minte aventura cu rechinul. În adâncul sufletului său, indianul spera în venirea grabnică a vedetei, nădăjduia că fuseseră lăsați din reșeală. Prea ar fi fost din cale afară de crud să-l lase aici în mod intenționat, pradă unei morți sigure, pe ei, niște osîndiți fără înă și care își executau termenul, lucrînd argincios și ireproșabil.

— Trebuie să mergem în cealaltă parte, dar numai unul din noi. Și acolo va afla totul. Elălalt va rămîne aici, pentru cazul cînd er veni vedeta.

Intzenga consimți. Propunerea indianului era înțeleaptă. Zulusul se oferă să se ducă el la partea de nord — deoarece era un minunat cărșăliitor și alergător, și, deci, călătoria lui ar fi răpit mai puțin timp decît a indianului. Intzenga porni deîndată la drum, uitînd de încercare. Se cățăra pe povîrnișul abrupt, trecu muntele și dispăru. Aurobindo rămase singur în fața mării pustii, pe malul golfului. Soarele ridicase acum sus, devenind arzător. Indianul se uită împrejur și observă o ripă mică acoperită de copaci. Ripa întretăia povîrnișul în partea de sud-vest a muntelui și dispărea în adîncul lui, dincolo de coasta de vest a muntelui. Acolo nu se efectuaseră nici un fel de lucrări, indianul se îndreptă spre ripă, nădăjduind să găsească umbră și să-și strîngă ceva fructe bune de mîncat. Gura rippei era acoperită cu niște pietroaie mari și Aurobindo se strecură greu printre ele. În dosul blocurilor de piatră, se întrezări ceva în genul unei peșteri, în fundul căreia, printre pietrele acoperite de mușchi, se afla un mic lac. În față-i, se ridicau niște povîrnișuri acoperite de tufișuri dese. Aurobindo pătrunse în peștera răcoroasă, bău puțin apă și se ridică pe o piatră plată, pentru a scruta împrejurimile și a-și stabili orientarea. Nu-și făcea griji din cauza vedetei; era suficient să se cațere pe bolovani și să privească după creasta muntelui, și imediat avea înaintea panoramă întregului țarm.

★

— E timpul — spuse sacadat inginerul-șef, mîna savantului apăsă, supusă, pe cel de al doilea buton. Cu o tuțea de neînchipuit, ideile radiofonice ajunseră din urmă monștrul de oțel care zbura cu o viteză turbată și zăclăntăia funcționarea complicată a mecanismului rachetei. Imaginea de pe ecran dispărură și în fața privitorilor cu răsufierea tăiată, ranul fu cuprins de o lumină mată, uniformă.

— Racheta a căzut — exclamă inginerul-șef — acum vor sosi informații de pe vasele stațiunile de observație...

★

În apropierea lui, Aurobindo observă un bore, cu frunze mărunte și întunecate. Printre anze, se legănau niște fructe carnoase. În anul își ridică privirea în sus. O lumină închipuit de orbitoare aprinse cerul, se răsări pentru o clipită pe bolta albastră, stingînd soarele. Culori de o puritate nemaivăzută de o claritate de neînchipuit se alternau între ele, ca o undă care zboară cu viteza gîndului. Această lumină, în care nu era nimic pămîntesc, nimic cunoscut omului, lovi ochii lui Aurobindo, îi pătrunse tocmai pînă în adîncul pierului, i se înfipse în nervi cu ascuțișul ei candescent. Indianul căzu pe spate, în peșteră, și, în același moment, un urlet șuierător, detunătură uriașă zdruncinată toate celele corpului lui, îi stînsă conștiința. Aurobindo nu mai văzu cum dincolo de promoniul stîncos se învîrteji un stîlp de nisip, și aburi, ca o coloană uriașă de o rotunditate perfectă, și se ridică la o înălțime de trei ori deasupra oceanului unde, lovindu-se parcă de cer, începu să se lătească întocmai ca o spercă colosală. Piciorul acestei monstrușe ciuperce, avînd o grosime de două mile, rea compact, deși la suprafața sa fierbeau clocot mase incandescente de gaze și praf. Indianul nu simți cum, deasupra grotei, trecu val de flăcări infernale. Suflul lor vaporiză fișurile de pe povîrnișuri, crăpă stîncile, ca un zgomot detunător, se prăbușiră avalanșe de piatră. Trupul imobil al lui Aurobindo se întinse pe fundul plin de mușchi peșterii, în apa lacului.

... Zulusul fusese surprins de explozie de partea cealaltă a muntelui. Flacăra infernală nu-l mai putuse orbi pe negrul adăpostit de învelișul verde al pădurii. Aici, ea își pierduse forța ei atotzarătoare, fiind respinsă spre cer de povîrnișul muntelui. Numai suflul exploziei doborîse copacii, trîntindu-l pe Intzenga la pămînt și stîrnise o ploaie de pietre mărunte. O detunătură de necrezut îl asurzii pe zulus, torente de apă fierbinte se revărsară din cer. Norocul îl favorizase pe Intzenga. El se alese cu neînsemnate zgîrieturi și cu o puternică durere de cap. Omul pricepu deîndată că pe insulă căzuse un proiectil atomic și primul gînd îi fu la prietenul său.

Indianul se găsea dincolo de munte, acolo unde se manifestase toată forța infernală a exploziei atomice... Venindu-și în fire după șocul pe care îl suferise, africanul porni îndărăt, sub ploaia fierbinte, necurmată. El citise în diverse descrieri despre acțiunile bombelor atomice precedente, despre radiațiile ucigătoare pe locul exploziei, dar nu se gîndea la asta, grăbindu-se în ajutorul prietenului său... Nu se gîndea nici la faptul că ar fi putut urma o a doua rachetă. Prietenia era mai puternică acum decît toate sentimentele de groază și spaimă. Ea îl mîna înainte, în sus, pe povîrnișul abrupt, îl făcea să străbată printre mormanele de copaci doborîți, printre aglomerațiile destince cu colțurile ascuțite...

Aurobindo își veni în fire în urma unei groaznice dureri, care-i sfîșia măruntaiele. Era înconjurat de un întuneric absolut. Nu-și dădu seama pentru moment, că orbise și asurzise. Însă în clipa cînd acest adevăr îngrozitor pătrunse în conștiința indianului, el fu cuprins de o frică sălbatică, lipsită de oricerațiune. Întreg universul se dovedi a se găsi undeva, de cealaltă parte a vieții, iar el zăcea fără nici un ajutor în fundul prăpastiei negre, pierdută în bezna, de unde nu mai exista întoarcere și nu exista nici moarte. Solul îi ardea trupul, ca o plită încinsă, și Aurobindo porni să se trîscă. Cu un minut mai înainte nu se putuse mișca singur, dar acum se țira înainte, orb și innebunit, jupuindu-și de pietre pielea arsă, gemînd și strigînd întruna fără să-și dea seama de asta, deoarece nu putea auzi nimic. Așa se țirî pînă la malul mării. Apa caldă i se păru rece, valurile îl învăluiau pînă peste cap, nisipul ud era un pat paradisiac după pietrele încinse, și gîndurile lui Aurobindo începură să se limpezească...

Acuma știa că era prima victimă a noii invenții—racheta atomică—și știa că nu mai avea mult de trăit. Durerea arzătoare din interior se transformă în friguri, care îi excitau nervii și-i ascuteau gîndurile într-un mod ciudat. Creierul funcționa precis, cu o claritate, o rapiditate și o siguranță neobișnuite. Cugetul lui Aurobindo voia parcă să se smulgă din temnița întunecoasă a trupului mutilat și să se ridice pe aripile chinului înainte de a se stingea pentru totdeauna.

Indianului i se părea că cercetase toată viața în cîteva clipe, fusese în spațiile astrale și se în-

poiase de acolo înzestrat cu o clarviziune neomenească. Și această înțelepciune îi porunca să deschidă cu orice preț ochii oamenilor asupra impasului în care era țîrîtă omenirea de către puterea sălbatică a războiului și a profitului, de știința care slujește războiului, de filozofia capitalului... Dar cui i-ar fi putut transmite gîndurile sale, pline de o minunată limpezime, gînduri care i-ar fi ajutat pe oameni să înțeleagă magnificul adevăr, pe care dînsul îl obținuse în momentul unui elan și al unei încordări neobișnuite a creierului, în ultimele ore ale vieții... Intzenga pierise, și chiar dacă se salvase, cînd va reuși să-l găsească, el va fi mort. În jurul lui, erau numai apă și stîncile arse de flăcările infernale. Dar gîndirea mîndră, luîndu-și o dată zborul, nu mai recunoștea nici un fel de obstacole. Indianul începu să scrie pe nisip testamentul său adresat lumii, fără să-și dea seama că jocul valurilor spăla încontinuu rîndurile scrise. Adresînd un apel omenirii, Aurobindo scria îndrîjit, luptînd cu moartea care se țira în sus, prin corpul lui.

Intzenga ajunse pînă la trecătoare. Dar aici zulusul-erou trebuia să cedeze. Răsufierea colosalului incendiu era insuportabilă. Nici nu se putea gîndi să treacă prin cenușa pădurii arse și prin cîmpurile de piatră topită. În locul panoramei obișnuite a recifului, cu stratul de sîdef al coralilor, cu povîrnișurile muntelui de un verde feciorelnic, cu apa uimitor de limpede și transparentă, zulusul văzu urmele unei distrugerii cutremurătoare. Noroiul cenușiu al golfului, pietrele arse și fumegînde, totul mort, lumina roșie opacă a soarelui, care abia străbătea prin perdeaua de aburi și fum...

Ochii ageri ai zulusului distînseseră de pe înălțime, pe fișia îngustă a plăjii, o siluetă minusculă. Neobosit, porni din nou la drum, coborînd panta abruptă a brațului de nord al muntelui, și ajunse pe țarm. Acum putea trece fără prea mare greutate prin apa mică, pînă la grota de pe povîrnișul din partea de sud-vest, în fața căreia zăcea Aurobindo. Zulusul văzu că prietenul lui se mișcă. Atunci îl strigă cu voce tare, dar acesta nu răspunse nimic. Zulusul alergă și-l ridică, îngrozindu-se de trupul lui, tot numai arsuri și răni cu carne vie. Aurobindo prinse puternic mîinile lui Intzenga. Mai era încă în stăpînirea puternice și neverosimile stări de iritare ce-l cuprinseseră. Zulusul îl pipăia alarmat pe indian, încercă să-l întrebe... Neprimind nici un răspuns de la el, Intzenga începu să-i strige drept în ureche, pînă se convinse că prietenul său asurzise și orbise... Aurobindo ridică mîna, invocînd parcă liniștea, și începu să vorbească. Imaginea era tragică: indianul surd și orb încerca să transmită prietenului său toate ideile sale mărețe, care se înaripau în pragul morții, în nădejdea oarbă că zulusul le va transmite oamenilor. Intzenga observa aceste cumplite eforturi cuprins de mînie, susținîndu-și pe după umeri prietenul.

★

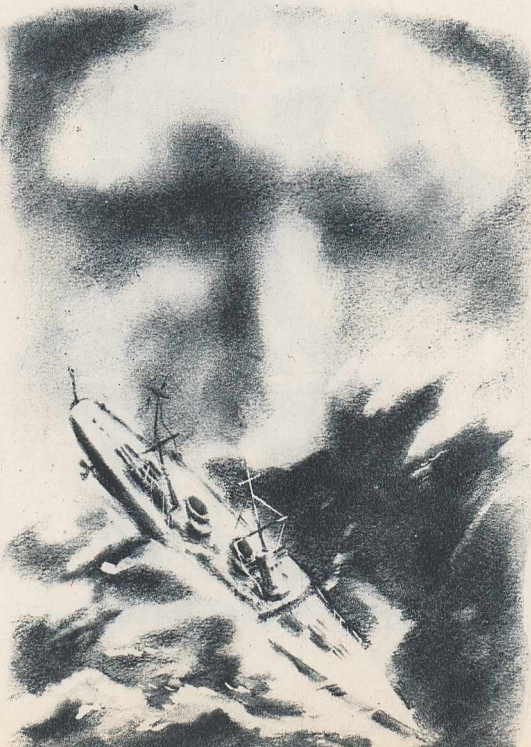
Inginerul-șef se depărtă de telefon.

— Vă rog atenție, gentlemen. S-a transmis comunicatul general al tuturor stațiunilor de observație. Racheta n-a nimerit muntele; a explodat la două mile de povîrniș, pe bancul de nisip. Ne-am grăbit cu o secundă... Inginerul tăcu puțin și termină triumfător: Forța exploziei, după cum se raportează, este colosală. Racheta a atins insula. Vasăzică, noua armă a fost creată. Sînt fericit că vă pot felicita, domnilor, cu prilejul măreței victorii a științei noastre...

Aplauzele, strigătele entuziaste umplură încăperea, întrerupîndu-l pe inginer. Generalii plini de importanță, savanții serioși, inginerii atît de preocupați porniră să sară, ca niște copii, îmbrățișîndu-se și sărutîndu-se; se băteau violent unul pe altul pe spate, tropăiau din picioare și flui erau. Se putea crede că toți acești oameni, reprezentanți eminenți ai științei, salută o măreață descoperire binefăcătoare, pentru fericirea omenirii...

Inginerul-șef reuși să ia din nou cuvîntul, cu foarte multă greutate.

— Sir Halles consideră că cea de a doua rachetă trebuie lansată imediat. Timpul este favorabil și vom putea chiar din prima zi de experiență să determinăm corectarea tirului și dificultăților respective... Salut această hotăr-

rite, mai ales că — inginerul-șef zimbi larg — mi-a fost acordată cinstea de a lansa cea de a doua rachetă...

Cei prezenți scoaseră urlete aprobative...

— Dați sus semnalul de alarmă — spuse hotărât inginerul și se lăsă în fotoliul din fața ecranului. Telefoanele începură să zbirnie, răsunară comenzi sacadate. Becul albastru se aprinse deasupra ecranului. Ingerul-șef așteptă puțin lângă cronometru și, cu o mână sigură, apăsă pe buton. Din nou se cutremurară zidurile groase: acolo, pe platforma de lansare, cel de al doilea monstru, într-un urlet asurzitor și-un vifor de flăcări, porni să străbată înălțimile. Însoțit de soneriile de semnalizare și de aprinderea pătrățelelor de pe placa radarelor, se avintă din nou spre ocean, din adâncul deșertului roșu.

★

Pe plaja mării, lângă unduirea valurilor, se stingea Aurobindo. Capul i se lăsase pe genunchiul prietenului și ochii larg deschși priveau ținută în adâncul cerului înalt, a cărui lumină nu mai putea pătrunde în bezna ce-l cuprinsese pe muribund. Mîinile lui Aurobindo se agătară convulsiv de prietenul său. Negrul îi mîngie liniștit părul ars de foc.

Un bubuit îndepărtat cuprinse cerul și, într-o clipită, se topi în depărtare. Intzenga privi uimit împrejur. În fața lui, marea era liniștită și pustie ca și mai înainte, nimic nu tulbura tihna înfricoșătoare a stîncilor calcinate.

★

— Toate stațiunile de observație au comunicat că racheta nu se găsește nicăieri, anunță posomorît inginerul-șef și, cu o nuanță de îndoială, adăugă — e de neînțeles, unde a putut să dispară. Radarele au înregistrat zborul ei normal pînă la numărul nouăzeci și doi. Racheta a dispărut deasupra oceanului. Sau o fi căzut, poate, în apropierea țărnelor, din cauza vreunei deteriorări.

— Eu am atras atenția asupra condițiilor neobișnuit de grele în care se poate obține un tir precis la distanțe atât de mari — vorbi deodată un om mic de statură, cu părul ciufulit, ce stătea modest, mai la o parte, lângă perete.

— Dar noi ce sîntem aici, niște proști? — i-o tăie, aproape grosolan, inginerul-șef. Optzeci de experimentări cu modele mai mici...

— Disputa noastră e veche; eu afirm că între modelul mic și rachetă există o profundă diferență calitativă! — îl întrerupse omul — de aceea experiențele dumneavoastră precedente...

— Vorbe goale! Îndată vom lămuri totul — se încăpățîna inginerul-șef. Cea de a treia rachetă va fi lansată chiar de creatorul ei! Poate că eu sînt ghinionist, ha, ha!...

Omul care stătea lângă perete clătină sceptic din cap, dar se întoarse, surprinzînd privirea răutăcioasă a inginerului-șef.

Din nou se cutremură pămîntul, din nou răsunară soneriile radarelor. Toți cei adunați aici urmăreau cu răsuflarea tăiată zborul rachetei. Aceasta porni apoi deasupra oceanului, dar ecranul radarului nu înregistră conturul muntelui de pe insulă. Constructorul își mușcă buza, în timp ce sprîncenele i se încruntau nervos. Luînd în cele din urmă o hotărîre, apăsă pe butonul care declanșă explozia proiectilului deasupra țintei...

★

Crucișătorul de avangardă „Princesse Charlotte“ brăzda valurile oceanului, cu o viteză de douăzeci de noduri. Artileria sa de bord ținea suprafața netedă a oceanului. Perpendicular pe direcția vasului, la o jumătate de milă distanță, tăia valurile al doilea crucișător, de aceeași clasă, iar departe, în urmă, se zărea dîra de fum a celui de al treilea. Cu gura strînsă, Commodore-le Chapin cerceta de pe punte marea liniștită.

Comandantul vasului ieși din cabina ofițerului navigant și se apropie de Commodore, străduindu-se, ca de la înălțimea staturii sale, să privească cît mai respectuos la superiorul său, bondoc și gras.

— Am transmis torpiloarelor, prin radio, ordinul dumneavoastră, sir. S-a confirmat primirea lui.

— Bine — răspuse posac Commodore-le, continuînd să-l măsoare pe căpitan cu o privire nemulțumită.

— Mai doriți ceva, sir? — întreabă acesta prudent, ghicind dorința șefului de a vorbi.

— Nu. Galoșul ăsta vechi ne reține — Commodore-le arătă înapoi cu capul, către pupă, la dîra de fum a celui de al treilea crucișător. Chiar și fără nenorocirea asta, este destul de nesuferit că ne-au mînat în Australia, fără să știm pentru ce, să întîmpinăm prietenește escadra yankeilor.

— Este adevărat, sir, — reluă cu plăcere căpitanul vasului. După escala din insula Bali... — aici, fața marinarului căpătă o expresie visătoare.

Șeful tăcea și căpitanul continuă pe același ton:

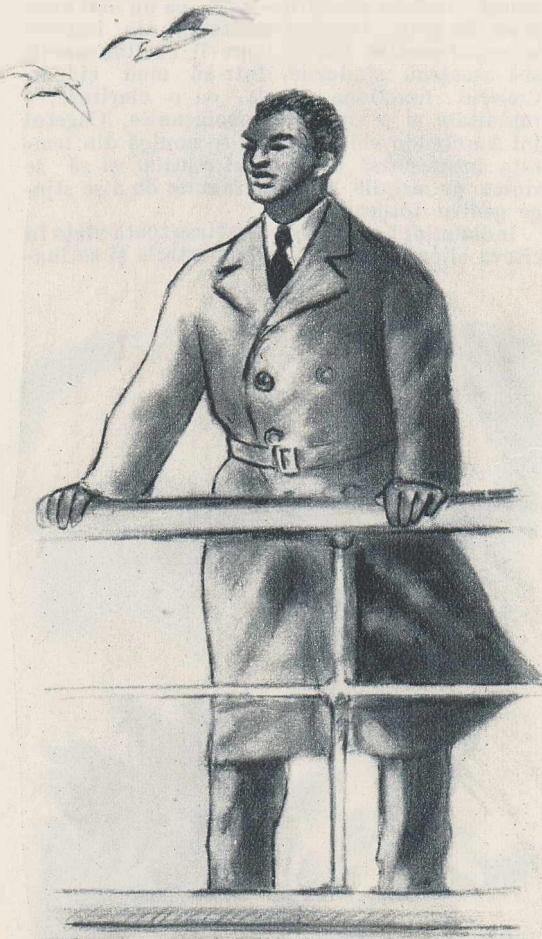
— Insula asta-i un vis. Ce natură, ce fete frumoase... — și speriat se uită pe furis la șef; toată escadra cunoștea romanul lui nereușit, pe care-l infiripase cu o frumoasă marea.

Commodore-le roși și se mînie și mai mult: — Nu mă interesează amintirile dumneavoastră! Am ordonat să transmiteți o mesajare acestui molflu de Whurberton. Viteză mai mare! — urlă Commodore-le, infuriindu-se de a binele.

Căpitanul își duse mîna la vizieră, dar nu mai reuși să facă la stînga împrejur. Se întîmplă ceva de necrezut. În depărtare, în partea de nord-vest, într-o clipită și fără nici un zgomot se ridică din mare un turn învolburat. Din turn își luă zborul un gigantic nor alb care se învîrteji spre cer și, în același timp, se lăți în părți, ca și cînd cineva ar fi deschis o umbrelă albă de o mărime neverosimilă. Urmă un urlet, un vuiet de nedescris, și vasul își smuci brusc pupa și se răsturnă pe-o rînă. Picioarele Commodore-lui zburară fulgerător peste balustrada punții de comandă și șeful ateriză pe punte. Căpitanul se aruncă buimăcit înainte, dar în momentul acela soarele se întunecă și un alt șoc, de o putere îngrozitoare, cutremură crucișătorul. Totuși, vasul se îndreptă. Un urlet necurmat și strigăte de groază se revărsară nestăvilite în negura care cuprinsese împrejurimile, apoi un întreg ocean de apă fierbinte porni să cadă din cer, și totul se potoli. Căpitanul se tăvălea asurzit pe puntea de comandă. Încet, abia mai putînd crede că este viu și întreg, se ridică în patru labe. De jos, de pe punte, răsunau strigătele stridente ale Commodore-lui:

— Veniți încoace! Vă dau pe toți în judecată. Semnalizatori! Căpitanul!

Peste cîteva minute, își veniră cu toții în fire. Commodore-le fu dus în cabina căpitanului,

în timp ce artileria antiaeriană se pregătea de luptă. Puternicul aparat de emisie al crucișătorului trîmbiță în toată lumea, anunțînd atacul monstruos. Prin norul de ceață și abu străfulgerau și detunau flăcările și tirul artileriei. Cel de al doilea crucișător începuse să tragă în inamicul invizibil.

★

În adîncul cazematei de beton, discuția științifică lua proporții. Nici cea de a treia rachetă nu nimerise insula și nu fusese înregistrată de stațiunile de observație. Ingerul-șef își pierdu o însemnată parte din îndrăzneala sa. Dar nu știa, sărăcuțul de el, că îl așteptă neplăceri și mai mari. În toila discuției, cînd modestul adversar al inginerului îi convinse de toți că problema tirului precis nu fusese de camdată rezolvată de constructorii rachetei, telefonul începu să zbirnie.

Constructorul luă receptorul, înjură și paloare bruscă îi cuprinse fața. Chemînd la parte pe inginerul-șef, începu să-i șoptească înecîndu-se:

— Escadra Commodore-lui Chapin... Se pe că... aproape... s-a scufundat ultimul vas la două sute mîle de obiectiv...

Ingerul-șef i se muiară picioarele. Stă nemîșcat aproape un minut, bițînd mîna spasme nedefinite, apoi, cu voce sugrumată, anunță terminarea experiențelor.

★

Intzenga lăsă cu grijă capul indianului pe genunchii săi și se ridică, întinzîndu picioarele amorte. Tîrî trupul prietenului țărîm, sus, și îngenunche, luîndu-și rămas bun de la credinciosul său tovarăș.

— Sărmanul meu Aurobindo — șopti în negrul — cît de mult ai vrut să-ți exprimi gândurile tale înainte de moarte. Nu știai, și vei mai putea afla niciodată, că aceleași idei mult mai clar exprimate și mult mai amănunțit, le-a scris acum patruzeci de ani Len undeva, în nordul îndepărtat al Rusiei...

Zgomotul unui motor întrerupse firul gîndurilor lui Intzenga. O vedetă brăzda mării înaintînd în plină viteză spre promontori stîncos. O bănuială fulgerătoare trecu pe capul negrului. Se lăsă să cadă pe plajă stătu culcat așteptînd apropierea vasului. ridică, făcu semne cu brațele, căzu din nou și apoi și porni tîrîș către apă, în întîmpinarea vedetei...

★

„Deținutul Intzenga, care s-a aflat pe insule împreună cu alți condamnați în momentul exploziei rachetei, a suferit o gravă contuzie care i-a răpit auzul și graiul. În afară de acest sus-numitul condamnat, mai manifestă simptome de atacare a unor alți centri cerebrali din care cauză se constată pierderea parțială a memoriei și a grafiei, deși restul corpului i-a rămas neatins. După toate probabilitățile bolnavul va trebui să sucumbă în curînd, cauză acțiunilor biologice ale radiațiilor radioactive, cu atît mai mult, cu cît celălalt condamnat care se afla împreună cu el pe insulă murit înainte de sosirea vasului. Din cauză stării sale, condamnatul Intzenga nu reprezintă nici un pericol în legătură cu nota dumneavoastră secretă nr. 32—94—76/2. Intzenga poate fi eliberat și transferat într-un spital civil pe se va întoarce în patrie“...

★

Intzenga ieși pe punte și se opri lângă balustradă. Un vînt puternic bătea zburdalnic liber deasupra mării, smulgînd spuma de crestele talazurilor posomorite. Trupul putnic al zulusului clocotea de energie. Așteptă cu nerăbdare sfîrșitul călătoriei. Cîntecele luptă ale poporului african stăteau să izbucnească din pieptul lui larg, mîinile-i puternice strîngeau balustrada. Intzenga se stăpîni să aprinse pipa și începu să se gîndească cuvîntarea pe care voia să o țină la Congresul Păcii.

Negrul se ducea la congresul prietenilor ori nirii, congresul oamenilor simpli — negri albi, galbeni și roșii. Se ducea să vestească luptătorii păcii despre noua uneltire a demanilor omenirii.

— Campionatele europene de volei —

Timp de două săptămâni, matorii de sport din București au trăit din nou simțările marilor întâlniri internaționale. Intrecerea dintre cele mai bune echipe masculine și feminine de volei din Europa a atras în fiecare zi, pe stadionul „Dinamo”, zeci de mii de spectatori care au urmărit cu emoție, entuziasm și înfrigurare, fiecare partidă. Căci fiecare partidă a însemnat o adevărată revărsare de forță

și energie, de măiestrie și voință.

Spectatorii bucureșteni, atât de darnici în aplauze și încurajări, și-au oprit de multe ori răsuflarea, atunci când se jucau mingile decisive, pentru a înconjura apoi cu tunete de aplauze bucuria învingătorilor. Ei au admirat „bombele” trăgătorilor cehi și sovietici, excelentul joc defensiv al liniei a doua sovietice, blocajul impenetrabil al echipei iugoslave,

luțea în ofensivă a jucătorilor bulgari, jocul variat și spectaculos al echipei noastre.

Întâlniri ca acelea dintre U.R.S.S. — R. Cehoslovacă, (masculin și feminin), R.P.R. — R. P. Bulgaria, Franța — U.R.S.S. se vor șterge foarte greu din memoria spectatorilor. Ele au legat, au apropiat mii de oameni de acest sport elegant și spectaculos.

Te simți emoționat și plin de mândrie la gândul că patria ta se afișează cu tot mai multă tărie la loc de frunte pe tabela sportului european și mondial. După rezultatele obținute pînă în prezent pe tărîm internațional, o nouă victorie, clasarea echipei masculine a R.P.R. pe locul II la recentele Campionate europene de volei, vine să confirme creșterea continuă a măiestriei sportivilor noștri, urmare firească a marilor posibilități de dezvoltare pe care regimul nostru le oferă sportului.

Pe drept cuvînt, putem spune că cea de a patra ediție a campionatelor europene de volei a dat trei învingători. Alături de cele două echipe cehoslovace (femei și bărbați), care au cucerit pe merit locul I la întrecerile feminine și masculine, cel de al treilea învingător a fost însuși acest sport, voleiul, care cu acest prilej a cucerit în țara noastră mii și mii de noi amatori.

La sfîrșitul competiției, căpitanii celor două echipe cehoslovace primesc trofeele victoriei.

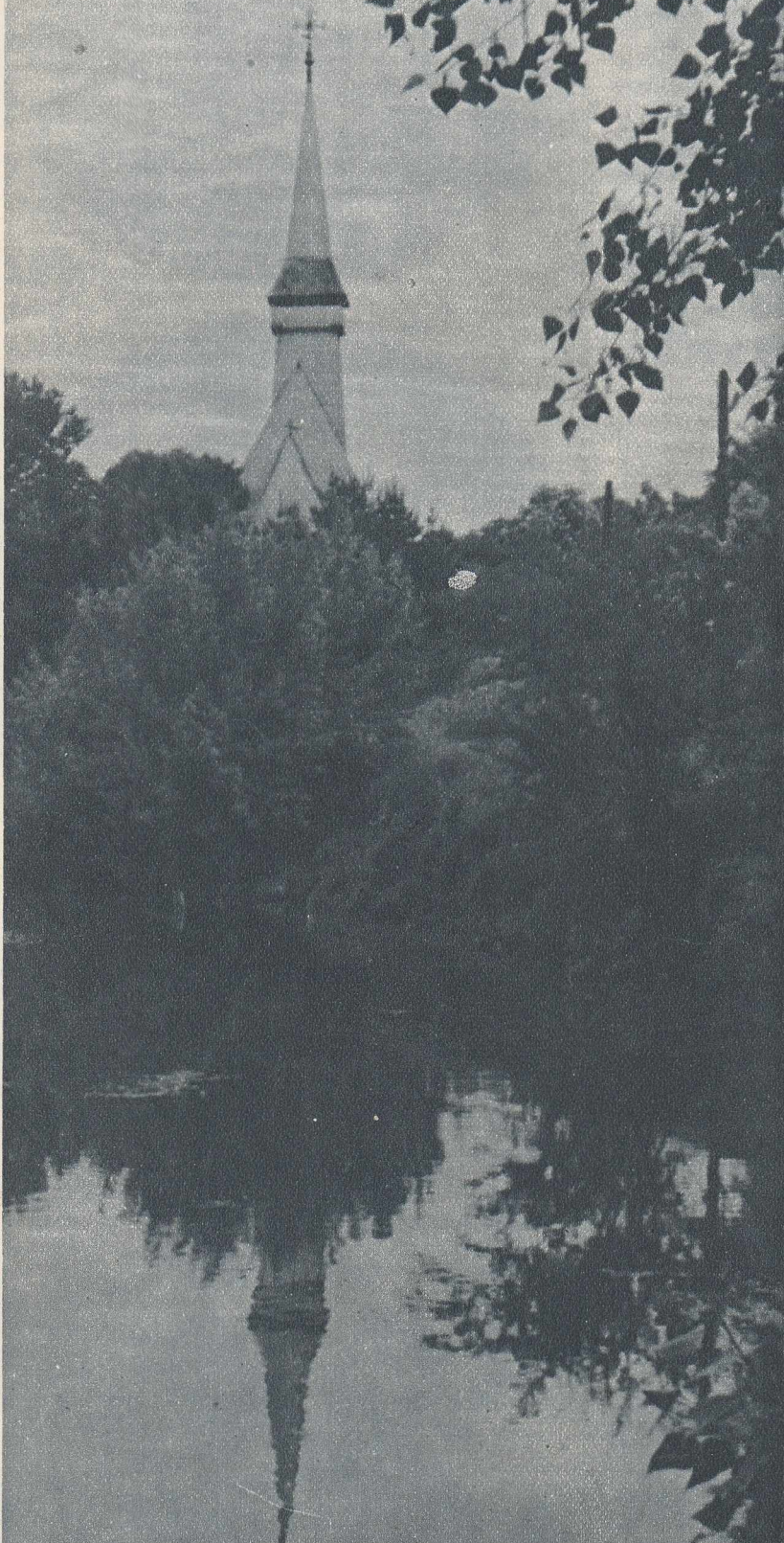
În timpul competițiilor, în acea atmosferă tinerească, sărbătorească, s-au legat nenumărate prietenii. Iată în fotografie patru noi prieteni: doi tineri italieni, una din componentele echipei R. P. Ungare și o pionieră din țara noastră, poate o viitoare jucătoare de volei.

reprezentativa masculină a țării noastre are bucuria de a primi un trofeu în urma clasării sale pe locul II.

MUZEUL

SATULUI

Există în Bucureștiul nostru un fel cu totul deosebit de monumente istorice, cum nu cred că se mai află aiurea. Sînt niște clădiri vechi de sute de ani, dar care n-au fost ridicate pe acest pămînt de pe malurile Dîmboviței, ci mult mai departe, și care, totuși, acum se află aici...

De pe lacul Herăstrău, se vede răsărind deasupra frunzișului verde al copacilor, zvelță și grațioasă, săgeata turnului unei biserici. Stilul ei neobișnuit ne face s-o recunoaștem numaidecît: nu încapă nici o îndoială, e o biserică maramureșeană. Ce-o fi căutînd aici, în inima orașului lui Bucur? Poate vrei să vedem mai de aproape această bătrînă biserică, înălțată încă în anul una mie șapte sute douăzeci și șapte... Mă tem, însă, că n-o să ajungem chiar atît de curînd la ea, fiindcă în drum vom fi ispitiți să facem multe popasuri în fața altor multe clădiri la fel de interesante prin pitorescul lor. Dacă ții-neți, însă, haide să ieșim în șoseaua Kiseleff pentru ca de acolo, trecînd pe sub un portal care închipuie arhondaricul unei mănăstiri, să pătrundem în „Muzeul satului“.

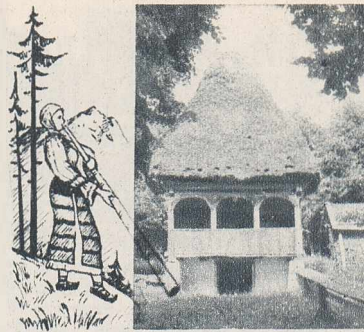
O lume de basm

Parcă ne-a fost vorba să vizităm un muzeu? Și, cînd colo, iată-ne intrați într-un sat, un sat adevărat în care unii dintre noi, din orice colț al țării ar fi, își regăsesc amintirile copilăriei și simt adîncă emoție a unei întoarceri acasă... Adie un vînticel care leagănă încet cren-gile albe, scuturînd petalele castanilor și încrețind apa lacului ce se zărește de departe. Trecem pe lîngă zaplazuri vechi și porți înalte, cu lemnul înnegrit de ploii, pe lîngă case joase de cîmpie și altele înalte, cu foisor, de la munte, și ne mirăm parcă cum de au nimerit alături... E liniște în satul acesta fermecat. Nu se aude nici lătrat de cîini, nici muget de vite, nu trec nici care scîrțîind pe ulițe, nici nu se ridică fum din coșuri. Îți vine să crezi că e în revărsatul zorilor, într-o zi de sărbătoare, cînd oamenii se deșteaptă mai tîrziu. Și te aștepti din clipă în clipă să-i vezi ivindu-se pe prispe și în ogrăzi, și tot satul să se miște, începîndu-și viața obișnuită.

Toate acestea, însă, se pot petrece doar în închipuirea noastră. Fiindcă ne aflăm într-adevăr într-un muzeu, oricît nu ne-ar veni să credem. Casele acestea nu sînt locuite. Rostul lor este acum să arate vizitatorilor muzeului care e înfățișarea satelor noastre de munte ori de cîmpie și deal, din Moldova, ca și din Oltenia, Muntenia, Dobrogea ori Banat. Dar — și în asta stă taina vieții pe care o păstrează aceste case — ele au fost locuite de oameni, unele chiar vreme de zeci și sute de ani. Între pereții lor de lemn, de lut ori de cărămidă, s-au născut și au trăit oameni, s-au petrecut nunți vesele ori praznice în tristate, s-au ținut sfaturi la vreme de cumpănă ori de bucurie. Și acestea toate nu se pot șterge, nu pot pieri. Ele s-au încrustat în pragurile tocite ale porților, pe sticla geamurilor prin care oamenii și-au aruncat privirile către zare, așteptînd și nădăjduind, în șindri-lele acoperișurilor și în vetrele în-negrite de fum.

Știință și poezie

Bineînțeles că menirea unui muzeu nu e numai să ne facă a visa cu ochii deschiși. El e întocmit în-deobște după riguroase criterii

Acum un veac și jumătate, casele moșii își piteau pereții de brad sub căciuli toase țesute din paie, întocmai ca aceea construcție ridicată pe pămîntul Sălcii (Cluj) de un meșter popular.

științifice, care, cel puțin aparenț, nu au nimic de-a face cu poezia. Iar satul „din basme“ în care ne aflăm e, la urma urmei, un foarte serios muzeu etnografic. Așa încît să lăsăm un pic, dacă va fi cu putință, basmele și poeziile de parte și să privim muzeul și alți ochi.

Pontru ca să fie aduse aici cele treizeci și două de case țărănești din toate regiunile țării — biserici din Maramureș, moara de vînt din Dobrogea, gospodăria de pescărie de pe malul lacului Razelm, stejarurile din munții Apuseni și toate cîte se mai află în cuprinsul muzeului — a trebuit să fie întreprinsă o intensă muncă de cercetare științifică, începută în anul 1936, întreruptă apoi numaidecît după aceea și reluată abia în 1941.

Nu e ușor să găsești casa care fie într-adevăr tipică pentru stilul arhitectonic și pentru felul de trăire al oamenilor unui ținut și pentru o anumită epocă. E nevoie să bătăie sate după sate, să intri și să cercetezi sumedenie de case ca să oprești, în sfîrșit, asupra unei anume. După cum nu e mai puțin greu să muți casa aleasă din locul ei de origine, la București, și să reclădești aidoma. Nu e vorba să copiezi, să reconstruiești alta nouă ci să transportezi o clădire care are sute de kilometri. Oricine își poate închipui cîtă migală se cere pentru ca fiecare grindă, fiecare bucată de șindrilă, fiecare piatră să fie așezate întocmai la locul lor și mai alături.

Pentru ca nimic să nu fie demontat, la demontarea și reclădirea caselor au lucrat de fiecare dată meșteri zidari și dulgheri din satul respectiv, singurii care puteau cunoaște „tainele“ construirii caselor de pe la ei. Anul trecut, a perisulul bisericii maramureșene din cuprinsul muzeului i s-a înșindrila. Pentru treaba aceea au fost chemați meșteri din Dobrogea, satul în care a fost ridicată biserica acum două sute mai bine de ani. Au avut de căminuna cei care au privit cum mergeau meșterii maramureșeni: fînici un fel de schele, așezați „alașul“ lor — un scaun legat cu frînghie de un capăt de grindă la o înălțime de 25-35 metri, meșterii au înnoit acoperișul bisericii cum nimeni în locul nu s-ar fi priceput s-o facă.

La reconstruirea interioară aceeași grijă și aceeași migală. În general, s-a căutat a se păstra întocmai inventarul casei adăugat în muzeu, ca și locul fiecărui obiect. În multe cazuri, însă, fost necesare unele corectări; pildă, era firesc ca în casele secolului al XVIII-lea sau din pr-

umătate a secolului al XIX-lea, cele obiecte să se degradeze de-a lungul vremii, să se piardă sau să fie înlocuite de urmașii celor care au construit casa, cu altele mai moderne. În „Muzeul satului”, aceste obiecte au fost restaurate sau procurate din alte case ale regiunii, care ele fuseseră păstrate. Uneori au alături obiecte casnice și unelte din epoci diferite: lingă făclerilor care bătrînii oșeni de pe la 180 își luminau casa, ținînd în el prînsă o așchie de lemn rășinos, stîlîm, bunăoară, obișnuita lamă de gaz de mult mai tirziu.

O altă problemă care li s-a pus organizatorilor muzeului a fost și cea de a înzestra interioarele celor două case cu obiecte de artă populară, într-adevăr specifice regiunilor respective. Uneori ceramica, sculptura în lemn, motivele țesăturilor, ornamentul diferă în oarecare măsură chiar de la un sat la altul; casa de lemn trebuie să reprezinte însă un ținut întreg, căci nu pot fi luate cîte una din fiecare din miile de sate de pe pămîntul nostru... Și atunci s-a făcut o selecție științifică a obiectelor de artă populară, cele mai tipice pentru acea regiune. Vizitatorii muzeului pot astfel să-și ia seama cum e o adevărată casă în Gorj, o adevărată casă din Țara Oțolilor, din marginea Sibiului, din Delta... Cîteva ceasuri petrecute în „Muzeul satului” aduc vizitatorului același rod ca și un îndelungat studiu etnografic. Pentru acest lăcaș de știință și poezie, nu există foarte puține în Europa poate în lume, înfățișează uimitor de viu viața poporului nostru, fletul său.

Unde sînt oamenii!

Dar ne-am luat cu vorba și n-am vădit încă să vedem mare lucru din multe demne de văzut din acest muzeu. Să intrăm, deci, în cîteva case, pentru a le cunoaște mai deaproape.

Iată casa aceasta de lemn înnețită, cu acoperișul înalt și tîguțat, cu șindrilă, care stă dîrză și parcă pe piatră, cum a stat aproape 200 ani în calea vînturilor și avalanșelor de zăpezi din munți. E o casă din Țara Oașului, din satul Moșii, ridicată în 1780 de strămoșii lui Moș Vășfi de astăzi, ultimul locuitor. Din poartă chiar, de la ranița cu boc (uriaș butuc de lemn care se cumpănește într-un de lemn și pe care-l poate înălța și un copilăndru), îți dai seama de minunata pricepere de așezări în lemn a oșenilor. Apoi, în casa și rămîi uimit de felul cum a fost construită: e o casă răpătoare, dar numai cîte două șani de gorun, cioplite cu barda, și nici un amestec al fierăstrăului, alcătuesc un perete întreg. Să intrăm în casă și să admirăm țesăturile de pe pereți, cu motivele lor

cum se vede, oamenii din Tilișca, regiunea Buzului, pun mare preț pe podobeale odăii...

de flori învoalte și de păsări fantastice; să ne uităm atent la fiecare cioplitură de pe laviță, de pe lada de zestre, de pe fiecare bucată de lemn care se găsește în casă; să ne așezăm lingă vatra înnețită de fum și să ne închipuim că e iarnă vijelioasă și jarul sclipește roșu de parcă ar ride...

Să ne aplecăm apoi din spinare și să intrăm în bordeiul acesta din sudul Olteniei, săpat în pămînt ca un mușuroi de furnică; din spate nici nu s-ar vedea — l-am confundat cu cîmpia. Deasupra bordeiului, crește iarbă... Așa trăiau, pînă către sfîrșitul veacului trecut și pînă și în veacul nostru, sute de mii de țărani iobagi de pe moșiile boierilor olteni! Într-o întreagă viață de om, n-aveau puțină să-și dureze o casă ca lumea! Dar înăuntru, din sărăcie lucie, tot izbuteau să încropească o „cameră curată”, din care nu lipseau vestitele scoarțe oltenesti, lucrate cu atît mai frumos, în culori cu atît mai aprinse

În asemenea bordeie, ca acesta din Castranova, regiunea Craiova, și-au dus veacul de-a rîndul viața, țărani iobagi.

și măiestre, cu cît era mai mohorit traiul iobagilor țesătoare...

Alături e o gospodărie de pescari lipoveni din Jurilofca. Marea și munca pescărească au făcut ca și casele lipovonești să fie deosebite. Odăi mai multe, înșirate una lingă alta, cu mai multe tinde, pentru familiile numeroase; pridvor lung, bănci pentru sfatul de seară; tot felul de încăperi pentru complicatele unelte pescărești. Și camerele lipovenilor sînt alt fel de cît cele ale altor săteni. Lipsesc scoarțele, dar în schimb ce minunate și gingașe broderii, picturi pe sticlă, în care domină albastrul, culoarea cerului și a mării, iar pe masă, nelipsitul samovar! Aștepti parcă să dea în clocot și să-ți vezi pe bărboșii pescari adunîndu-se să-și bea ceaiul din farfurioare, zdrobind bucată de zahăr între dinții puternici și povestindu-și isprăvile din largul mării...

N-ar trebui să lăsăm deoparte nici coliba veche moțească, atît de asemănătoare cu căscioarele din basme; nici casa lui Antonie Mogoș, renumitul meșter de case din părțile Gorjului, minunat împodobită cu bogate creștături în lemn, cu poarta ei falnică și mîndră; nici biserica din Dragomireștii Maramureșului, cu zugrăvelile ei atît de mișcătoare făcute de meșteri-pictori țărani; nici moara de vînt, nici șteampurile aurifere, nici atîtea și atîtea case din toate părțile țării, una mai frumoasă și mai interesantă decît cealaltă.

Da, în casele acestea — în care astăzi nu locuiesc oamenii — oame-

Gospodăria de la Chiojdul Mic, de prin părțile Buzului, te întîmpină cu această primitoare poartă.

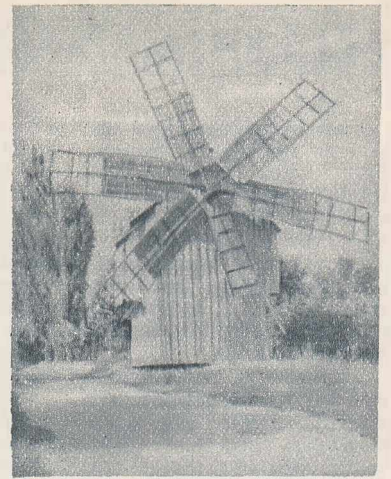
ni nu lipsesc totuși. N-avem decît să ne aplecăm deasupra leagănelor din șuvițe subțiri de alun agățate cu o sfoară de grindă, unul mai mare pentru puilul de om și altul mai mic, pentru păpușica de cîrpă, și o vom vedea pe mama de odinioară cu mîinile-i de aur ce împleteau minunate țesături. N-avem decît să ne apropiem de tulnicul uriaș, să ne uităm la felul cum a fost meșterit din coajă de mesteacăn, și-l vom vedea pe omul de demult buciurmîndu-și, după o creastă de munte, dorul sau bucuria, ori dînd veste de primejdie mare. În casa din Cîmpanii Beiușului, vom găsi securi cu fierul încrustat cu floricele, pe care meșterul o folosea la despicatul butucilor, fără a-și pierde nădejdea că va veni o zi cînd îi va sluji în lupta împotriva asupritorilor, la o nouă chemare a unui Horia! Pe masa casei din Muscol, vom vedea o tipărie cu patru ulcele; și-i vedem parcă aievea pe oamenii de altădată sorbind, în puținul răgaz al unei sărbători, sucule neîntrecut al vestitelor livezi de pe acele meleaguri.

În fiecare lucru ieșit din mîna omului, s-a păstrat și o parte din sufletul lui. Nu, oamenii nu lipsesc, chiar dacă nu sînt de față. Semnele trecerii lor de o viață prin acele case nu s-au șters, după cum nimic din ce e mai frumos și de preț în viața omului nu se pierde.

...Și satul-muzeu ține pasul cu vremea

Orice așezare omenească, urmînd legea de neclintit a vieții, se schimbă de-a lungul vremii, se înnoiește. Și oricît ar fi el de muzeu, deci, după cît s-ar părea, statornicit, pentru vreme îndelungată, și satul neobișnuit în care ne aflăm se schimbă, ținînd pasul cu vremea.

Mai sînt multe de îndreptat, multe de întregit. În 1936, cînd s-a înființat muzeul, inițiatorii lui din „școala sociologică” aveau criterii cu totul altele decît cele științifice care ghidează munca cercetătorilor de astăzi. Cînd s-a propus aducerea unui bordei din sudul Olteniei, atît de tipic pentru condițiile de trai ale țărănimii din regiunea respectivă, s-a ripostat: „cum, în loc să le ascundem, să le aducem pentru a fi văzute de o lume întreagă, să compromitem neamul român?” În schimb, au fost aduse pe cît era cu puțință case mai înstărite. Și așa s-a făcut că în vechiul muzeu s-a dat o imagine idealizată a vieții țărănilor noștri, departe de cea a adevărului vieții. Naționalismul inițiatorilor a făcut ca în muzeu să nu fie reprezentată nici una din minoritățile naționale, după cum, conform teoriei „România e o țară eminemamente agricolă”, muzeul a fost conceput în exclusivitate rural.

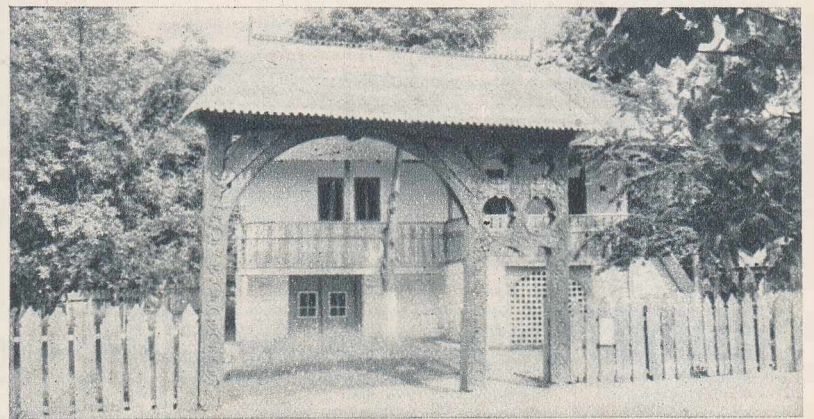

Moară de vînt din Sarichioi, raionul Istria.

După scurtă vreme, de altfel, muzeul a fost lăsat în paragină. Abia începînd din 1948, a fost reluată munca de reorganizare a muzeului, care continuă de atunci neîntrerupt. Nici vorbă nu mai poate fi de confecționarea unui decor spectaculos pentru o oarecare „Lună a Bucureștilor”, ci de înjgheburile unui trainic așezămînt de cultură, care să reprezinte cît mai complet viața de ieri și de astăzi a poporului nostru. Lacunele muzeului au fost și vor fi împlinite: de la 4000 de obiecte, s-a ajuns astăzi la un număr de 8000, colecționate în mod sistematic, cu amănunțite descrieri etnografice.

Pe calea aceasta, colecțiile muzeului au atras, pentru studii științifice și pentru documentare artistică, mulți cercetători din școlile de artă, din Institutul de arhitectură, de la teatre și Cinematografie, de la institute de proiectări, artiști plastici și graficieni, cercetători ai etnografiei și ai artei populare și alți diferiți specialiști. Vor fi reconstruite clădiri din cele mai îndepărtate timpuri, coborîndu-se în istorie pînă în epoca vechilor daci. A fost adusă o gospodărie de pescari lipoveni, după cum vor fi aduse și case secuiești, săsești, tătărești și ale tuturor celorlalte minorități naționale. Nu vor lipsi nici o veche casă de muncitor din Hunedoara, o casă de meșteșugari dintr-un bătrîn oraș transilvănean, o locuință muncitorească și una de colectivist din vremurile noastre. Și toate aceste înnoiri vor înțări tot mai mult via imaginea a vieții poporului nostru de-a lungul veacurilor, așa cum o aduce „Muzeul satului”. Iar mulți dintre noi, vizitîndu-l, vom trăi de fiecare dată mai puternică emoția vie a unei întoarceri acasă...

Nicolae MĂRGEANU

Nu întotdeauna șahul a fost atât de apreciat ca astăzi. Pare curios, dar au fost timpuri când jocul acesta, a cărui valoare și frumusețe sînt astăzi unanim recunoscute, era considerat ca făcînd parte dintre jocurile de noroc (!) și, în consecință, interzis cu strîșnicie de către biserica catolică.

În legătură cu aceasta, este interesantă pățania unui episcop catolic din veacul al XI-lea, care—spre „pierzania” sufletului său—era, după cum se va vedea, mare amator de șah.

Întimplarea este relatată, cu mare indignare, de către cardinalul Pietro Damiani, într-o scrisoare în limba latină adresată papei, datînd din anul 1061, și publicată mai tîrziu (în 1606) la Roma.

„Imi opresc pana — își începe povestirea cardinalul — fiindcă roșesc de rușine că trebuie să amintesc despre moduri de desfătare și mai demne de dispreț decît vînațoarea și prinderea păsărilor; anume despre pasiunea pentru jocurile cu zaruri și pentru șah, care, fără îndoială, transformă pe un slujitor al bisericii într-un mim, în special în ceea ce privește ochii, mîinile și limba, făcîndu-l un adevărat comediant.”

După această luare fermă de poziție, cardinalul nostru trece la expunerea faptului:

„De aceea, sînt de părere că va fi edificator dacă voi aminti despre ceea ce mi s-a întîmplat cu onoratul episcop al Florenței. Am călătorit o dată cu el și, în

sfîrșit, spre seară, am ajuns la un han. Eu m-am retras la chilla presbiterului. El însă a ocupat un loc într-o sală mare, în mijlocul a numeroși oaspeți. În dimineața următoare, vizitiul m-a informat că numitul episcop a jucat șah. Această veste mi-a străpuns inima ca o săgeată, cauzîndu-mi rana indignării...”

În această stare de spirit, cardinalul a așteptat momentul potrivit pentru a-i face morală episcopului, cam în felul următor:

„A fost oare frumos și corepunzător datoriei tale să-ți pierzi toată seara în deșertăciuna șahului și să-ți dezonzorezi mîna... și limba... cu pata unei desfătări care este un sacrilegiu? Doar autoritățile canonice ordonă ca episcopii care joacă zaruri (aleatores) să fie destituiți...”

În zadar a încercat episcopul să se apere:

„El însă a încercat să se acopere, cu un scut, cu diferența de denumire, spunînd că: una este șahul, alta zarurile. Autoritățile condamnă zarurile, dar despre șah nu

pomenesc nimic și, deci, prin aceasta îl aprobă. La aceasta i-am replicat: despre șah nu se spune nimic în acel edict, dar el subînțelege ambele jocuri sub numele de zaruri. Astfel, dacă jocul cu zarurile este interzis, iar despre șah nu se spune nimic direct, nu există îndoială că ambele jocuri sînt subînțelese în același cuvînt și ambele sînt condamnate de aceeași hotărîre.”

Și cardinalul adaugă cu satisfacție: „Episcopul s-a supus cu umilînță argumentelor aduse. El a promis solemn să nu-și mai ia niciodată asupra sa o astfel de vină și a cerut să-i fie dată o pedeapsă, ca penitență.”

...Nu știm dacă episcopul de Florența, după ce a îndeplinit această penitență, s-a ținut și de cuvînt în ce privește șahul. În orice caz, toată ardoarea desfășurată de cardinalul Damiani și de alții ca el, pentru combaterea șahului și pentru salvarea sufletelor păcătoșilor care-l practicau, n-a dat nici un rezultat, după cum e ușor de constatat. Șahul s-a răspîndit cu mare repezițiune și, curînd, prelații n-au mai avut încotro. Ba chiar — ironie a soartei! — unii dintre ei, scăpînd la larg, s-au apucat să cînte în versuri frumusețea șahului, ca episcopul Hieronimus Vida în a sa „Scacchia ludus” (apărută în 1527)...

Păcat că nu mai trăia șahistul episcop al Florenței, care „s-a supus cu umilînță argumentelor aduse...” Ar fi putut juca și el un șah fără frică!

PE DRUMURI DE MUNTE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	B	I	R	S	E	I		H	A	M	A	C
2	R	A	R	D	S		C	O	L	I	N	A
3	A	C		B		M	A	G	V	R	A	
4	D		C	O	R	S	A	N	E	S		
5		P	O	T	E	R	H	S	I	R		
6	C	I	N		T	E	N	S	L	O	I	
7	O		L	E	N	F	S	E	I			
8	L		P	A	Z	A		A	L	V	M	
9	O	C	A	U	A		A	R	S	I	T	A
10	R	A	N	I	T	A		T			T	U
11	I	N	I	O		T	A	N	L	A	L	E
12	T	A	R	L	A		T	E	R	N	A	C

ORIZONTAL: 1) Ținut în sud-estul Transilvaniei, vestit prin pitoreștile costume ale locuitorilor și minunatele sale peisaje alpine — Pat din pînză sau soară, folosit de excursioniști. 2) Sus la munte-o poieniță... — Munte în miniatură. 3) Bold — Movilă. 4) Adăposturile naturale ale păsărilor. 5) Năimiți ai stăpînirii de odinioară, care băteau potecile munților în căutarea haiducilor — În mijlocul drumului... 6) Mică ambarcațiune pentru excursii nautice — Față — De gheață... 7) 50% din aerul tare al munților... — Dumnealui nu se încumetă să urce costișele munților! — Pronume. 8) În atribuția brigadierilor silvici — O bucată de halva. 9) Peste tot la fel — Dogoarea soarelui. 10) O au excursioniștii în spațe — Competiție ciclistă. 11) Acompaniament vocal — Vorbe, vorbe, cum se pornesc seara în cabană! 12) Ară, seamănă, seceră... — Prispă la casele de munte.

VERTICAL: 1) Haina vesnic verde a munților (sing.) — Armonia culorilor într-un tablou. 2) Îl înfîlînim în munții Tibetului — Podoabă a munților — Ceasă. 3) Romulus Roșu — Fructul coniferelor — Coastă prăpăstioasă de munte. 4) În liniștea pădurilor de munte, murmur tainic de izvoare — Pietriș ce se rostogolește pe pantele munților. 5) Două puncte cardinale — Un munte care și-a pierdut capul în nori. 6) Rămășițele ghețarilor (sing.) — Ațe! 7) Loc de odihnă în munți (pl.) — Cal. 8) Scriitor moldovean, mare maestru în descrierea munților — Mantaua ciobanilor (pl.).

DEZLEGAREA JOCULUI OPERE ȘI OPERETE

ORIZONTAL: 1) Roza vîntului 2) El — Ni — Urmări — Ut Paganini — Dailla. 4) Eno — Ti — Ivan. 5) Rd — Od — Aram — A 6) Tertet — Itesc — As. 7) O Elan — Spus — E. 8) Rustic — Olaus. 9) Iia — Bellini — I 10) U — Vieru — Sufag — U. Petrece — Manon. 12) Balet — Re — Inel. 13) Ab — Ma — Harem — De. 14) Rac — Ti — Gardă. 15) Draperii — Lă

VERTICAL: 1) Repertoriu — B 2) Olandezul — Pahar. 3) Z — R — Savel — Ca. 4) Ana — Item — P. 5) Vînt de liber 6) I — Il — Tăcere — Cir. 7) N — Năluca — Ni. 8) Trleri — Ni — Hal. 9) Um — Rat — Ais — I 10) Radames — Numeral. 11 — Spottă — Egu. 12) Liliacu Animau. 13) O — Ivi — Sar — Rt. 14) Ruladă — Ul — Ne 15) Tănăsescu — Lear.

ȘARADE

Sărînd din arcă, NOE, somnoro A lunecat, căzînd cu capu-n Așa s-a agățat de-o „invoială” Și ce-a urmat... știe Marcel Buc

Cifra o știm noi toți din geoma Aduag la ea „un timp îndelun” Și din cuvîntul astfel încheag Va răsuna de vrei... o melodie ...Să nu credeți cumva c-am termi Aș vrea să mai adaug un NAI st Să vă ofer astfel un nou cuvîr Cu el, de asemeni pot să cînt

FILATELIE

O ANIVERSARE

Cu ocazia aniversării a 85 ani de la fondarea Academiei bulgare de știință, în R. P. Bulgaria s-a emis un timbru de 80 stotinki, culoarea negru-oliv, înfățișînd clădirea Academiei. Timbrul, imprimat în heliogravură, are dimensiunea de 22/31 mm, dantelura 13. Imprimarea s-a făcut pe hîrtie groasă gălbuie, după aranjamentul grafic al pictoriței Stefanka Gospodinova.

Această aniversare este strîns legată de prietenia seculară dintre poporul român și poporul bulgar, reprezentînd o pagină luminoasă din trecutul acestora: Academia bulgară de știință își are nucleul în „Societatea cîrturară bulgară”, fondată la 12 octombrie 1869, în

orașul Brăila, pe vremea aceea puternic centru cultural al emigrației bulgare. Societatea a fost fondată de un mînunchi de cîrturari în frunte cu istoricul Marin Drimov, scriitorul Vasil Stoianov și Vasil Drumev. În anul 1911, „Societatea cîrturară”, mutată între timp cu tot patrimoniul său la

Sofia, ia numele de Academia bulgară de știință.

După 9 septembrie 1944, data eliberării Bulgariei de către Armata Sovietică, această instituție a luat o deosebită dezvoltare. Astăzi, Academia are 7 secțiuni (în loc de 3 cîte avea pînă în 1944) și 37 de institute (în loc de 1 cît avea pînă la eliberare). Dacă înainte de 9 septembrie 1944, Academia primea din partea statului o subvenție anuală de 1 milion leva, astăzi, bugetul Academiei bulgare de știință este de circa 34 milioane leva.

Nu mai acest fapt, luat aparte, ilustrează limpede importanța pe care regimul democrat-popular din R. P. Bulgaria o acordă științei și culturii.

REDAȚIA: BUCUREȘTI Casa Poștală 7 PIATA ȘCINTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 6 luni: 18 un an: 36